

**ÜNİVERSİTE WEB SAYFALARINDAKİ ARAYÜZ
TASARIMLARININ İNCELENMESİ
(www.sanaluniversite.org UYGULAMA ÖRNEĞİ)**

(Yüksek Lisans Tezi)

Mustafa İPEK

Kütahya - 2015

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Grafik Ana Sanat Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**ÜNİVERSİTE WEB SAYFALARINDAKİ ARAYÜZ
TASARIMLARININ İNCELENMESİ
(sanaluniversity.org UYGULAMA ÖRNEĞİ)**

Danışman:
Doç. Yusuf KEŞ

Hazırlayan:
Mustafa İPEK

Kütahya – 2015

Kabul ve Onay

Mustafa İPEK'in hazırladığı “Üniversite Web Sayfalarındaki Arayüz Tasarımlarının İncelenmesi (sanaluniversite.org Uygulama Örneği)” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2015

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Doç. Yusuf KEŞ (Danışman)		
Doç. Dr. Levent MERCİN		
Yrd. Doç. Dr. Mahmut AYHAN		

Doç. Dr. Niyazi KURNAZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Üniversite Web Sayfalarındaki Arayüz Tasarımlarının İncelenmesi (sanaluniversite.org Uygulama Örneği)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2015

Mustafa İPEK

ÖZET

ÜNİVERSİTE WEB SAYFALARINDAKİ ARAYÜZ TASARIMLARININ İNCELENMESİ (www.sanaluniversite.org UYGULAMA ÖRNEĞİ)

İPEK, Mustafa

Yüksek Lisans Tezi, Grafik Ana Sanat Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Yusuf KEŞ

Haziran, 2015, 84 sayfa

Bu araştırmanın amacı: Üniversite web sayfalarının arayüz tasarım problemlerini tespit etmek ve nitelikli arayüz tasarımlarının ortaya çıkmasını sağlayacak kriterleri belirlemektir. Araştırmada üniversite web sayfaları bilgi mimarisi ve tasarım olarak iki ana yapıda incelenmiştir. Arayüz tasarımlarına tasarım ilkeleri temelinde sanatsal bir bakış açısı geliştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma kapsamında temel tasarım prensipleri incelenmiştir. Tasarım prensipleri ile web sayfalarının bilgi mimarisi ve web sayfalarını oluşturan diğer bileşenler arasındaki ilişki tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda dördü yerli dördü yabancı olmak üzere sekiz üniversite web sayfası incelenmiştir. Arayüz tasarımlarındaki eksiklikleri saptamak için değerlendirme kriterleri belirlenmiştir. Web sayfalarının bilgi mimarisi yapıları tespit edilmiştir. Elde edilen bilgiler tasnif edilerek arayüz tasarımındaki konumları saptanmıştır. Kurumsal ve sanatsal çerçevede bir örnek arayüz tasarımı oluşturulmaya çalışılmıştır.

www.sanaluniversite.org örnek uygulaması XHTML, CSS ve JAVASCRIPT dilleri kullanılarak hazırlanmıştır. Uygulama safhasında biçimsel farklılıkların oluşmasına engel olacak kodlama yöntemleri kullanılmıştır. Sonuç olarak uygulama çalışmasının hem sanatsal hem de teknik açıdan nitelikli bir örnek olarak üniversite web sayfası tasarımcılarına önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Web Sayfaları, Tasarım, Arayüz, Sorunlar

ABSTRACT**EXAMINING OF INTERFACE DESIGNS ON UNIVERSITY WEBSITES
(www.sanaluniversite.org PRACTISE EXAMPLE)****İPEK, Mustafa****M.A. Thesis, Department of Graphic Design****Supervisor: Assoc. Prof. Yusuf KEŞ****June, 2015, 84 pages**

Aim of this research: is determining design problems of university web pages and identifying the criteria to make quality interface designs appear. At the research, university web pages information architecture and design were examined in two main forms. An artistic point of view on the basis of design principals to interface designs has been tried to be developed.

In the scope of the research, basic design principles were examined. The relationship between design problems, information architecture of web pages and the other components constructing the web pages has been tried to be identified. Under this context, eight university interfaces were examined; four of which are native and the other four are foreign. Evaluation criteria have been determined to identify the weaknesses in the interface designs. Structure of Information architecture of web pages has been defined. Gathered information was classified and its location in the interface design has been determined. An interface has been tried to be formed in an artistic and institutional context.

www.sanaluniversite.org application has been prepared by using XHTML, CSS and JAVASCRIPT languages. At the implementation stage, coding methods which will prevent occurrence of formal differences were used. The work of application has been aimed to constitute a quality example, both artistically and technically.

Keywords: Web Pages of Universities, Design, Interface, Problems

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
RESİMLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

WEB SİTE TASARIM VE TASARIM İLKELERİ

1.1. WEB SİTE TASARIMI.....	6
1.2. WEB TASARIM İLKELERİ.....	7
1.2.1. Yalınlık.....	8
1.2.2. Tutarlılık/ Görsel Devamlılık.....	9
1.2.3. Açıklık.....	9
1.2.4. Denge.....	10
1.2.5. Görsel Hiyerarşi.....	12
1.2.6. Vurgu.....	13
1.2.7. Ritim.....	13
1.2.8. Oran-Orantı.....	14
1.2.9. Bütünlük.....	15
1.3. WEB SİTESİNİN ANATOMİK YAPISI.....	16
1.4. WEB SİTE TASARIMINDA OKUNURLUK VE TİPOGRAFİ.....	19
1.5. WEB SİTELERİNDE LAYOUT /DÜZENLEME.....	23
1.6. WEB SİTE TASARIMDA RENGİN KULLANIMI.....	25
1.7. KULLANICI DOSTU WEB SAYFASI VE BİLEŞENLERİ.....	26
1.7.1. Erişilebilirlik.....	27
1.7.2. Sayfa Açılma Hızı.....	28
1.7.3. Browser Uyumluluğu.....	29
1.7.4. Mobil Uyumluluk.....	30
1.7.5. İyi Planlanmış Bilgi Mimarisi.....	32
1.7.6. Etkili Menü Sistemi.....	33
1.7.7. Nitelikli Hata Sayfaları.....	35
1.7.5. Güncellik.....	36

İKİNCİ BÖLÜM
ÜNİVERSİTE WEB SAYFALARINDAKİ ARAYÜZ TASARIMI
İNCELEMELERİ

	Sayfa
2.1. DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ - www.deu.edu.tr.....	39
2.3. BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ - www.baskent.edu.tr.....	42
2.3. ERCİYES ÜNİVERSİTESİ - www.erciyes.edu.tr.....	45
2.4. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ - www.hacettepe.edu.tr.....	49
2.5. LOUISIANA STATE UNIVERSITY - www.lsu.edu.....	52
2.6. UNC UNIVERSITY OF NORTH CAROLINA - www.unc.edu.....	55
2.7. RENSSELAER POLYTECHNIC INSTITUTE - www.rpi.edu.....	59
2.8. COLUMBIA UNIVERSITY - www.columbia.edu.....	62

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SANALUNIVERSITE.ORG UYGULAMA PROJESİ

SONUÇ	78
KAYNAKÇA.....	80
DİZİN.....	83

RESİMLER LİSTESİ

	Sayfa
Resim 1: Web tasarımıda yalınlık örneği	8
Resim 2: Web tasarımıda tutarlılık/ görsel devamlılık örneği	9
Resim 3: Web tasarımıda açıklık ilkesi örneği	10
Resim 4: Bakışımli denge, Bakışimsız denge	11
Resim 5: Yaklaşık bakışımli denge, Işınsan denge	12
Resim 6: Web tasarımıda görsel hiyerarşi örneği	12
Resim 7: Web tasarımıda vurgu örneği	13
Resim 8: Düzenli, Akıcı, Kademeli ritim örneği	14
Resim 9: Web tasarımıda oran-orantı örneği	14
Resim 10: Web tasarımıda bütünlük örneği	15
Resim 11: Web sayfasının anatomik yapısı	16
Resim 12: Site Başı(Header) tasarımına örnek	17
Resim 13: İçerik Düzlemi(Content) tasarımına örnek	17
Resim 14: Menü-Dolaşım Sistemi (Navigasyon) tasarımına örnek	18
Resim 15: Site Altı Bilgi Düzlemi (Footer) tasarımına örnek	18
Resim 16: Tipografik açıdan sorunlu web sayfası örneği	20
Resim 17: Soldan hizalı, ortadan hizalı, sağdan hizalı, her iki taraftan hizalı metin	22
Resim 18: Metin içerisinde vurgu örnekleri	22
Resim 19: Geniş, dar, normal harf aralığı değerine sahip metin örnekleri	22
Resim 20: Web layout örneği	24
Resim 21: Adobe Kuler'den bir görüntü	25
Resim 22: Harvard Üniversitesi web sayfasının farklı tarayıcılarda görünümü	30
Resim 23: Dumlupınar Üniversitesi web sayfasının farklı cihazlarda görünümü	31
Resim 24: Kalabalık menü tasarımı örneği	34
Resim 25: Kurumsal kelimesi altında menü hiyerarşisi oluşturma örneği	34
Resim 26: İletişim kelimesi altında menü hiyerarşisi oluşturma örneği	35
Resim 27: Standart ve özel oluşturulmuş 404 Hata Sayfası örneği	35

RESİMLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Resim 28: www.deu.edu.tr arayüz tasarımı ekran görüntüsü	40
Resim 29: www.deu.edu.tr alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri	41
Resim 30: www.baskent.edu.tr arayüz tasarımı ekran görüntüsü	43
Resim 31: www.baskent.edu.tr alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri	44
Resim 32: www.erciyes.edu.tr arayüz tasarımı ekran görüntüsü	46
Resim 33: www.erciyes.edu.tr alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri	47
Resim 34: www.hacettepe.edu.tr arayüz tasarımı ekran görüntüsü	49
Resim 35: www.hacettepe.edu.tr alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri	50
Resim 36: www.lsu.edu arayüz tasarımı ekran görüntüsü	53
Resim 37: www.lsu.edu alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri	54
Resim 38: www.unc.edu arayüz tasarımı ekran görüntüsü	56
Resim 39: www.unc.edu alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri	57
Resim 40: www.rpi.edu arayüz tasarımı ekran görüntüsü	59
Resim 41: www.rpi.edu alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri	60
Resim 42: www.columbia.edu arayüz tasarımı ekran görüntüsü	62
Resim 43: www.columbia.edu alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri	64
Resim 44: Üniversi web sayfaları değerlendirme şeması	66
Resim 45: Sanaluniversite.org uygulaması logotype denemeleri	68
Resim 46: Sanaluniversite.org uygulaması temel renk paleti	69
Resim 47: Sanaluniversite.org uygulaması dolaşım sistemi şeması	70
Resim 48: Sanaluniversite.org dolaşım sistemi uygulaması	71
Resim 49: Sanaluniversite.org header tasarımı	71
Resim 50: Sanaluniversite.org slider tasarımı	72
Resim 51: Sanaluniversite.org body tasarımı	73
Resim 52: Sanaluniversite.org body tasarımından kesit 1	73
Resim 53: Sanaluniversite.org body tasarımından kesit 2	74
Resim 54: Sanaluniversite.org uygulaması footer tasarımı	74
Resim 55: Sanaluniversite.org uygulaması HTML kod yapısından bir görüntü	75
Resim 56: Sanaluniversite.org uygulaması kod yapılarından bir görüntü	76

RESİMLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Resim 57: Sanaluniversite.org browser önizlemesi 1	76
Resim 58: Sanaluniversite.org browser önizlemesi 2	76
Resim 59: Sanaluniversite.org uygulaması arayüz tasarımı	77

KISALTMALAR LİSTESİ

ARPANET	: Advanced Research Projects Agency Network (Amerikan Gelişmiş Savunma Araştırmaları Dairesi Ağı)
BİMER	: Başbakanlık İletişim Merkezi
CSS	: Cascading Style Sheet (Basamaklı Biçim Şablonları)
DPI	: Dots Per Inch (İnç Başına Düşen Nokta Adedi)
HTML	: Hyper Text Markup Language (Zengin Metin İşaretleme Dili)
PX	: Piksel
SEO	: Search Engine Optimization (Arama Motoru Optimizasyonu)
WWW	: World Wide Web

GİRİŞ

SANAL İLETİŞİM ÇAĞINDA WEB SİTESİ

(20 yıllık geline süreçte cebimize kadar küçülen bir araç)

İnsanların hayatta kalabilmeleri ve birbirleri ile etkileşim kurmaları gerektiği göz önüne alındığında en önemli unsurun iletişim kurma olduğu söylenebilir. Çünkü insanoğlu doğumundan ölümüne kadar, en temel gereksinimlerine ve isteklerine iletişim sayesinde erişebilmektedir. Ayrıca insanların birbirleri ile iletişim kurma gereksinimlerinin artması ve değişmesi de teknolojinin gelişimine, teknolojinin gelişimi de yeni iletişim kanallarının oluşmasına olanak sağlamıştır. Mektup, telgraf, gazete, radyo, televizyon ve internet vb. araçlar iletişim ihtiyacının bir unsuru olarak karşımıza çıkmıştır.

Rönesans sonrası batıdaki sanayi gelişimi ve ülkeler arasındaki teknolojik, askeri çekişmenin artması iletişimde yeni gereklilikler ortaya çıkarmıştır. Bu gereklilikler daktilonun, matbaanın, elektrikli telgrafın, telefonun, fotoğraf makinesinin, ses ve görüntü kayıt cihazlarının icadını beraberinde getirmiştir. Sonrasında ise daha güvenli ve hızlı bilgi aktarımının yöntemleri araştırılmaya başlanmıştır. İnternet, “1960’lı yıllarda ARPA-NET ismiyle askeri amaçla geliştirilmeye başlamış (Abbate, 1994)” ve daha sonra kuruluş amacı dışına çıkarak uluslar arası bir bilgisayar ağı olarak toplumsal yaşama girmiştir.

İnternetin icadından sonra “W3(www), ilk olarak Mart 1989’da Yüksek Enerji Fiziği konusunda etkin ve kolay bir haberleşme düzlemi olarak Tim Barners-Lee tarafından, bilgisayar ağları üzerindeki bilgiye rahat ulaşmak amacıyla CERN’de geliştirilmeye başlamıştır (Keş, 2009:25)” ve 1980’lerin sonunda yapılan araştırmalar ve çalışmalar sonucu olarak 1992 yılında W3(www) ve ilk web sitesi hayata geçirilmiştir.

1993’te HTML (HypertText Markup Language) adlı web sayfası kodlama dili ve bu dille yazılmış sayfaları insanların rahatlıkla görüp okuyacakları şekle dönüştüren tarayıcı arayüzler (browser) geliştirilmiştir. İlk web sayfaları basit, grafiksel öğeler içermeyen, tablo ve linklerden oluşmuştur. Zaman içerisinde teknolojinin gelişmesi, internette gezinme hızının ve gereksinimlerin artması ile bilgi transferi daha kolay bir hâl almıştır.

İlk olarak yalnızca metinler içeren web sayfaları oluşturulabiliyorken teknolojik gelişmelerle birlikte fotoğraflar, ses dosyaları ve hatta daha sonra video dosyaları içeren web sayfaları oluşturulabilir hale gelinmiştir.

İletişim alanında bir çığır olarak nitelendirilebilecek internet ve web sayfaları farklı alanlarda da kullanılabileceği düşünülerek yaygınlaşmış ve farklı amaçlara hizmet eden yeni web sayfaları ortaya çıkmıştır. Küreselleşme, giderek artan ticari faaliyetler ticari kuruluşları yeni arayışlara yöneltmiş ve firmaların interneti kendi ticari faaliyetleri için kullanabileceklerini fark etmesini sağlamıştır. Bu durum internet ve web sayfaları yeni bir boyut kazandırmıştır. Önceleri statik web sayfaları adı verilen web sayfalarını oluşturma, düzenleme, güncelleme işlemlerini yalnızca HTML kodlama dilini bilen yapabilmektedir. Bu kişilerin sayısı da oldukça azdır. Ticari faaliyetlerin internet üzerinde artış göstermesiyle birlikte, daha çok içerik barındıran, hızlı ve kodlama bilgisi gerektirmeden güncellenebilen web sayfalarına ihtiyaç duyulmuş, bu sayede web programcılığı ile birlikte dinamik web sayfası kavramı ortaya çıkmıştır.

Ticari faaliyetleri artırmak için interneti kullanma fikrinin öncülük ettiği web sayfaları zaman içerisinde internet üzerinden sosyal çevre oluşturma, bilgi edinme, kurs ve eğitim alma gibi yeni amaçlar için oluşturulmaya başlanmıştır. 2000’li yılların başından itibaren internetin yaygınlaşmasının hız kazanması, insanların internette geçirdikleri sürenin artması web sayfalarının ve sosyal medyanın önemini artırmış, iletişimde sanal çağa geçilmiştir.

İnternet ve web teknolojilerinin gelişmesinin bir sonucu olarak ticaretin sanal ortama uyum sağlaması gibi eğitim alanı da hızla internette yer almaya başlamıştır. E-postalar aracılığı ile bireyler arasında bilgi alış verişinden sonra arama motorlarının yaygınlaşması başta kişisel eğitimi geliştirmekle birlikte kitlesel eğitimin gelişimini de olumlu yönde etkilemiştir. Edinilmek istenen bilgilerin arama motorları üzerinden hızlıca sorgulanabilmesi, kütüphanelerin ellerinde bulundurdıkları eserleri internet ortamında kullanılabılır hale getirmesi sanal eğitime öncülük etmiştir. Uzaktan eğitim teknolojilerinin gelişimi ve insanların zaman ve mekân bağımlılığı olmadan eğitim alabildikleri sanal platformların

oluşturulması da sanal eğitimin gelişme sürecine hız ve yeni bir nitelik kazandırmıştır. Artık insanlar dil, milliyet, ülke farklı olmaksızın dünya üzerinde sanal bir ortamdaki bilgilere erişebilir, eğitimlere katılabilir, kurslar alabilir hale gelmişlerdir. Hatta yapılan düzenlemeler ile bireylerin yükseköğretimlerini web tabanlı platformlarda uzaktan ders alarak tamamlamaları mümkün hale gelmiştir.

İnternete farklı bir boyut kazandıran bir diğer etken gsm şirketlerinin Wireless Application Protocol (WAP) adı verilen kablosuz bağlantı protokolü ile interneti cep telefonlarından kullanma olanağı sağlamasıdır. Bu sayede internet her an her yerde kablosuz şekilde kullanılabilir hale gelmiştir. Android, IOS v.b işletim sistemlerine sahip akıllı telefonların, tabletlerin üretilmesi ve yaygınlaşması gündelik hayat içerisindeki internetin kullanımını neredeyse %100 seviyesine ulaştırmıştır. Bu yaygın kullanım web sayfalarının önemini daha da artırmış, kâr amacı olsun ya da olmasın tüm kurum ve kuruluşları web sayfası sahibi olmak durumuna getirmiştir. Hatta mobil iletişim teknolojilerinin gelişimi artık web sayfalarını da yeni arayışlara yöneltmiş ve çevirim içi, çevirim dışı uygulamaların gelişmesine, web sayfalarını mobil cihazlara uygun versiyonlarının geliştirilmesine neden olmuştur.

İcadından itibaren internet ve web sayfaları, gelişen ve değişen teknolojiler ile iletişimin sınırlarını kaldırmış ve dünyanın her yanından erişilen ve taşınabilen bir araca dönüştürmüştür.

Problem Durumu:

Günlük hayatta internet kullanımının yaygınlaşması ile web sayfası kullanımı bireyler ve kurumlar açısından daha önemli hale gelmiştir. Bununla birlikte internet üzerinde yayınlanan web sayfalarının sayısında doğru orantılı olarak artmıştır. Artan web sayfalarının arayüz tasarımları kimi zaman bir tasarımcı tarafından yapılmış olsa da çoğunlukla mühendislik bakış açısıyla oluşturulmuştur. Bu sebeple arayüz tasarımlarında estetik açıdan yoksunluk ve bilgi karmaşası ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada web sayfalarının arayüz tasarım problemleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Problemin çözümüne yönelik örnek bir uygulama hazırlanmıştır.

Sınırlılık:

Araştırmanın birinci bölümünde tasarım ilkelerine, web sayfalarının anatomik yapısına ve web sayfasını oluşturan diğer bileşenlere değinilmiştir. İkinci bölümde seçilmiş olan dört yerli dört yabancı üniversite web sayfası estetik ve bilgi mimarisi bakımından irdelenmiştir. Üçüncü bölümde, birinci ve ikinci bölümde elde edilen veriler ışığında www.sanaluniversite.org uygulaması hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Araştırma üniversite web sayfalarının arayüz tasarımları ile sınırlandırılmıştır.

Amaç:

Bu araştırmanın amacı; Web sayfalarındaki arayüz tasarım problemlerini ortadan kaldırarak, sanatsal bakış açısı ile nitelikli web sayfaları oluşturulabilmesini sağlamaktır. Ek olarak web tasarım alanınca çalışan tasarımcı ve akademisyenlere kaynak olması hedeflenmektedir.

Önem:

Bu araştırma; Web sayfalarının ziyaretçi odaklı, görsel estetik değerlerine sahip, bilgi kirliliğinden arındırılmış biçimde oluşturulmasını sağlayıcı bilgiler edinmek ve arayüz tasarımlarına sanatsal bir bakış açısı geliştirmek bakımından önem arz etmektedir.

Yöntem:

Bu araştırmanın yöntemi tarama modelidir. Tarama modeli “Geçmişte ya da o anda varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimleyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan her neyse onları değiştirme ve etkileme çabası yoktur bu modelde. Bilinmek istenen şey meydandadır. Amaç o şeyi doğru bir şekilde gözlemleyip belirleyebilmektir. Asıl amaç değiştirmeye kalkmadan gözlemektir (Karsar, 1984:79)”.

Araştırmada üniversite web sayfaları ziyaret edilmiş, bilgi mimarisi, görsel kirlilik, tasarım ilkeleri açısından değerlendirmeler yapılmış ve tespitlerde bulunulmuştur. Elde edilen veriler ışığında uygulama örneğinin yapısı ve arayüz tasarımı hazırlanmış ve uygulanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
WEB SİTE TASARIMI VE TASARIM İLKELERİ

1.1. WEB SİTE TASARIMI

Web sayfaları, kişiler ya da kurumlar için yapılmış topluma ya da müşteriye hizmet veren internet ortamındaki sanal ofisler olarak adlandırılabilir. Gelişmiş bilgisayarlar üzerinden yüksek bant genişliğine sahip telekomünikasyon hatları aracılığıyla gece gündüz sürekli yayın halindedirler.

Her web sayfasının teknik alt yapısı niteliklerine göre farklılık göstermektedir ancak tüm web sayfaları bir arayüz tasarımına sahiptir. Arayüz tasarımı ise ziyaretçinin web sayfasına girdiğinde karşılaştığı grafiksel görüntüdür. Bir tasarımcı tarafından düzenlenen arayüzler, logo ve menülerin yerleşimi, içeriğin tipografik düzenlemesi, animasyon ve görsellerin tasarım bütünlüğü içinde yerleştirilmesinden oluşmaktadır. Başka bir deyişle arayüz tasarımı, web sayfasında ziyaretçiye verilmek istenen bilgilerin tamamının grafiksel bir düzenleme ile tasarlanmasıdır.

Web siteleri ilk başlarda estetik değerler içermeyen, HTML dili ile oluşturulmuş basit sayfalardan oluşmaktadır. Kurumlar arası rekabetin yükselmesi, yayına başlayan web sayfalarının çeşitliliği, grafik tasarımın gündelik yaşamındaki yerinin artması ve özellikle ticari faaliyetlerdeki olumlu etkilerinin fark edilmesi web sitelerinin arayüz tasarımlarına daha estetik bir görünüm kazandırılmasını gerekli hale getirmiştir. Bu gereklilik web arayüz tasarımının grafik tasarım ilkeleri açısından değerlendirilmesini sağlamış, WEB 1, WEB 2, WEB 3 gibi “Web Tasarım ve Programlama” akımlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır.

“Web 1’de ziyaretçiler sadece okuyucu durumundayken Web 2’de ziyaretçilerin web sayfaları ile etkileşim halinde olmaları sağlanmış ve daha canlı, tonlamalı öğelere sahip esnek ve hareketli tasarımlar oluşturulmuştur (Aldır, 2014:18).” Web 3’de ise web sayfalarının ve internetin yapay zekâya sahip düşünebilen ve kullanıcılarla daha insani etkileşimlerde bulunabilen ortamlar haline getirilmesi hedeflenmektedir.

Her arayüz tasarımının birinci görevi ziyaretçiyi web sayfasında kalmaya ikna

etmektedir. Özellikle ticari işleve sahip web sayfalarının satışı gerçekleştirmesi web sayfasının bu ikna kabiliyetine bağlıdır. Uzaktan eğitim alan kişilerin dersleri rahat takip edebilmeleri web sayfasının problemsiz bir altyapıya sahip olması ile birlikte etkileyici ve bağlayıcı bir arayüz tasarımının varlığı ile sağlanabilir. Genel yapı düşünüldüğünde web sayfalarının amacına uygun şekilde tasarlanması, web sayfasının birinci işlevi olan fayda sağlama görevini yerine getirmesini sağlar.

Her grafik tasarım ürünü arasında özel farklılıklar bulunmaktadır. Web arayüz tasarımının da kendine özgü tasarlama, uygulanma ve yayınlanma özellikleri vardır. Ancak en temelde web arayüz tasarımı da bir grafik tasarım ürünüdür. Bu sebeple estetik açıdan olgunlaşmış web arayüz tasarımları oluşturmak için grafik tasarımda kullanılan ilke ve elemanlardan faydalanılmalıdır.

1.2. WEB TASARIM İLKELERİ

Web tasarım da afiş, broşür, katalog gibi bir grafik tasarım ürünüdür ve “web tasarımı, nitelik olarak biçimsel farklılık gösterse de, temel tasarım açısından diğer sanat ve tasarım dallarının bulunduğu ortak ilkeleri paylaşır (McClurg, 2005).” Bütün sanat ve tasarım ürünlerinde estetik açıdan nitelikli tasarımlar oluşturmak için bu ilkelere uyulması gerekmektedir. Ancak web tasarımının kendine özgü yapısının getirmiş olduğu bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu sebeple “estetik nitelikleri olan web siteleri için, genel tasarım ilkelerine koşut web tasarım ilkeleri geliştirilmiştir. Bu tasarım ilkeleri şunlardır:

- * Yalınlık
- * Tutarlılık/ Görsel Devamlılık
- * Açıklık
- * Denge
- * Görsel Hiyerarşi
- * Vurgu
- * Ritim

* Oran-Orantı

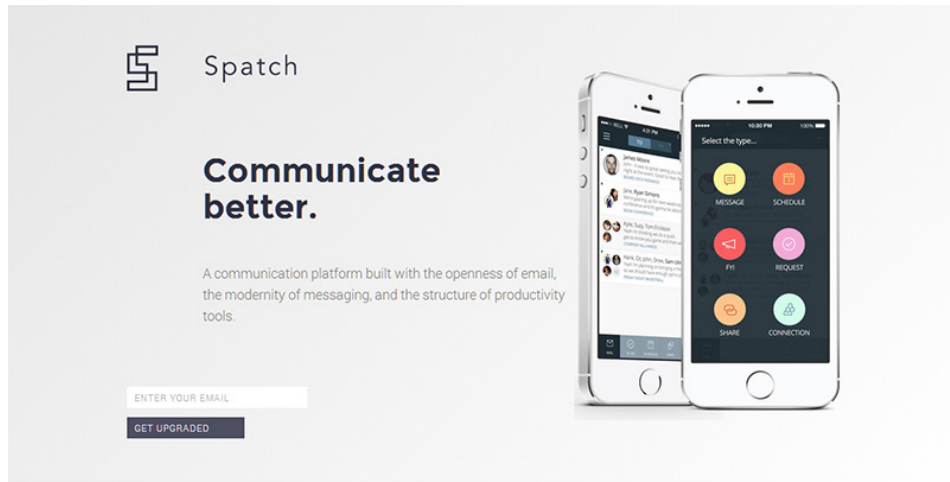
* Bütünlük (Keş, 2009:27).”

Arayüz tasarımı yapılırken bu ilkelerin göz önünde bulundurulması web sayfası tasarımlarının hem sanatsal bir görünüme sahip olması hem de daha işlevsel bir yapı kazanmasına yardımcı olur.

1.2.1. Yalınlık

Tüm tasarım ürünlerinde olduğu gibi web tasarımında da verilmek istenen mesajın tasarıma bakan kişi tarafından çabuk algılanması beklenir. Algılama zorluklarının ortadan kaldırılması ve mesajın vurgu düzeyinin artırılması maksadıyla tasarım, mesajı olumsuz etkileyen unsurlardan arındırılır. Tasarımın bu arındırma işlemi sonucu kazandığı nitelik “yalınlık” olarak isimlendirilir. (Resim1)

Resim 1: Web tasarımda yalınlık örneği

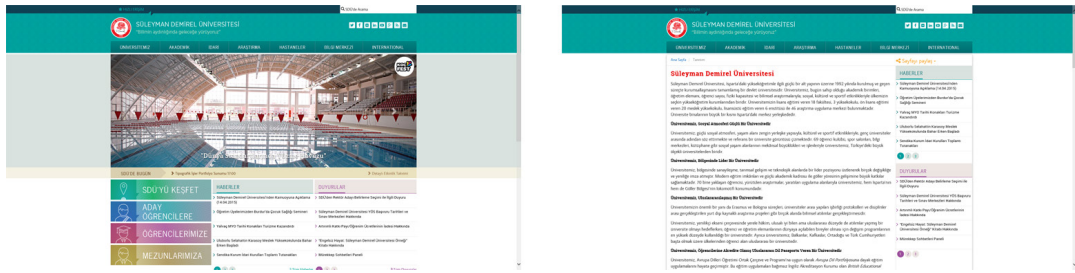
Kaynak : <http://cdn.onextrapixel.com/wp-content/uploads/2014/07/spatch.jpg>

Yalınlık web sayfasının kullanılabilirliğini etkileyen önemli bir niteliktir. “Nitelikli bir web tasarım için yoğunluktan kaçınılmalıdır. Görüntü öğeleri ve metinler, verilmek istenen ileti / içerik için etkili olarak kullanılırsa, kullanıcının web sayfasını algılaması kolaylaşır ve sayfanın içinde kaybolması engellenir. (Keş, 2009:28)”

1.2.2 Tutarlılık/ Görsel Devamlılık

Bir web sayfasında ziyaretçilerin farklı sayfalara geçtiklerinde farklı web sayfalarına gittikleri izlenimini oluşturmamak ve ziyaretçinin dikkatini dağıtmamak gerekmektedir. Menü, içerik, başlık, metin biçimleri, görsel kullanımı gibi alanlarda belirlenmiş bir tasarım esprisi, kullanılan renkler, biçim, tutarlılığı olumlu etkileyeceği gibi ziyaretçinin de ziyaret maksadını dağıtmadan web sayfasında daha fazla zaman geçirmesini ve aradığı bilgiye, hizmete daha rahat ulaşmasını sağlayacaktır. Web sayfalarının çoğunlukla ticari maksatla yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda da ziyaretçinin web sayfasında daha uzun süre kalması olası bir satın alma işleminin gerçekleşebileceği manasına gelmektedir. Bu sebeple tutarlılık web tasarım ilkeleri arasında oldukça önemlidir. (Resim2)

Resim 2: Web tasarımda tutarlılık/ görsel devamlılık örneği

Kaynak : www.sdu.edu.tr

1.2.3 Açıklık

Açıklık, diğer tasarım ilkeleri gibi tasarımın “nitelikli tasarım” olması için gerekli olmakla birlikte daha çok içeriğin kolay algılanabilir olup olmadığı ile ilgili bir tasarım prensibidir. Açıklık ilkesi web sayfalarını, içerik, zemin uyumu, punto büyüklüğü, font seçimi, verilerin yerleşimi, görsellerin içeriğe uygunluğu gibi hususlarda inceler. Bir grafik tasarım ürününün açıklık ilkesine uygunluğunu tespit etmek görsel açıdan güçlendirmek için grafik tasarım ürününe bir takım sorular yöneltilir.

- Görüntü öğeleri ve sözcükler görmek için yeteri kadar geniş mi?
- Görüntü öğeleri ve sözcükler görmek için yeteri kadar çarpıcı mı?

- Şekil ile zemin arasında yeteri kadar kontrastlık var mı?
- Görsel, hedef kitlenin eğilimi için uygun mu?
- İzleyicinin dikkatini çekmek için görsel araç olarak ne kullanıyorsun?
- Görsel içerik, bilgi için önemli midir?
- Karmaşık fikirlerin sunumu için uygun ardışık görseller kullanılabilir mi?

(Pettersen, 2002:49)

Sonuç olarak açıklık ilkesi, görsel ve metinsel dilin anlaşılır biçimde ilişkilendirilmesidir. (Resim 3)

Resim 3: Web tasarımı açıklık ilkesi örneği

Kaynak : www.vibrantcomposites.com

1.2.4 Denge

Tasarımda denge, tasarım öğelerinin birbirlerine göre durumlarını ve algısal olarak ağırlık merkezi ile olan ilişkilerini ifade eder. Görsel dengesi kurulamamış bir tasarım bakan kişide rahatsızlık hissi uyandıracaktır. Tasarımın bakılabilir olması dengeli olması

ile ilişkilidir.

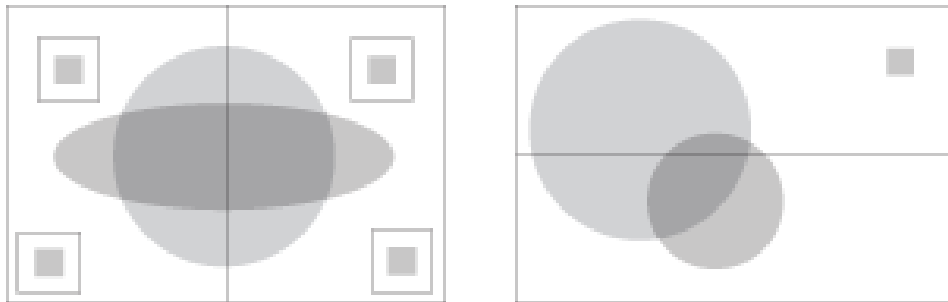
Etkili bir tasarımda aranan dört tür denge vardır. Bunlar;

- 1- Bakışimli (simetrik) denge
- 2- Bakışimsız (asimetrik) denge
- 3- Yaklaşık bakışimli denge
- 4- Işınsal (radyal) denge

Bakışimli Denge: “Kompozisyonun ağırlığı yatay ya da dikey eksen etrafında tarafsızca dağıtıldığı zaman oluşur. Bakışimli dengede normal durum, eksenin her iki yanındaki özdeş formlar olduğu zaman sağlanır (McClurg, 2005).” (Resim4)

Bakışimsız Denge: “Merkezi eksenin etrafında kompozisyonun ağırlığı tarafsızca dağıtılmadığı zaman oluşur. Kompozisyonun içine farklı ölçüdeki objelerin düzenlenmesini içerir. Görsel ağırlıkları farklı olan nesnelerin düzenlemesindeki denge; baskın biçime göre küçük birimlerin yakınlştırılıp uzaklaştırılması ile sağlanır. Genel olarak, bakışimsız kompozisyonlar izleyicide büyük bir görsel gerilim uyandırır (McClurg, 2005).” (Resim 4)

Resim 4: Bakışimli denge (solda), Bakışimsız denge (sağda)

Kaynak : McClurg, 2005

Yaklaşık Bakışimli Denge: “Yaklaşık simetri, yumuşatılmış simetrik dengenin esnek kararlılığına sahiptir (Öztuna, 2007:29).” Keskin simetrik dengeye oranla daha doğal izlenimler oluşturmaktadır. (Resim 6)

Işınsal (Radyal) Denge: Işınsal dengede ilgi merkezi tek bir noktadır ve diğer öğeler bu merkez çevresinde simetrik olarak yer alırlar. Tek merkezden dışa doğru genişleyerek

kurulan bu simetrik denge, perspektif ve hareket izlenimi vermektedir. (Resim 5)

Resim 5: Yaklaşık Bakışlı denge (solda), Işınsal denge (sağda)

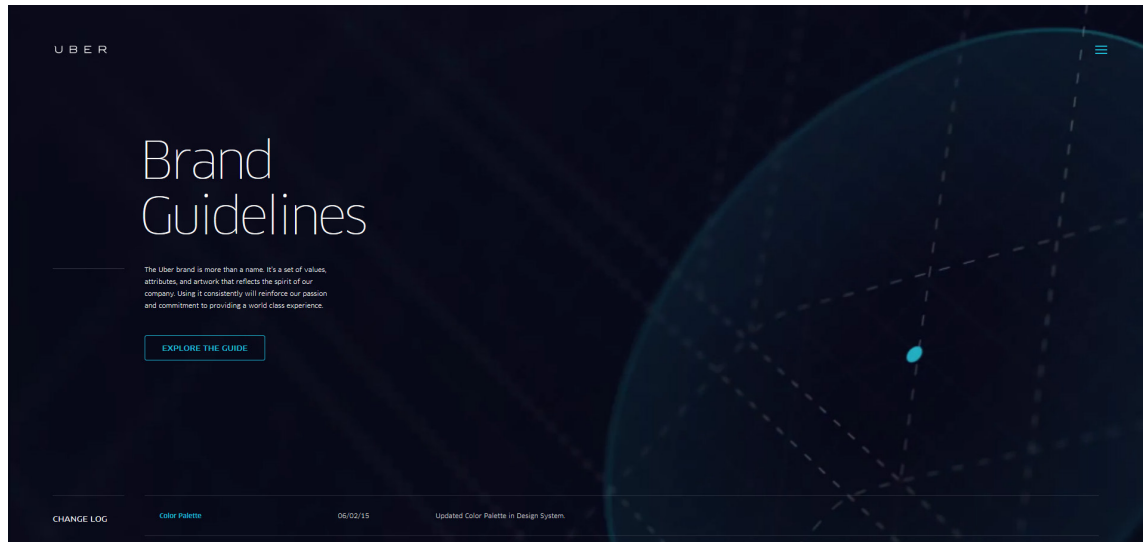

Kaynak : McClurg, 2005

1.2.5 Görsel Hiyerarşi

Görsel hiyerarşi, “tasarım içindeki görsel unsurları, vurgulamak istenen mesaja göre ölçülendirme anlamına gelir (Becer, 1997:69).” Web tasarımcı, tasarım aşamasında o siteyi ziyaret edecek kişiler ile empati kurarak ziyaretçilerin siteyi ziyaret amaçlarını belirlemeli, tasarımda kullandığı görsel öğeleri bu isteklere göre bir hiyerarşik düzen içinde sunarak aradıkları verilere site içinde kaybolmadan ulaşmalarını sağlamalıdır. Aynı zamanda görsel hiyerarşinin doğru kullanımı sayesinde aynı bilgi veya hizmete ihtiyaç duyan ziyaretçilerin geri dönüşü sağlanarak “ziyaretçi sadakatı” elde edilmiş olur bu da tasarımın nitelik bakımından değerini ortaya koyar. (Resim 6)

Resim 6: Web tasarımı görsel hiyerarşi örneği

Kaynak : <http://brand.uber.com/>

1.2.6 Vurgu

Vurgu, verilmek istenen mesaj veya içeriğin tasarım içerisinde farklılaştırılarak çabuk algılanmasını sağlamaktır ve görsel hiyerarşi oluşturma'nın önemli bir parçasıdır. Vurgu bir tasarımın odak noktasını oluşturur. Tasarımda vurgulanmış alan gözün ilk gördüğü ve fark ettiği alandır. “Vurgu etkisi boyut, titreşim, renk, doku ile sağlanabileceği gibi beyaz alan kullanılarak da sağlanabilir (Uçar, 2004:155).”

Web sitesi tasarımı'da her şeyin eşit vurgu seviyesinde kullanılması, tasarımın “ziyaretçinin sitede kaybolmaması” olan amacına ters düşmektedir. Web tasarımı'da navigasyon sisteminin içerikten, başlıkların ana metinlerden, linklerin düz metinlerden ayrılabilmesi için farklı vurgulama yöntemleri kullanılmalıdır. Bu sayede ziyaretçi web sitesi içerisinde hangi veri ile karşılaştığını bilir ve nasıl hareket edeceğini belirleyebilir. (Resim 7)

Resim 7: Web tasarımı'da vurgu örneği

Kaynak : <http://goo.gl/MwEZhE>

1.2.7 Ritim

Ritim, görsel tasarım içerisindeki nesnelerin belirli bir ahenk içerisinde olmasıdır. “Ritim aynı zamanda, gözün tasarım yüzeyinde bir görsel elemandan diğer görsel elemana kesintisiz geçiş yaptırılıp devamlılığın sağlanmasıdır (Becer, 1997:70).”

Tasarımda ritim, düzenli, kademeli ve akıcı olmak üzere üç şekilde oluşturulabilir.

Tasarımda kullanılan öğeler arasında biçim, ağırlık ve mesafe benzeşmesi düzenli ritmi oluşturur. Esnek hatlara sahip hareketler akıcı ritmi, ardı ardına gelmiş biçimlerin tasarım boyunca basamaklar şeklinde düzenlenmesi kademeli ritmi oluşturur. Ritim tasarım içerisinde biçimlerle oluşturulabileceği gibi perspektif, kontrast renkler ve doku kullanımı ile de sağlanabilir. “Önemli bir tasarım öğesi olan ritim, izleyicinin ilgisini çekmek, onu konuya yönlendirmek için kullanılır (Keş, 2009:39).”

Resim 8: Düzenli (soldaki), Akıcı (ortadaki), Kademeli (sağdaki) ritim örneği

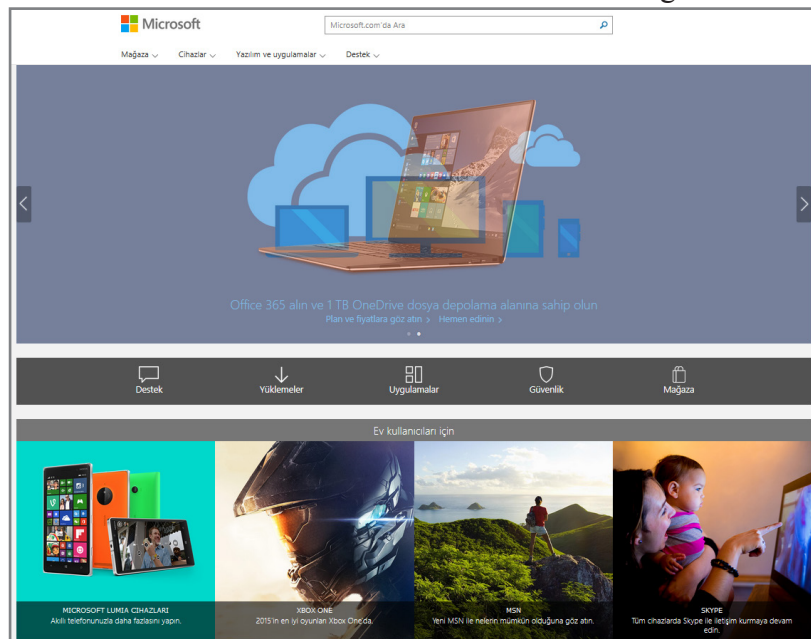

Kaynak : McClurg, 2005

1.2.8 Oran-Orantı

Tasarım düzleminde bulunan nesnelerin belirli bir hiyerarşide olmaması algılamayı güçleştirmektedir. Hiyerarşiyi sağlayan önemli ilkelerden birisi ise bu nesnelerin birbirleri arasında ve tasarımın bütünüyle olan ilişkiyi kuran oran-orantıdır. (Resim 9)

Resim 9: Web tasarımıda oran-orantı örneği

Kaynak : www.microsoft.com

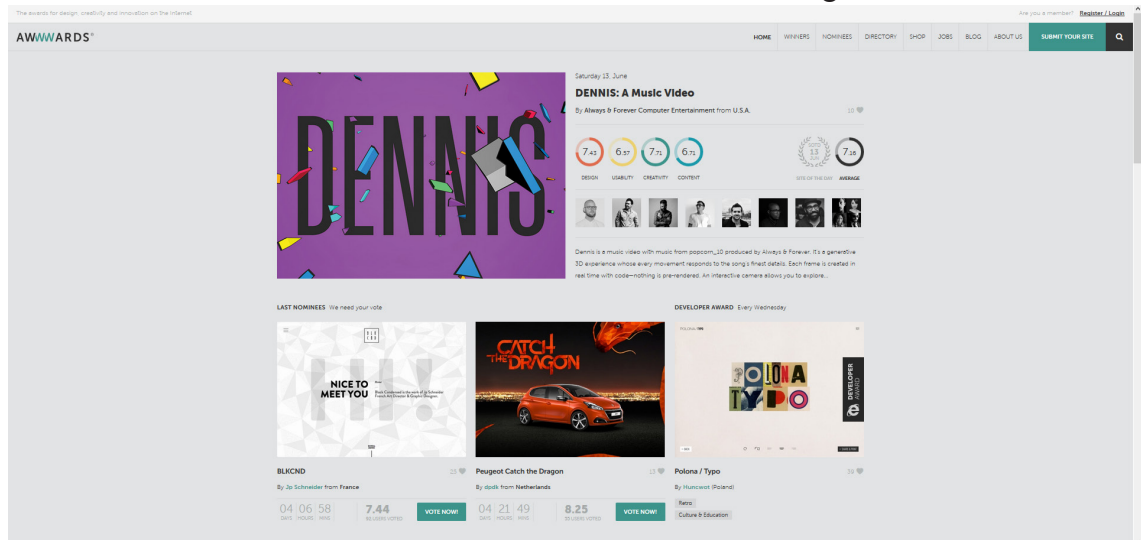
Oran-Orantı, bir tasarım içerisindeki nesnelerin matematiksel uyumudur. “Bir kompozisyonun içindeki elemanların birbiriyle ve kompozisyonun tümüyle, boyut olarak ilişkisine oran denir (Chapman, 1992:56).”

Oran-Orantı, vurgu ve hiyerarşi ile yakından ilgilidir. “Şiddetli bir renk, donuk bir renkten, sert ve kaba görünümlü dokular yumuşak görünümlü dokulardan daha çok dikkat çekip vurgu yarattığı gibi büyük bir biçim kendine orana daha küçük bir biçimin yanında daha kuvvetli bir vurgu yapmaktadır (Tuna, 2003:52).” Ancak her zaman büyük nesnenin ilk algılanacağı manasına gelmez. “Bir kompozisyon içindeki oranların farklılığı, denge- nin farklı çeşitleri ile ilişkilendirilebilir. Oranların farklılığı görsel ağırlığın ve derinliğin kurulmasına da yardım edebilir (Keş, 2009:40).”

1.2.9 Bütünlük

Bütünlük, tasarımda kullanılan öğelerin algısal ve biçimsel olarak birbirleri ve tasarımın tamamı ile bir uyum içerisinde olmasıdır. Tasarımda bütünlük, biçim, boyut, renk, doku, duygu benzerliğine sahip öğeler ile sağlanabilir. (Resim 10)

Resim 10: Web tasarımı bütünlük örneği

Kaynak : www.awwwards.com

Web sitesi tasarımında içerik alanının yerinin sabit olması, grafiklerin görüntülen-

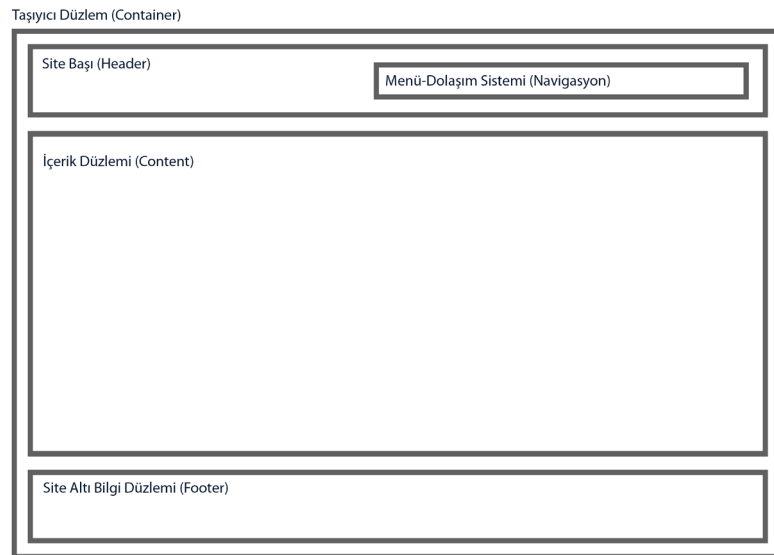
me biçimlerinin aynı veya benzer olması, menü tasarımının ve içerik linklerinin belirli bir stilde olması, içerik ve başlıklarda kullanılan font ve punto büyüklüklerinin her sayfada farklı özellikte olmaması web sayfası tasarımında bütünlüğü sağlar. “...web sitelerinde uyum ve birlik yaratmak ana sayfa belirleyicilerinin sitenin bütün sayfalarında kullanım ve estetik açıdan tekrar edilmesi gerekir (Keş, 2009:43).”

Bütünlük, diğer tasarım ilkelerinin doğru kullanımı sonucu ortaya çıkan bir sonuç olarak görülse de aslında diğer tüm tasarım ilkelerinin kullanımındaki amaç bütünlüğü sağlamaktır. Bu sebeple bütünlük en önemli tasarım ilkesidir.

1.3. WEB SİTESİNİN ANATOMİK YAPISI

Her görsel tasarımda olduğu gibi web site tasarımının da kendine has bir anatomisi vardır. İnsan anatomisi ile karşılaştırdığımızda nasıl ki insanın bir organın eksik olması işlevsel açıdan o bireye engel oluyorsa web sayfası tasarımında da anatomisinde eksiklik olması tasarımın bitmemiş veya hatalı görüntülediği izlenimi vermektedir.

Resim 11: Web sayfasının anatomik yapısı

Bir web sitesinin anatomisine bakıldığında şu kısımlardan oluştuğu görülmektedir;

Taşıyıcı Düzlem (Container): Sitenin tüm tasarımının oluşturulduğu düzlemdir. Web sayfasının içeriğinin ve diğer alanlarının üzerinde tasarlandığı zemin de denilebilir.

Site Başı (Header): Sitenin genelde üst kısmında bulunur. Yaygın kullanımı bu şekildedir ancak bazı yatay eksenli tasarımlarda sol veya sağ kısımda kullanımı mevcuttur. Sitenin logo, menü (navigasyon sistemi), arama çubuğu, dil seçenekleri gibi bölümleri header tasarımı içerisinde yer almaktadır. Başka bir deyişle logo, menü, dil seçenekleri ve arama çubukları gibi tasarım öğeleri kullanılarak yapılan tasarım kompozisyonu header alanını oluşturmaktadır. Header için bu alanları kapsayan sezgisel alan da denilebilir. Bazı tasarımlarda farklı renk, kontur kullanımı ile header alanı belirgin bir şekilde ortaya konulsa da günümüzdeki yaygın web tasarımı anlayışında sezgisel bir alan olarak tasarlanması tercih edilmektedir. (Resim 12)

Resim 12: Site Başı(Header) tasarımına örnek

Kaynak : www.erzurum.edu.tr

İçerik Düzlemi (Content): Sitenin içeriğini barındıran kısımdır. Ana metinler, başlıklar, resim ve grafikler, ziyaretçi yorumları, ürün bilgileri, tanıtım metinleri kısacası web sitesinin yayınlanma sebebini oluşturan veriler bu kısımda yer alır ve ziyaretçinin site içerisinde en çok ilgilendiği alandır. Bu sebeple content tasarımında okunurluluk ve fark edirlilik, içeriğin anlaşılması açısından çok önemlidir. (Resim 13)

Resim 13: İçerik Düzlemi(Content) tasarımına örnek

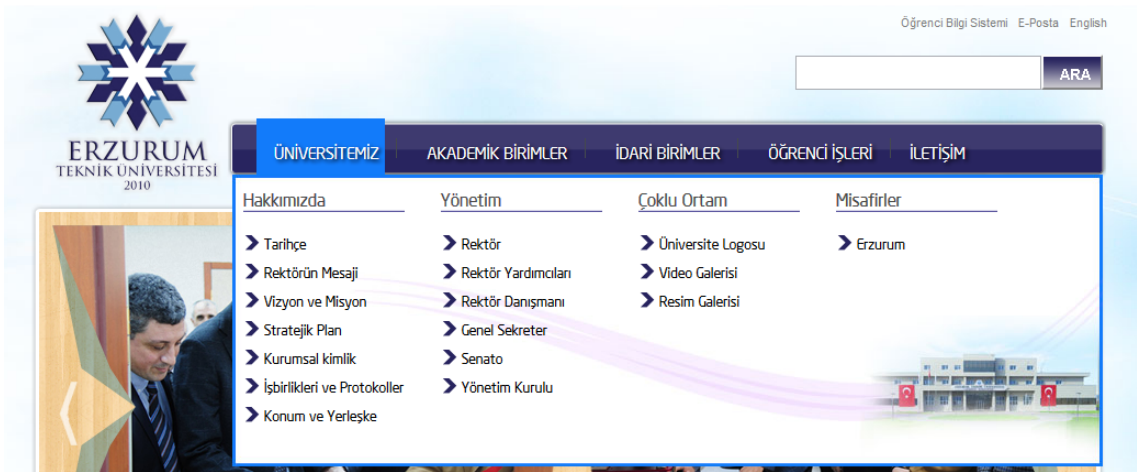

Kaynak : www.erzurum.edu.tr

Menü-Dolaşım Sistemi (Navigasyon): Menüler, ziyaretçinin web sitesi içerisindeki dolaşımını sağlayan bağlantılardır(linklerdir). İçeriğin yoğunluğuna bağlı olarak sayfalar-daki dolaşımı kolaylaştırmak adına “ana menüler” ve “alt menüler” olarak sınıflandırılabilirler. Ana menüler ana içerik sayfalarına erişimi sağlarken, alt menüler ana menüler tarafından erişimin sağlandığı sayfaların içerisindeki ilgili diğer sayfalara erişim için kullanılır. (Resim 14)

Ziyaretçinin web sayfası içerisinde kaybolmaması menü tasarımına bağlıdır. Tasarım aşamasında ziyaretçinin yol göstericisi olduğu unutulmadan, diğer alanlardan ayırt edilebilir nitelikte tasarlanmalıdır.

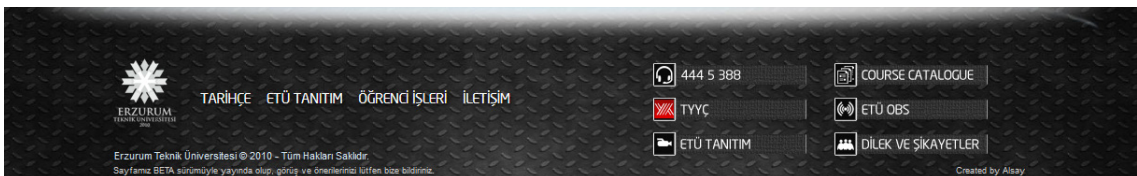
Resim 14: Menü-Dolaşım Sistemi (Navigasyon) tasarımına örnek

Kaynak : www.erzurum.edu.tr

Site Altı Bilgi Düzlemi (Footer): Web sayfasının alt bilgi alanıdır. Web sayfasının bitiş çizgisi olma görevini taşımaktadır. Footer alanı olmayan bir web sayfası ziyaretçiye, eksik ya da web tarayıcısı tarafından hatalı görüntülediği izlenimi vermektedir. (Resim 15)

Resim 15: Site Altı Bilgi Düzlemi (Footer) tasarımına örnek

Kaynak : www.erzurum.edu.tr

Yasal uyarılar, sosyal medya ikonları, rss ve site haritası linkleri, bazı ana içerik sayfalarının linkleri, kısa iletişim bilgileri footer alanının içeriğini oluşturmaktadır. Footer

alanın işlev olarak ziyaretçi tarafından ilk anda görülmesi istenmeyen ancak aranıldığında hızlı erişim sağlanması istenilen veri ve linkleri barındırmak için de kullanılmaktadır.

Yukarıda belirtilen container, header, content, navigasyon, footer alanları web sayfası tasarımının “olmazsa olamaz” kısımlarıdır. Bu alanlardan birisinin eksikliği, web sayfasının işlevselliğini olumsuz olarak etkilemekle birlikte ziyaretçi tarafından web sayfasının hatalı görüntülediği algısının oluşmasına sebep olmaktadır. Her bir alanın tasarımı bütünlük ilkesi çerçevesinde tasarım ilkelerine uygun olarak, ziyaretçi türünün ve bu ziyaretçilerin site içi davranışları göz önünde bulundurularak tasarlanmalıdır.

1.4. WEB SİTESİNDE OKUNURLUK VE TİPOGRAFI

Bir ziyaretçinin bir web sayfasını ziyaret etmesinin temel sebebi o web sayfasında bulunan ürün veya hizmet ile yani web sayfasının içeriği ile ilgilenmesidir. İlgilenilen içeriğin ziyaretçi tarafından rahat algılanması ve okunması ise tipografik düzenleme ile mümkündür. Ancak tasarımın her aşamasında dikkat edilmesi gereken hususlar olduğu gibi tipografik düzenleme aşamasında da dikkat edilmesi gereken bazı kurallar bulunmaktadır. Bunlar:

1- Yazı Karakteri Seçimi: Tipografik düzenlemenin ilk aşaması yazı karakterinin seçilmesidir. Hangi sınıf yazı karakteri seçileceğine ve daha önemlisi seçilen yazı karakterinin görsel tasarımın geneline uygunluğuna dikkat edilmelidir. “Geçmişin tüm ayrıntılı sınıflandırmalarına karşın, bilgisayar ortamında font aileleri en genel biçimiyle temel olarak üç geniş tasarım sınıflandırılması içinde gruplanabilir: ‘Serif(Tırnaklı)’, ‘Sans-Serif (Tırnaksız)’ ve ‘TypeWriter(Daktilo veya Dekoratif)’ (Sarıkavak, 2005:80).” “Tırnaklı, küçük ayaklı font daha çok geleneksel bir görünüme sahiptir. Tırnaksız font daha çok çağdaş ve açık bir görünüme sahiptir. Dekoratif fontlar ise okunurluğu düşük, daha çok süslemeci anlayışa sahip olan yazı karakterleridir (Keş, 2009:102).

Yazı karakteri seçimi sırasında dikkat edilmesi gereken en önemli husus seçilen

yazı karakterinin tüm bilgisayarlarda ve mobil cihazlarda görüntülenebiliyor olması yani ‘Web Safe Font’ olmasıdır. Tasarım aşamasında kullanılan yazı karakterinin diğer bilgisayarlarda bulunmayan spesifik bir karakter olması veya Google Fonts gibi web teknolojileri ile tasarıma kodlama aşamasında dahil edilemeyen bir font olması ziyaretçilerin siteyi ziyareti sırasında font görüntüleme problemi doğuracaktır. Örnekle metinlerde Helvetica yazı karakterinin kullanıldığı bir web sayfasında siteyi ziyaret eden kişinin bilgisayarında Helvetica fontu yoksa web tarayıcısı otomatik olarak bir font atayacaktır ve bu da tasarımın tipografik estetiğini yitirmesine sebep olacaktır. ‘Web safe font’ veya ‘Google Fonts’ kullanımı dışında Cufon, sIFR gibi web tasarımında font problemini çözmeye yönelik üretilmiş teknolojiler kullanılabilir ya da Css3 ile gelen ‘Font Face’ özelliği ile site içerisine istenilen font gömülebilir. Ancak ‘Web Safe Font’ ve ‘Google Fonts’ dışındaki kullanımları web sayfasının açılma hızına az da olsa olumsuz etkide bulunduğu unutulmamalıdır.

Resim 16: Tipografik açıdan sorunlu web sayfası örneği

Kaynak: <http://felixds.com/iyi-bir-web-tasarimi-nasil-olmalidir-5-tipografi-yazim/>

Seçilen yazı karakterinin vurgulanmak istenen alanlarda kullanımı kolaylaştırması için bir font ailesine sahip olması gereklidir. Vurgu farklı renk, alt-üst çizgi gibi kullanımlarla da sağlanabiliyor olsa bile aynı yazı karakterinin bold ve italik versiyonlarını kullanarak yapılacak olan vurgulamaların dikkat üzerinde daha olumlu bir etki bırakacağı

düşünülmektedir.

Seçilen yazı karakterinde Türkçe karakterlerin bulunmasına dikkat edilmelidir. Türkçe karakterlere sahip olmayan yazı fontlarının kullanımı okunurluğu olumsuz etkilemekle birlikte metin içerisinde yanlış anlaşılmalara sebep olabileceği gibi web sayfasının amatör bir görüntüye bürünmesine sebep olacaktır. (Resim 16)

2- Ölçü Birimi: Kullanılan yazı karakterinde ‘pixel’, ‘punto’ veya ‘em’ ölçü birimleri kullanılabilir ancak dijital ekranlarda çözünürlük arttıkça görüntünün küçüldüğü göz önünde bulundurulduğunda 1024*768px çözünürlükte bir ekranda görüntülenen 12px yazı karakteri büyüklüğü ile 1920*1080px çözünürlüğe sahip ekranda görüntülenen 12px yazı karakteri ziyaretçi tarafından farklı algılanacaktır. Bu sebeple px ölçü birimi tercih edilmemektedir. “Em ölçü biriminin değeri kullanılan yazı karakterindeki büyük ‘M’ harfinin genişliğidir. Sayısal tipografide harf yüksekliği her yazı karakteri için tasarımcısı tarafından belirlenmektedir. Ama genel olarak harf yüksekliği harf genişliğinin yani em değerinin %70’i ve x-yüksekliği de em değerinin %48’dir. Buradaki x-yüksekliği küçük harf boyu olarak kabul edilmektedir. Sayfa içerisindeki diğer tasarım öğelerine göre tipografide genel bir oranın korunması söz konusu olduğunda ‘em’ ölçü birimi daha başarılı olduğundan tercih edilmektedir (Musayev, 2013:89).”

3- Hizalama: Basılı tasarım ürünlerinde olduğu gibi web sayfalarında da metin gruplarının hizalanma biçiminin okunurluluk üzerinde önemli bir etkisi vardır. Bilindiği üzere metinler soldan bloklu, merkezden bloklu, sağdan bloklu veya sağdan-soldan bloklu (tam bloklu) şekilde hizalanabilir. Soldan bloklu yazı web sayfası tasarımıda gözün başlangıç noktasının sol kenar olması sebebiyle daha yaygın olarak kullanılmaktadır. Buna ek olarak tam bloklu metinlerde hem kelimeler arasında ‘nehir’ adı verilen boşluk hatalarının oluşması sebebiyle hem de web sayfası yayını gerçekleştiren sunucuların metinlerdeki tireleme işlemlerini doğru yapamamasından dolayı tam bloklu hizalama çok tercih ve tavsiye edilmemektedir. (Resim 17)

Resim 17: Sırası ile soldan hizalı, ortadan hizalı, sağdan hizalı, her iki taraftan hizalı metin örnekleri

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec auctor varius dolor, eu volutpat mauris fermentum at. Praesent vitae massa gravida, congue leo eu, lobortis mi. Donec egestas leo et lorem ultricies, eu tincidunt felis blandit. Donec interdum sodales feugiat. Nulla at luctus tellus. Ut blandit, sem sit amet imperdiet ultricies, ipsum enim tristique dolor, sit amet tristique lacus augue eget nisi.	Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec auctor varius dolor, eu volutpat mauris fermentum at. Praesent vitae massa gravida, congue leo eu, lobortis mi. Donec egestas leo et lorem ultricies, eu tincidunt felis blandit. Donec interdum sodales feugiat. Nulla at luctus tellus. Ut blandit, sem sit amet imperdiet ultricies, ipsum enim tristique dolor, sit amet tristique lacus augue eget nisi.	Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec auctor varius dolor, eu volutpat mauris fermentum at. Praesent vitae massa gravida, congue leo eu, lobortis mi. Donec egestas leo et lorem ultricies, eu tincidunt felis blandit. Donec interdum sodales feugiat. Nulla at luctus tellus. Ut blandit, sem sit amet imperdiet ultricies, ipsum enim tristique dolor, sit amet tristique lacus augue eget nisi.	Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec auctor varius dolor, eu volutpat mauris fermentum at. Praesent vitae massa gravida, congue leo eu, lobortis mi. Donec egestas leo et lorem ultricies, eu tincidunt felis blandit. Donec interdum sodales feugiat. Nulla at luctus tellus. Ut blandit, sem sit amet imperdiet ultricies, ipsum enim tristique dolor, sit amet tristique lacus augue eget nisi.
---	---	---	---

4- Vurgu: Metin içerisinde, bir sözcüğün çevresindeki sözcüklerden daha önemli olduğunu göstermek için vurgu kullanılır. “Metinde vurguyu sağlayıcı birçok yöntem vardır; kalın yazı, eğik, altı çizgili yazı, renk ve büyük harfler (Hume, 2005).” Ek olarak farklı punto ve yazı karakteri kullanımı da vurgu sağlayıcı yöntem olarak kullanılabilir. (Resim 18)

Resim 18: Metin içerisinde vurgu örnekleri

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec auctor varius dolor, eu volutpat mauris fermentum at. Praesent **vitae massa gravida**, congue leo eu, lobortis mi. Donec egestas leo et lorem ultricies, eu tincidunt felis blandit. Donec interdum sodales feugiat. Nulla at **luctus tellus**. Ut blandit, sem sit amet imperdiet ultricies, ipsum enim tristique dolor, sit amet tristique lacus augue eget nisi.

5- Harf ve Satır Arası Boşlukları: Kelimelerin ve cümlelerin okunurluluğunu etkileyen en önemli faktör harf ve satır arası boşluklarıdır. Harf arası boşluklarına ‘kerning’, satır ve kelimeler arası boşluğa ‘espas’ denir.

“Harf ve harf gruplarının tek tek okunabilmesi ve sözcük olarak algılanabilmesi için harf aralarının belli bir oranda olması gerekmektedir. Sözcüklerin okunmasına yalnızca şekiller yardımcı olmamaktadır. Aynı zamanda sözcüğün iç yapısına da bakılır. Bu nedenle uygun, dengelenmiş harf boşluğu okunurluluk için önemlidir (Keş, 2009:112).” (Resim 19)

Resim 19: Sırası ile geniş, dar, normal harf aralığı değerine sahip metin örnekleri

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec auctor varius dolor, eu volutpat mauris fermentum at. Praesent vitae massa gravida, congue leo eu, lobortis mi. Donec egestas leo et lorem ultricies, eu tincidunt felis blandit. Donec interdum sodales feugiat. Nulla at luctus tellus. Ut	Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec auctor varius dolor, eu volutpat mauris fermentum at. Praesent vitae massa gravida, congue leo eu, lobortis mi. Donec egestas leo et lorem ultricies, eu tincidunt felis blandit. Donec interdum sodales feugiat. Nulla at luctus tellus. Ut blandit, sem sit amet imperdiet ultricies, ipsum enim tristique dolor, sit amet tristique lacus augue eget nisi.	Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec auctor varius dolor, eu volutpat mauris fermentum at. Praesent vitae massa gravida, congue leo eu, lobortis mi. Donec egestas leo et lorem ultricies, eu tincidunt felis blandit. Donec interdum sodales feugiat. Nulla at luctus tellus. Ut blandit, sem sit amet imperdiet ultricies, ipsum enim tristique dolor, sit amet tristique lacus augue eget nisi.
--	---	---

“Web sayfalarındaki metinlerde yazı tiplerinin yanı sıra, içeriklerin kullanıcıya nasıl sunulduğu da çok önemlidir. Web içerikleri çok uzun olmamalı küçük parçalar halinde kullanıcıya sunulmalıdır. Ancak bu çok uzun olmama ekran büyüklüğü ve tarayıcının pencere büyüklüğüne bağlı olarak da değişebilir. Neticede kullanıcılar çok fazla kaydırma hareketi yapmamalıdır. (Wroblewski, 2002)”

1.5. WEB TASARIMINDA LAYOUT DÜZENLEME

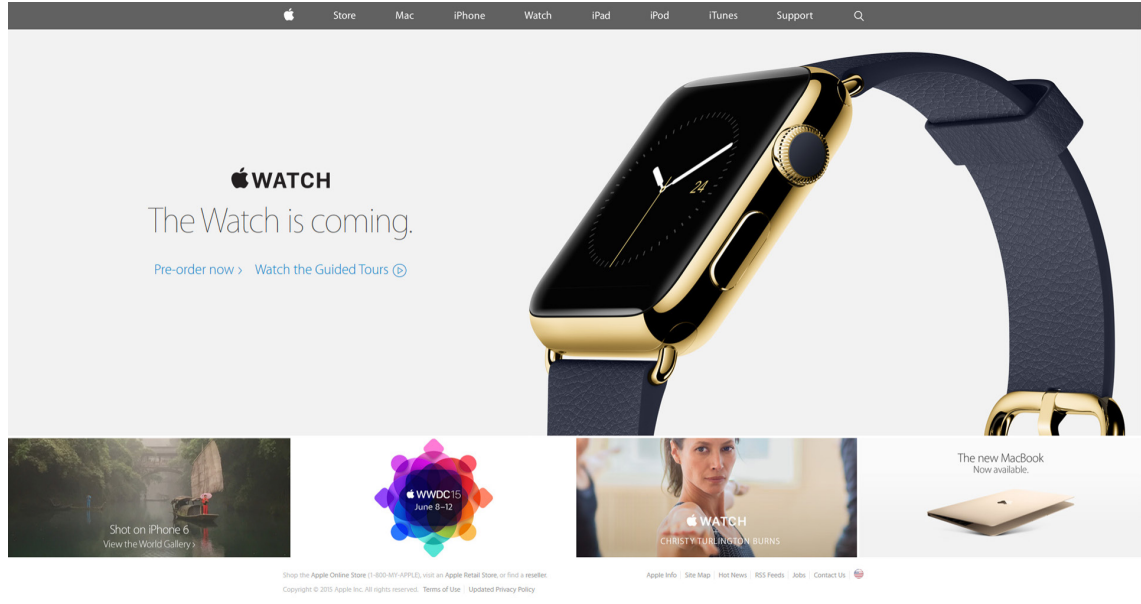
Arayüz tasarımı kullanılan tüm öğelerin kompozisyonundan oluşan düzleme layout denilmektedir. “Sözlük anlamı, ‘Teşhir etmek, sergilemek; plana göre düzenlemek, tasarlamak’ olan Layout, geniş anlamda, daha çok bütün ayrıntılarıyla bir tasarımı anlatmak için taslak biçiminde göstermek işidir (Pektaş, 1993:91).”

Layout düzenlemesi web sayfasının bir ziyaretçiyi hem tasarım açısından etkilemesi hem de ziyaretçiye aradığı veriyi çabuk ve rahat edinme olanağı verme açısından önemlidir. “Layout dağınıksa rahatsız eder, düzenliyse ilgi çeker, konunun kavranmasına yardımcı olur. Düzenlemede renk biçim ve yazı uyumları yanında, yerleştirmelerinde de bir birlik, bütünlük olması gerekir. İlgi çekmek için gereksiz gösterişlere gidilmemelidir. Layout, basit, anlaşılır olmalıdır. Basitlik: düzensizlikten, sıklıktan, belirsizlikten arınmadır (Pektaş, 1993:91).” Belirtilen ölçütlere uymayan, yoğun ve karmaşık, ziyaretçiyi görsel olarak etkilemeyen ve yönlendirmeyen layout düzenlemelerine sahip web sayfaları hiç şüphesiz yayınlanma amaçlarına hizmet edemeyeceklerdir. Çünkü daha önce de bahsedildiği üzere bir web sayfasının değeri yeni ziyaretçi sayısından daha çok ziyaretçi sadakati ile geri dönüş yaparak siteye tekrar tekrar giren ‘sadık ziyaretçilerle’ ölçülür.

Layout düzenlemesi tasarımın sadece ilgi çekiciliği artırmak ve okunurluğunu olumlu etkilemekle kalmaz bir tasarımın özgün tasarım niteliğini kazanmasını ve sayfa içerisindeki hiyerarşik düzeni sağlar. “Yapılan tasarıma kişilik veren, onu beğenilir ve çekici kılan, okuyucu ile sözsüz iletişimi sağlayan büyük ölçüde sayfa tasarımıdır. Neyin önemli olduğunu okura ilk elden sunan, hangi haberin daha değerli, hangi fotoğrafın daha

anlamalı olduğunu belirten de sayfa tasarımıdır. Yapılan grafik tasarım ürünün monoton yapısından kurtaran ve daha okunabilir hale getiren de yine sayfa tasarımıdır (Dizdar, 2010:59).”

Resim 20: Web layout örneği

Kaynak: <http://www.apple.com/>

Layout düzenlemesinde algıyı etkileyen önemli unsur hiyerarşidir. Web sayfasında görsel hiyerarşi gözün okuma yönünde, zemin-içerik, görsel-metin, başlık-ana metin, link-düz yazı ayrımlarının göz tarafından rahat yapılmasını destekler şekilde, sayfanın amaç ve içeriği göz önünde bulundurularak oluşturulmalıdır.

Layout düzenlemesinde görsel hiyerarşiyi en çok etkileyen ve bilhassa tasarım öğeleri arasındaki ayrımı ve zemin içerik ayrımını net bir şekilde ortaya koyan diğer bir etken kontrastlıktır. “Kontrastlık, bir şeyi etraftaki diğer şeylerden daha çekici ve fark edilir hale getirmek için kullanılır. Bir şey yüksek kontrastlıkla daha görülebilir olur (Keş, 2009:87).” (Resim 20)

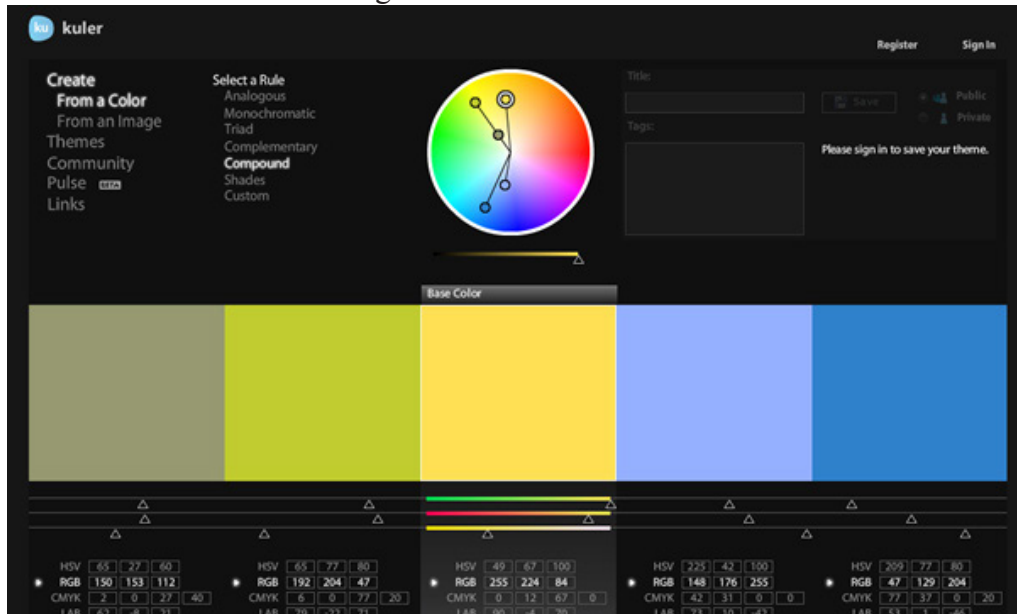
Web sayfalarında layout düzenlemede tasarım öğe ve ilkelerinin kullanımı ile birlikte dikkat edilmesi gereken bir takım teknik özellik ve yeterlilikler de bulunmaktadır. Ancak bu konuya “Web Sitesinin Diğer Bileşenleri” başlığı altında değinilecektir.

1.6. WEB TASARIMDA RENGİN KULLANIMI

Renk, bir tasarım ürününde monotonluğu kırmada ve mesajı alıcıya iletmede en önemli unsurdur. Tasarımı sıradanlıktan ve tek düzelikten kurtarmakla birlikte web tasarımı alanların, ana içerik ve diğer içeriklerin birbirinden ayırt edilmesi kullanılan renklere bağlıdır. Örneğin tüm alanları gri olan bir web sayfasında site içeriğine ait olan metinlerle reklamlara veya içerikle alakası olmayan diğer öğelerin birbirinden ayırt edilebilmesi için ziyaretçinin önce tüm içeriği okuması gerekir. Oysa ziyaretçilerin girdikleri web sayfasında aradıkları veriye 12 saniye içerisinde ulaşamadıkları takdirde siteyi terk etmekte oldukları gözlemlenmiştir (Dholakiya, 2013). Bu sebeple uyumlu zıtlıklarla kullanılmış renkler sayesinde sağlanacak ayırım, ziyaretçiler açısından daha albenisi olan bir web sayfası tasarımı ortaya çıkartmış olacaktır.

Renk kullanımında seçilen renklerin web sayfasının hizmet ettiği amaca uygunluğu, insanlar üzerindeki psikolojik etkileri ve bu renklere yüklenmiş kültürel manalar göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle seçilen rengin sektöre uygunluğu dikkat edilecek hususlar içerisinde üst düzey önem arz ettiği düşünülmektedir.

Resim 21: Web tasarımında tasarımcılar için renk örnekleri sunan Adobe Kuler'den bir görüntü.

Kaynak: <https://color.adobe.com/tr/create/color-wheel/>

Web sitesinde bir sayfadan başka bir sayfaya yönlendirmeleri sağlayan linklerin aktif olduğu renklerinden anlaşılmaktadır. Reklamların içerikten ayırt edilebilmeleri, baş-

lıkların fark edilebilirliği, content, navigasyon, footer gibi alanlarının birbiri ile olan sınır ilişkileri renk ile sağlanır. Metinlerdeki vurgu, dengeli zemin-yazı ilişkisi renk kullanımı ile oluşturulur. Birbirine yakın ve kontrast seviyesi düşük renklerin kullanımı, bununla birlikte aşırı renk kullanımı yukarıda bahsettiğimiz nitelikleri olumsuz etkileyecektir.

1.7. KULLANICI DOSTU WEB SAYFASI VE BİLEŞENLERİ

Bir web sayfası tasarım, kodlama ve programlama aşamalarından oluşur. Tasarım, kodlama ve programlama aşamaları başarı ile tamamlandıktan sonra barındırma hizmeti(hosting) kiralama, alan adı(domain) satın alma gibi teknik alt yapılar hazırlanır ve son olarak web sayfasının oluşturan dosyalar kiralanan hosting'e yüklenerek yayına sunulur.

Web sayfası ziyaretçisini sadece tasarımındaki estetik değerlerle değil işlevselliği ile de kendisine bağlamalıdır. Web sitesi tasarımına işlevsellik, tasarımın kodlanma ve programlanma aşamalarında teknik bir takım düzenlemelerle kazandırılabilir.

Bir web sayfası tasarlanırken kimi zaman estetik değerlere son derece sahip, iyi bir tasarım yapılmış olsa da tasarım yapılırken ziyaretçilerin bu sayfayı nasıl kullanacağı, sitenin ne kadar süre içerisinde açılacağı, ziyaretçi ile nasıl etkileşim içerisine gireceği genellikle göz önünde bulundurulmaz. Tasarım kalitesi kullanıcı dostluğu prensibi ile birbirini destekleyen hususlar olsa da çok nitelikli bir arayüz tasarımı yapıldığı halde aynı nitelik ölçüsünde işlevselliği olmayan web sayfaları ziyaretçilerini sitede tutma konusunda başarısızlardır. Bu sebeple kullanıcı dostluğu bir web sayfasından dönüt alabilmek için gözetilmesi en gerekli işlevsellik prensibi olarak görülmektedir.

Kullanıcı dostluğu prensibine etki eden faktörler aşağıdaki gibidir.

- 1- Erişilebilirlik
- 2- Sayfa Açılma Hızı
- 3- Tarayıcı(Browser) Uyumluluğu
- 4- Mobil Uyumluluk

5- İyi Planlanmış Bilgi Mimarisi

6- Etkili Menü Sistemi

7- Nitelikli Hata Sayfaları

8- Güncellik

1.7.1. Erişilebilirlik

Kullanıcı dostu bir web sayfası herkes tarafından erişilebilir, anlaşılabilir olmalıdır. Bu erişilebilirlik hem kullanıcı tarafı hem de kullanılan teknoloji tarafı olarak iki kısımda değerlendirilmektedir.

Kullanıcı tarafı erişilebilirlik çatısı altında, dünya üzerindeki renk körü ya da görme kaybı olan, fiziksel veya zihinsel engelleri bulunan bireylerin internet kullanma alışkanlıkları göz önüne alınmalıdır. Web sayfalarının bu konuda gelişerek sadece sağlıklı bireylere değil tüm bireylere hizmet verebilir bir nitelikte olması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Kullanılan teknoloji açısından ise yavaş internet bağlantısı ve düşük kapasiteli donanımına sahip bilgisayarların dahi web sayfasına sağlıklı ve hızlı bağlanabiliyor olması gereklidir. Bu sayede farklı nitelik, durum ve imkânlardaki bireyler web sayfasını kullanabileceklerdir ve buna bağlı olarak erişilebilirlik seviyesi yüksek web sayfaları tercih edilir bir konuma ulaşacaklardır.

1.7.2 Sayfa Açılma Hızı

Gelişen, değişen ve giderek hız kazanan teknolojiler karşısında kullanıcılar da bu hıza ayak uydurmuşlardır hatta bu hız kullanıcılar için olmazsa olmaz bir hâl almıştır. “Kullanıcılar için bir web sayfasından memnuniyet veya memnuniyetsizlikleri o web sayfasının hızına bağlıdır. Kullanıcılar eskisi gibi sabırla bir web sayfasının yüklenmesini

beklemiyorlar. Bir kullanıcı için bir web sayfasının yüklenme limiti 12 saniyedir (Dholakiya, 2013)”

Web sayfasının açılma hızını etkileyen en önemli unsur kullanılan grafiklerdir. Bir web sayfası tasarlandıktan sonra kodlama aşamasında tasarlanan arayüz kodlama prensiplerine uygun olarak kesilir. Bu işleme crop veya slice denilir. Kesilen görseller png 24 formatında saydam arka planlı olarak kaydedilir. Kaydedilen görsellerin kilobayt, megabayt cinsinden ebadına dikkat edilmelidir. Fiziksel olarak büyük alan kapsayan grafikler daha küçük görsellere oranla daha büyük dosya ebadına sahiptirler. Grafikler daha küçük parçalarda kesilerek ya da css sprite tekniği gibi tek grafikte toplayıp bir kez yüklendikten sonra css-position özelliği ile konumdan çağırılarak hızlı sayfa yüklenmesi sağlanabilir. Web üzerinde kullanılan hareketli imajların .gif, hareketsiz görsellerin .png olmasına dikkat edilmelidir. Aynı ebada sahip (örn: 250x250 px) bir görselin .jpeg dosya formatında kaydedilmiş versiyonu .png dosya formatından kaydedilmişinden daha yüksek dosya boyutuna sahiptir.

Flash animasyonlar, metin içlerinde kullanılan diğer görseller, web sayfasında kullanılan ses dosyaları sayfa yüklenme hızını etkileyen diğer faktörlerdir. Özellikle flash animasyonlar güncelliğini yitirmiş olmakla birlikte barındırdıkları hareketli efektler ve görseller sebebiyle megabaytlarca yer kaplayabilmektedir. Bilhassa düşük hızlı internet bağlantılarında görüntülenmeleri daha büyük bir sorun haline gelmektedir. Buna istinaden flash animasyon kullanımından kaçınmak sayfa yüklenme hızını olumlu yönde etkileyecektir. Kullanıcıyı aynı oranda etkileyecek ve etkileşim içerisine sokacak efektler oluşturmak için ise daha güncel bir teknoloji olan javascript ve bir javascript kütüphanesi olan jQuery kullanımı tavsiye edilmektedir. Her ne kadar flash animasyonlardan çok daha az sayfa yüklenme hızına etki etseler de aşırı javascript kullanımından da kaçınılmalıdır.

Web sayfalarının girildiğinde arka planda ses dosyası çalıştırılması da sayfa açılma hızını olumsuz yönde etkilemektedir. Web tarayıcıları(Browserlar) web sayfalarını önce kendileri okur daha sonra okudukları ve anlam kazandırdıkları kodları ziyaretçiye görsel olarak sunarlar. Bu okuma esnasında çalışan bir ses dosyası browser’ın işleyişini

yavaşlatacağı için web sayfasının da açılışını geciktirecektir.

Web sayfası içerisinde flash animasyon ve ses dosyası kullanmak kullanıcı taraflı bir yavaşlık oluşturmakla birlikte bu yavaşlık “SEO” olarak kısaltılan “Arama Motoru Optimizasyonu”nu yani Google’ın sitemize verdiği değeri de olumsuz olarak etkileyecektir. Günümüz internet rekabeti de göz önünde bulundurulduğunda SEO’da başarı gösterebilmek için flash animasyon ve ses dosyalarından kaçınmak doğru bir seçim olacaktır.

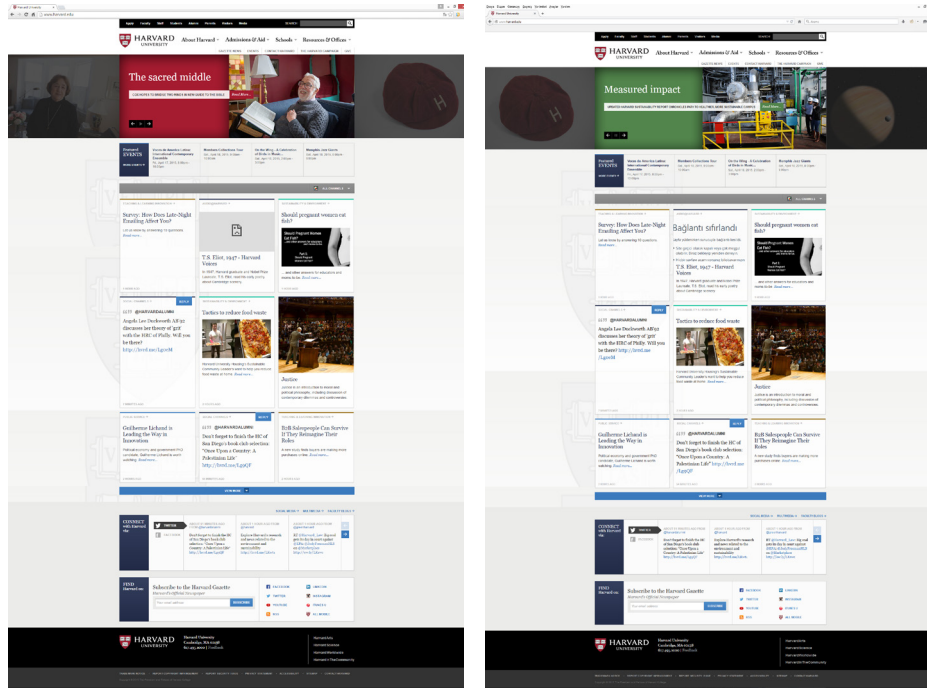
1.7.3. Tarayıcı(Browser) Uyumluluğu

Browser’lar internette gezmemizi sağlayan arayüz görüntüleme yazılımlarıdır. Browser, adres satırına yazılan site adresini(Domain) çözümleyerek o adrese tanımlanmış olan ip adresine gider ve ip adresinin hizmet ettiği bilgisayardaki web sayfasının ilgili klasörüne bağlanarak HTML veya çeşitli web programlama dilleri ile yazılmış web sayfası dosyalarını okuyarak ziyaretçiye gösterir.

Web sitelerini görüntülemeye tarayıcı uyumluluğu problemi çıkmasının birkaç farklı sebebi bulunmaktadır. İlk olarak her web tarayıcısı farklı bir programlama mantığı ile hatta bazıları farklı programlama dilleri ile yazılmıştır. Bu sebeple ziyaret edilmek istenen web sayfasını görüntüleme mantıkları da farklıdır. Bu farklılık web sayfalarının farklı tarayıcılarda farklı görünmesine sebep olmaktadır.

İkinci etken olarak web tarayıcılarının HTML etiketlerine atamış oldukları standart değerler. Bilindiği üzere HTML dili tarayıcıların okuyup yorumladığı “tag” ismi verilen etiketlerden oluşmaktadır ve CSS denilen stil biçimlendirme kodları ile şekillendirilmektedir. Her web tarayıcısı HTML dilinin mensubu etiketlere atadığı standart bazı değerler bulunmaktadır. Her tarayıcının atadığı standart değerler farklılık gösterdiği için tarayıcı uyumluluğu problemi ortaya çıkmaktadır.

Resim 22: Harvard Üniversitesi'nin Google Chrome(solda)'da ve Mozilla Firefox(sağda)'da görünümü

Kaynak: <http://www.harvard.edu/>

Tarayıcı uyumluluğunu üst seviyeye çıkartmak için bazı teknikler geliştirilmiştir. Örneğin reset.css bunlardan birisidir. İçerisinde tüm HTML etiketlerinin sıfırlandığı bir css dosyasıdır. Tüm etiketlerin standart değerlerini sıfırladıktan sonra yeni bir biçim atamak tüm tarayıcılarda aynı şekilde görüntülenmeyi sağlayacaktır. Bir diğer çözüm ise jQuery Browser Selector kullanımı. jQuery Browser Selector sayesinde tarayıcılara göre css tanımlaması yapılabilmektedir. Bu sayede uygun css kodları tanımlanarak tarayıcılar arasındaki farklı görüntülenme problemi ortadan kaldırmaktadır.

Tüm web tarayıcılarında web sayfasının aynı görünmesi, siteyi amatör bir duruştan kurtaracak ve ziyaretçilerin web sayfasına güvenmelerini sağlayacaktır.

1.7.4. Mobil Uyumluluk

Taşınabilir bilgisayarlardan sonra hayatımıza giren ve hızlı bir şekilde yaygınlaşan, tabletler, akıllı telefonlar ve çeşitli mobil cihazlar sebebiyle web sayfaları da bu

mobil gelişmeye ayak uydurmak durumunda kalmışlardır.

“Web sayfalarını mobil uyumlu olarak tasarlamak ziyaretçilerden geri bildirim alma açısından bazı faydalar sağlar. Bunlar;

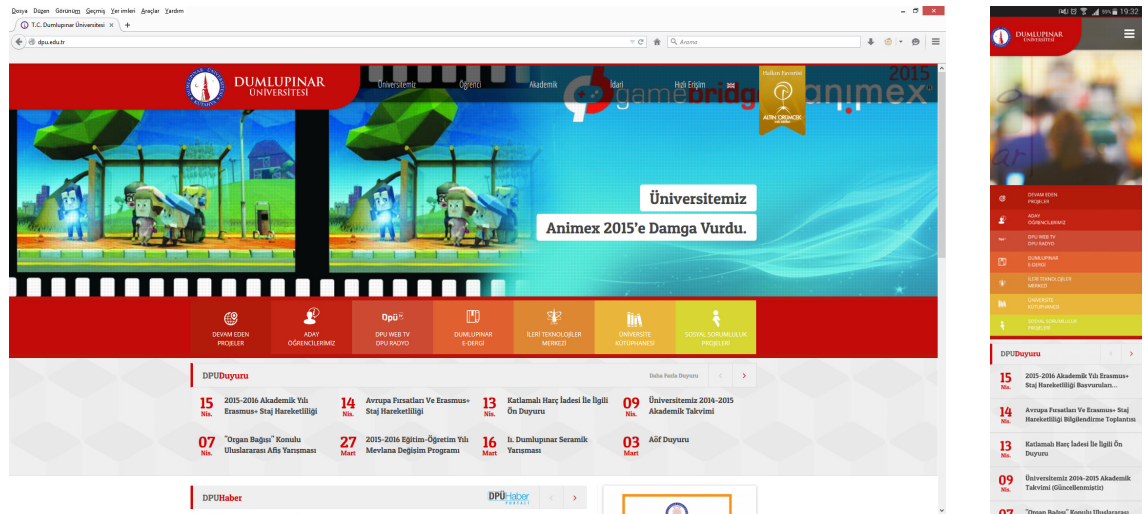
Geliştirilmiş Kullanıcı Deneyimi: Mobil web sayfaları masaüstü veya dizüstü bilgisayarlar gibi geleneksel cihazlardan ziyade mobil cihazlarda daha iyi görünmek ve daha iyi çalışmak için tasarlanmıştır ki bu daha gelişmiş bir kullanıcı deneyimi sağlar.

Daha Uzun Ziyaretler: Ziyaretçilerin hemen yüklenmeyen web sayfaları ilgili en genel tepkisi siteyi terk etmektir. Mobil uyumlu biçimde tasarlanmış bir web sayfası ziyaretçileri sitede daha uzun süre geçirmeleri ve içerikle ilgili daha fazla veriye tıklamaları hususunda teşvik eder.

Daha Hızlı Sayfa Yüklenmesi: Mobil siteler, mobil cihazların standart ve mobil tarayıcı (Browser) boyutlarına göre tasarlandığından dolayı kullanıcılar için daha hızlıdır.

Geliştirilmiş SEO: Mobil uyumlu bir web sitesi mobil dostu arama motorlarında daha iyi sonuçlar verir. Yeni trafik ve mobil cihazlarından arama yapan daha fazla kişinin ziyaretçin olmasını sağlar.

Resim 23: Dumlupınar Üniversitesi web sitesinin bilgisayarda(solda) ve mobil cihazda(sağda) görünümü

Kaynak: <http://www.dpu.edu.tr>

Profesyonel İmaj ve Daha İyi Marka Değeri: İyi tasarlanmış ve yüksek kaliteli bir mobil web sitesi sayesinde hedef kitle ile profesyonellik hissiyle iletişim kurulmuş olur. Profesyonellik ise marka bilinirliğini artırmada olumlu etkiler sağlar.

Rekabet Avantajı: Mobil uyumlu bir web sitesi, mobil müşteriler için rekabet edilen diğer kurum ve kuruluşlara nazaran daha tercih edilir olacaktır. (Mallon, 2012).”

Mobil web sayfaları iki biçimde oluşturulabilmektedir. Bunlardan birisi esas web sayfasının tasarımına sadık kalınarak yeniden tasarlanıp kodlamaktır. İkincisi ise bootstrap adındaki javascript kütüphanesini kullanarak bilgisayarlar için oluşturulan arayüzü mobil görünüme uygun hale getirmektir. Her iki şekilde de mobil web sayfası elde edilebilmektedir. Ancak bootstrap belirli bir kodlama yapısına sahiptir ve sahip olduğu kodlama yapısına uygun arayüz tasarımlarına uygulanabilmektedir. Bu sebeple bootstrap kullanımının arayüz tasarımını oluştururken tasarımcıyı kısıtladığı ve estetik değerlerin ikinci planda kalmasına neden olduğu düşünülmektedir.

1.7.5. İyi Planlanmış Bilgi Mimarisi

Web sayfalarının tasarlanma amaçları bir ürünü, hizmeti, kişiyi, kurumu, kuruluşu, organizasyonu internet üzerinden tanıtmak, satış yapmaktır. Ancak web sayfası ne amaçla kurulmuş olursa olsun sadece tasarımsal öğelerden oluşmamalı, ziyaretçilerinin talep edeceği muhtemel olan bilgileri içermelidir.

Aradığı bilgiye hızlı ve net biçimde ulaşmak ziyaretçilerin birinci amacıdır. Bu sebeple web sayfalarında bilgiyi sınıflandırma, ölçülendirme yollarına gidilmelidir. “Dünya çapındaki birçok insan web sitelerini bilgi araştırmak ve bilgiye ulaşmak için kullanmaktadır. Kişiler internet sitelerini ziyaret ederek 7 gün 24 saat işletmeyle ilgili verilere ulaşabilmektedir. Ayrıca her yerde aynı şekilde ulaşılabilen bir teknoloji olduğu için tüm ziyaretçiler aynı verilere ulaşmaktadır. Bu nedenle web sitelerinde ilgili verilerin sunulurken yanlış, yetersiz, farklı algılamalara neden olacak, çıkar gruplarını zor duruma

sokmayacak veriler sunulmalıdır. (İnan ve Doğan Südaş, 2009:140)” Web sayfalarında ziyaretçiler aradıkları bilginin hangi menü veya menüler altında olduğunu tahmin edebilmelidir. Bu sayede ziyaretçinin web sayfasına karşı hem bir güven beslemesi sağlanır hem de ihtiyacını karşılayabildiği için tekrar ziyaret etme olasılığını yükseltir.

Bilgi sınıflandırmanın doğruluğu kadar bilgilerin uzunluğu da önemlidir. Çünkü ziyaretçiler uzun ve karmaşık yazıları okumaktansa daha kısa yazıların bulunduğu sayfaları ziyaret etmeyi tercih etmektedirler. Bu sebeple konunun anahtar kelimelerini içeren kaliteli özet içerikle ziyaretçiye bilgi vermek hem ziyaretçinin yazı boyunca sitede kalmasını sağlayacaktır hem daha fazla bilgi almak için web sayfasının yetkilileri ile görüşmeye teşvik edecektir. Bu da web sayfasından geri dönüş istatistiklerinin tutulabilmesine katkı sağlayacaktır.

1.7.6. Etkili Menü Sistemi

Menü sistemi bir web sitesinin iç ve dış sayfaları arasında gezinti yapılabilmesini sağlayan linkler bütünüdür. Mantıksal bir gruplandırma ve hiyerarşi düzeni içerisinde site içeriğinin kullanıcı tarafından kolay erişilebilmesini sağlamaktadır.

Menü tasarımı web sayfasındaki alanlardan daha önce fark edilir ve kullanıcıyı tıklamaya teşvik edici nitelikte olmalıdır. “Ziyaretçiler sitenin yönlendirme dizgesini şaşırtıcı ve karmaşık buluyorlarsa sitenin geri kalanını kolaylıkla bırakacak, pes edecek ve asla geri dönmeyeceklerdir. Bu sebeple menü tasarımı başarılı bir web sayfasının zorunlu bileşenidir (Keş, 2009:57).”

Web sayfasına ait navigasyon sisteminin çok kalabalık olması menü tasarımını olumsuz etkilemekle birlikte menü içerisinde karmaşa oluşturmaktadır. Bu sebeple kalabalık bir menü oluşturmaktansa alt menüler, açılır menüler, ağaç(treeview) sistemli menüler oluşturularak menü ve menü içeriğine sadelik kazandırılabilir. Alt menüler ve ana menüleri belirlerken de önem düzeyine göre sıralama yapılması doğru hiyerarşi oluşturu-

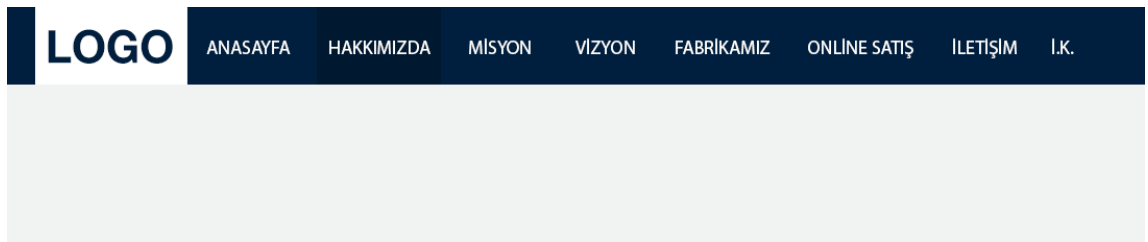
mayı sağlayacaktır.

Örneğin bir ayakkabı fabrikası için yapılan web sayfası tasarımında menüde kullanılacak ana link ve alt link hiyerarşisini belirlemek için aşağıdaki gibi bir yol izlenebilir.

1- Menüde kullanılması düşünülen link cümleleri belirlenir.

Anasayfa, Hakkımızda, Misyon, Vizyon, Fabrikamız, Online Satış, İletişim, İnsan Kaynakları, Yardım ve Destek, Mağazalarımız.

Resim 24: Kalabalık menü tasarımı örneği

Resim 24’de görüldüğü gibi tüm linkler tek bir menü içerisine yerleştirildiğinde kalabalık ve düzensiz bir menü tasarımı ortaya çıkmaktadır.

2- Belirlenen link cümleleri kavramsal olarak birbiri altına sınıflandırılır.

Örn. 1: Hakkımızda kelimesi, Kurumsal olarak değiştirilerek hem firmanın tarih ve kuruluş bilgilerini hem misyon ve vizyonunu hem de fabrika ile ilgili bilgileri içeren bir sayfa haline getirilebilir. Bu sayede “Kurumsal” kelimesi ana menü, “Miyon, Vizyon, Fabrikamız” menüleri alt menü şeklinde konumlandırılabilir. (Resim 25)

Resim 25: Kurumsal kelimesi altında menü hiyerarşisi oluşturma örneği

Örn. 2: İletişim kelimesi kavramsal olarak insan kaynakları, yardım ve destek, mağazalara ulaşım bilgileri gibi bilgileri barındırabilecek genel bir kavram olduğu kabul edilerek “İletişim linki ana menü, “İnsan Kaynakları, Yardım ve Destek, Mağazalarımız” menüleri

alt menü şeklinde konumlandırılabilir. (Resim 26)

Resim 26: İletişim kelimesi altında menü hiyerarşisi oluşturma örneği

1.7.7. Nitelikli Hata Sayfaları

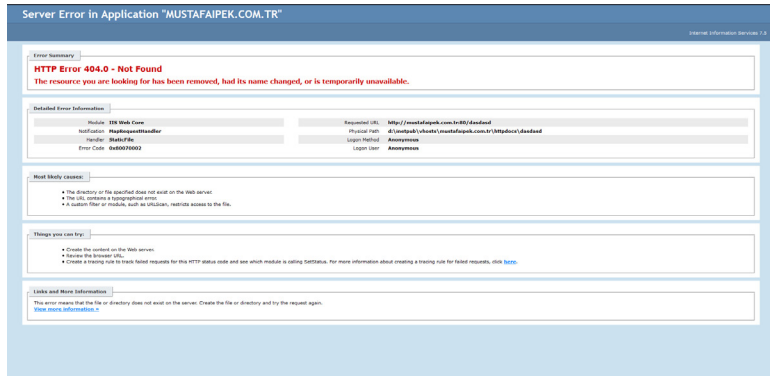
Bir web sayfasında gidilmek istenen içerik bulunamadığı zaman ziyaretçi otomatik yönlendirilen hata sayfaları ile karşılaşmaktadır. En yaygın bilinen ve karşılaşılan hata sayfaları ve kodları şunlardır:

404 – Sayfa Bulunamadı

503 – Sunucu Geçici Olarak Kullanılamıyor

Hata sayıları standart olarak bırakıldığında sadece içeriğin bulunmadığını veya çalışmadığını belirten nitelsiz bir sayfa karşımıza çıkmaktadır. Oysaki hata sayfaları ile karşılaşmak olası bir durum olduğu web sayfasının tasarım ve içeriği ile bütünlük içerisinde, web sayfasına yönlendiren özel hata sayfaları oluşturmak ziyaretçi kazanımı ve kurumsal bütünlük açısından fayda sağlayacaktır.

Resim 27: Standart(solda) ve özel oluşturulmuş(sağda) 404 Hata Sayfası örneği

Google örümceklerinin de web sayfasını indexlerken hata sayfaları ile karşılaştığı göz önünde bulundurulduğunda özel tasarlanmış hata sayfaları Arama Motoru Optimizasyonu (SEO) üzerinde de olumlu etkiler sağlayacaktır.

1.7.8. Güncellik

Bir web sayfasının kullanıcılar açısından ilgi çekici olmasının en önemli sebeplerinden birisi güncel olmasıdır. İçerisindeki bilgilerin, görsellerin güncel olması o web sayfasının aktif olarak kullanıldığını ve siteyi tek ziyaret edenin sizin olmadığınızı, sitenin başka ziyaretçiler ile etkileşim içerisinde bulunduğu manasına gelir. Web sayfası içeriğinin güncel olması aynı zaman da ziyaretçiye o web sayfasının güvenilir olduğu hissini aşılacaktır.

Web sayfasının güncel olması teknik bir konudur. Çünkü web sayfalarının içeriklerinin güncellemesi iki şekilde yapılabilmektedir.

Birinci olarak statik web sayfalarının güncellenmesi: Statik web sayfaları tasarım ve kodlama aşamalarından oluşmaktadır. Programlama alt yapısına, yönetici paneline ve site verilerini barındırdıkları bir veritabanına sahip değildirler. Statik web sayfalarının güncellemesini ancak asgari düzeyde Html ve Css kodlarını anlayabilen kişiler yapabilir. Statik web sayfalarında güncellenecek her sayfa tek tek kodlama sayfaları açılarak içerisindeki bilgiler yeni bilgiler ile değiştirilir ve yeniden sunucuya yüklenerek güncelleme gerçekleştirilmiş olur.

İkinci olarak dinamik web sayfalarının güncellenmesi: Dinamik web sayfaları ise statik web sayfalarının aksine asp, asp.net, php, jsp gibi web programlama dillerinden birisi ile oluşturulmuş programlama alt yapısına sahiptir. Kodlama veya programlama bilgisi gerektirmeden güncelleme yapılabilecek bir yönetici paneli ve tüm site verilerini içerisinde barındırdıkları veritabanı bulunmaktadır. Güncelleme işlemi, güncellenecek sayfanın yönetici panelinden bölümünde gerekli değişiklikler yapıp bir buton aracılığı ile veri-

tabanı üzerine yazılması ile gerçekleştirilir. Güncellenecek her bir sayfanın bilgisayara indirilip tek tek açılıp düzenlenmesine gerek yoktur.

İçerik güncelleme bahsedildiği gibi statik ve dinamik web sayfalarında farklı şekilde gerçekleştirilmektedir. Ancak tasarım üzerinde yapılan değişiklikler her halükarda statik web sayfalarında kodlama, dinamik web sayfalarında kodlama ve programlama bilen kişiler tarafından uygulanabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

ÜNİVERSİTE WEB SAYFALARINDAKİ ARAYÜZ TASARIMI İNCELEMELERİ

Araştırmanın bu bölümünde estetik açıdan yetersiz olduğu düşünülen yerli ve yabancı üniversitelerin web arayüz tasarımları, uygulanış biçimleri ve içerikleri açısından incelenmiştir. Web sayfalarının estetik ve işlevsellik bakımından irdelenmesini hedefleyen ölçütler belirlenmiştir. Web sayfaları belirlenen ölçütler kapsamında incelenmiştir.

Bu ölçütler;

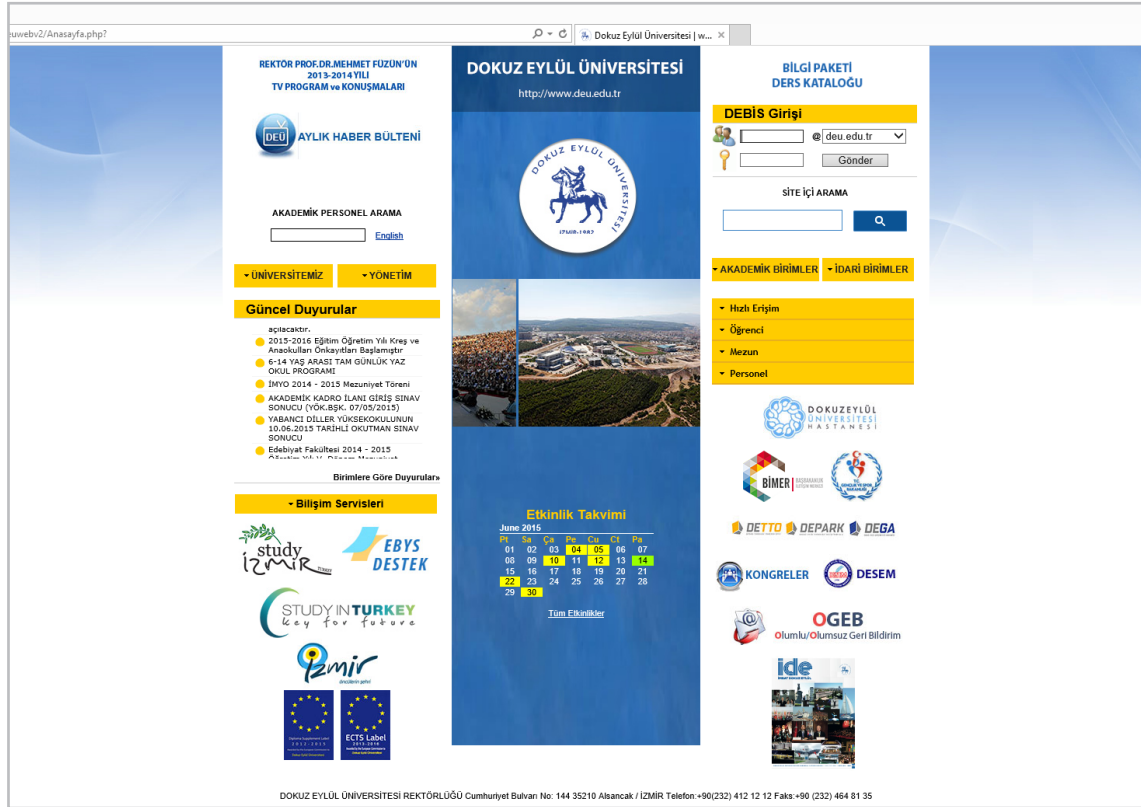
- * Üniversite kurumsal kimliğine uygunluk
- * Tasarımın estetik değerler
- * Tasarımın, tasarımda kompozisyon ilkelerine uygunluk
- * Renk kullanımı ve kontrastlık
- * Seçilmiş yazı fontları okunurluluğa etkisi
- * Kullanılan punto büyüklükleri ve espas değerleri okunurluluğa etkisi
- * Tarayıcılar arası uyumluluk
- * Bilgi mimarisi ve site içi dolaşım
- * İçerik uzunluğu ve yeterlilik

2.1. DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ WEB SAYFASI – www.deu.edu.tr

Web sayfası tasarımdaki hakim renklerin logo tasarımında kullanılmış olan renklendir ancak üniversite logosu göz önünde bulundurulduğunda web arayüz tasarımının ve alt birim sayfalarının logo tasarımına ve kurumsal kimliğe ait izler taşımadığı görülmektedir.

Dikey kompozisyonda hazırlanmış ana sayfa tasarımında kullanılan alanlarda gözün ilk bakacağı yeri belirleyememesi sebebiyle vurgu açısından eksik olduğu düşünülmektedir. Herhangi bir alt sayfa linkine tıklandığında gidilen sayfanın ana sayfa ile benzer ölçütlere sahip olmaması, web tasarımının bütünlük ve görsel devamlılık içerisinde olmadığına işaret etmektedir. Linklerin önünde kullanılmış ikonların modern web tasarım anlayışına uymadığı ve tüm bu sebeplerle birlikte web sayfasının estetik kriterlere yeterli düzeyde sahip olmadığı düşünülmektedir.

Resim 28: www.deu.edu.tr arayüz tasarımı ekran görüntüsü

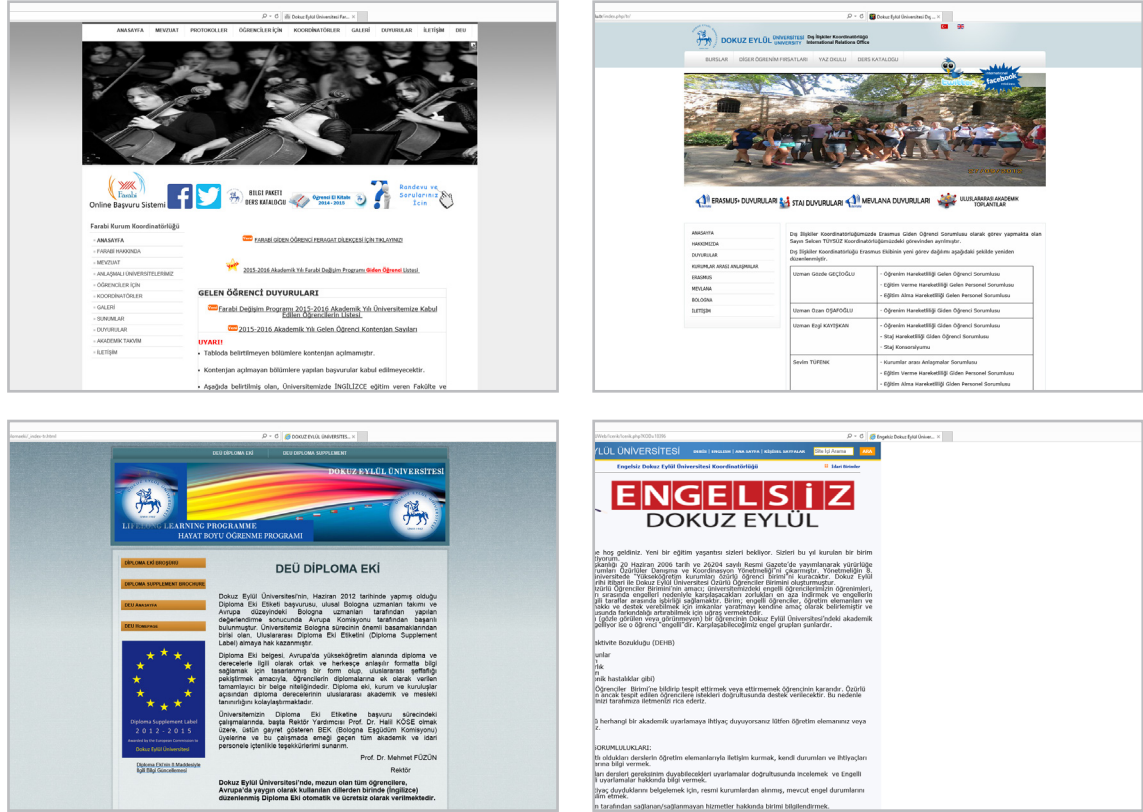
Kaynak: www.deu.edu.tr (14.06.2015)

Ana sayfa tasarımı incelendiğinde dikey kompozisyonda kurulmuş bir yapı görülmektedir. Eşit üç dikey şerit üzerine kurulmuş içerik ve menü sistemleri yerleşiminin dağınık olduğu kanaatine varılmaktadır. Özellikle sol bölümdeki “Üniversitemiz” ve “Yönetim” başlıklarının güç algılandığı düşünülmektedir. “Güncel Duyurular”, “DEBİS Girişi” gibi başlıkların bulundukları zeminle alt-üst, sağ-sol boşluk ilişkilerinin dengeli olmadığı görülmektedir. Ana sayfada sol bölümde bulunan “Güncel Duyurular” linklerinin birbiri arasındaki boşluğun yetersiz olduğu ve ayırt edilemediği düşünülmektedir. Site altında kullanılmış olan logo ve ikonların belli bir standartta hiyerarşik olarak düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Tasarımda kullanılan büyüklük ölçülerinin daha yüksek çözünürlüklü monitörlere göre yeniden düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Site içerisindeki alanları önem durumuna göre konum, büyüklük ve kontrast değerlerinin gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ana sayfada kullanılan renklerin birbirleri ile kontrast olduğu söylenebilir ancak

kontrastlık oranının yeniden değerlendirilmesi tavsiye edilmektedir. Alt birim sayfalarına gidildiğinde renk bütünlüğü olmadığı görülmektedir.

Resim 29: www.deu.edu.tr alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri

Kaynak: www.deu.edu.tr (14.06.2015)

Web sayfası ana sayfasında kullanılan yazı karakteri okunurluğu yüksek serifsiz bir yazı karakteridir ancak herhangi bir linke tıklanarak gidilen alt sayfalardaki metinlerin web üzerinde okunurluğu düşük bit serifli font ile oluşturulduğu görülmüştür. Ayrıca alt sayfalarda kullanılan fontların değişkenlik göstermesi, site altında bulunan logoların bazılarında Türkçe karakter problemlerinin bulunması ve bu problemin akademik ve idari bilim sayfaları içeriklerinde de görülmesi web sayfasının tipografik açıdan düzenlemeye ihtiyacı olduğu düşüncesini desteklemektedir.

Dokuz Eylül Üniversitesi web sayfası arayüzüne bakıldığında tek sayfada gösterilen link sayısı fazla olduğundan küçük puntolu kullanıma gidilerek alan kazanmak hedeflendiği düşünülmektedir. Linkleri sınıflandırarak yeni bir menü sistemi içerisinde vermek aynı anda gösterilen link sayısını azaltacağı için metinlerin büyüklüğünü artırmaya

ve daha rahat algılanmasına olumlu katkı sağlayacaktır. Alt sayfalar karşılaştırıldığında linklerde, başlıklarda, içerik metinlerinde kullanılan punto büyüklüklerinin, yazı karakterlerinin ve renk kullanımlarının tutarsız olduğu görülmektedir. Bazı metinlerdeki satır ve aralıklarının darlığı okunurluğu olumsuz etkilemektedir. Bu sebeple web sayfasının tipografik açıdan yetersiz olduğu düşünülmektedir.

www.deu.edu.tr adresine Internet Explorer, Google Chrome ve Mozilla Firefox isimli web tarayıcılarının güncel sürümleri ile yapılan ziyarette tarayıcılar arası farklı görüntülenme problemlerine rastlanmamıştır.

Anasayfadaki tüm linklerin daha hiyerarşik bir yapıda bütünlük içerisinde verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Alt sayfa ve özellikle alt alanadlarının karmaşık isimler olduğu görülmüştür. Site içerisinde dolaşım mümkün olmakla birlikte ana sayfada bulunan bazı linkler çalışmamaktadır. Ana sayfa içeriğinin yeniden belirlenerek, ziyaretçilerin beklentilerini karşılayacak verilerle yeniden tasarlanması gerektiği düşünülmektedir. Slider kısmı küçük ebatlıdır. Etkileyiciliğinin artırılması açısından daha büyük görseller kullanılması tavsiye edilir. Etkinlik takvimimin çalışma biçimi ve etkinlikler tam olarak anlaşılır bulunmamıştır.

Tüm birimlerle ilgili sayfalar incelenmeden yapılan taramada üniversite ve yönetim sayfaları ziyaret edildiğinde içeriklerin okumayı olumsuz etkileyecek uzunlukta olmadığı görülmüştür.

2.2. BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ WEB SAYFASI – www.baskent.edu.tr

Başkent Üniversitesi web sayfasında kullanılan renklerin üniversitenin kurumsal renkleri olduğu görülmektedir. Site altı (footer) bölümünde kullanılan simgelerin üniversite logosu ile benzer yapıda tasarlanarak kullanılmış olması, tasarımı kurumsal kimliğe uygunluk açısından desteklediği ancak site tasarımının tam manası ile üniversite kurumsal kimliğine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Resim 30: www.baskent.edu.tr arayüz tasarımı ekran görüntüsü

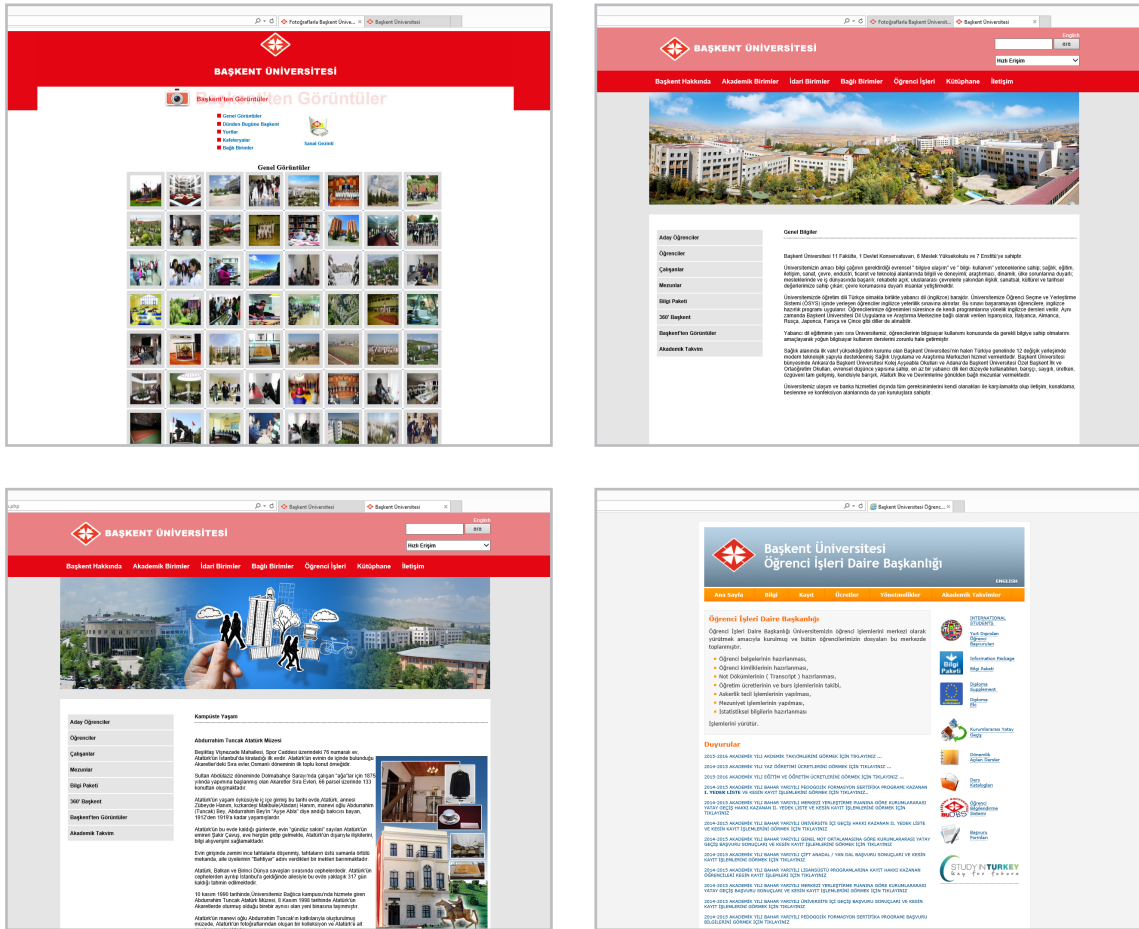
Kaynak: www.baskent.edu.tr (4.06.2015)

Üniversite web sayfası incelendiğinde günümüz web tasarım trendlerine uygun olmadığı görülmektedir. Site ana sayfasında slider(hareketli görsel alanı) altında bulunan bilgi kutucukları ile “Duyurular/ Haberler” alanları arasındaki uyumsuz tasarım esprileri bulunmaktadır. Site arka planında kullanılan yeşil-mavi-beyaz renk geçişli blur efekti ve verilmiş görselin kullanılması site ile bağlantısı kurulamamaktadır. Alt birim web sayfaları ziyaret edildiğinde bazı alt birimlerin tasarım açısından ana sayfa ile bütünlük içerisinde olmadığı görülmüştür. Bu sebeplerle web sayfasının estetik yeterliliğe sahip olmadığı düşünülmektedir.

Web sayfasında tasarlanmış alanlar arasında hizalama ve zemin birliği görülmektedir ancak zeminler arası boşluğa dikkat edilmiş olsa da ana sayfada gereksiz boşluklar görülmektedir. Ana sayfada tanıtım videosu altında bulunan boşluk ve web sayfasının üst kısmında bulunan logo ile arama çubuğu arasında kalan boşluğu örnek olarak verilebilir. Menü üzerine gelindiğinde açılan alt menülerde bölüm başlıklarının linklerden küçük olduğu ve bunun bir hiyerarşi problemi teşkil ettiği düşünülmektedir. Web sayfasının grafik

tasarım unsurlarının kullanımı açısından yetersiz olduğu söylenebilir. Ana sayfada kullanılan hareketli görsel alanının web sayfasında durağanlığı kıldığı düşünülse de bu alanda kullanılan görsellerin kalite açısından düşük olduğu gözlemlenmektedir. Site içerisindeki alanları önem durumuna göre konum, büyüklük ve kontrast değerlerinin gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Alt birim web sayfaları ile renk, biçim, font kullanımı gibi konularda uyumsuzluk içeriği görülmüştür.

Resim 31: www.baskent.edu.tr alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri

Kaynak: www.baskent.edu.tr (14.06.2015)

Web sayfasında kullanılan renkler kurumsal renkler ile uygunluk göstermektedir. Alt sayfalara göz atıldığında beyaz zemin üzerine yazılmış siyah renkli metinlerin okunurluğunun yüksek olduğu görülmektedir. Üst menü linklerine gelindiğinde açılan alt menüde ise linklere gelindiğinde beliren gri arka plan ve beyazlaşan link rengi, link metninin algılanırlığını azalttığı düşünülmektedir. Bazı alt birim sayfalarının üniversite kurumsal kimliğine bunun dahilinde renk bütünlüğüne uymadığı gözlemlenmiştir.

Web sayfasında kullanılan yazı fontlarının okunurluluğu olumsuz etkilemediği düşünülmektedir ancak site içi alt sayfalar ile alt alan adı üzerinden yayınlanmış olan alt birim sayfalarında font kullanımı bakımından tutarsızlıklar görülmektedir. Kullanılan farklı font sayısı ve biçiminin belirli standartlarla belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Web sayfasındaki metinlerin alt sayfalar ve alt birim sayfaları ile harf ve satır arası boşluklarının düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Metinlerin punto büyüklüklerinin okunurluk açısından kısmi olarak yeterli olduğu ancak 2 punto kadar büyütülmesinin okunurluğu artıracağı düşünülmektedir. Liste halinde verilmiş metinlerde satır aralıklarının tutarsız olduğu görülmektedir.

www.baskent.edu.tr adresine Internet Explorer, Google Chrome ve Mozilla Firefox isimli web tarayıcılarının güncel sürümleri ile yapılan ziyarette tarayıcılar arası farklı görüntülenme problemlerine rastlanmamıştır.

Web sayfasının sınıflandırılmış menü mimarisine sahip olması site içi dolaşımı ve bilgiye erişimi kolaylaştırdığı, alt birimlerin ana siteden bağımsız alt sayfalarının olmasının ziyaretçinin bilgi yoğunluğu arasında kaybolmasının önüne geçtiği düşünülmektedir.

Ziyaret edilen sayfalarda, site içi metinlerin ziyaretçiyi okumaktan alıkoyacak uzunlukta olmadığı hatta bazı sayfalarda görsellerle desteklenerek metinlerin okunurluğunun artırıldığı görülmüştür.

2.3. ERCİYER ÜNİVERSİTESİ WEB SAYFASI – www.erciyes.edu.tr

Logo tasarımında kullanılmış olan renklerin web sayfası tasarımında da hakim olarak kullanıldığı görülmektedir. Alt birim sayfaları incelendiğinde üniversite kurumsal kimliğinden ziyade birimlerin kendi kurumsal kimlik oluşturma çabaları görülmüş, Erciyes Üniversitesi Kurumsal Kimliği ile bir bütünlük tespit edilememiştir.

Resim 32: www.erciyes.edu.tr arayüz tasarımı ekran görüntüsü

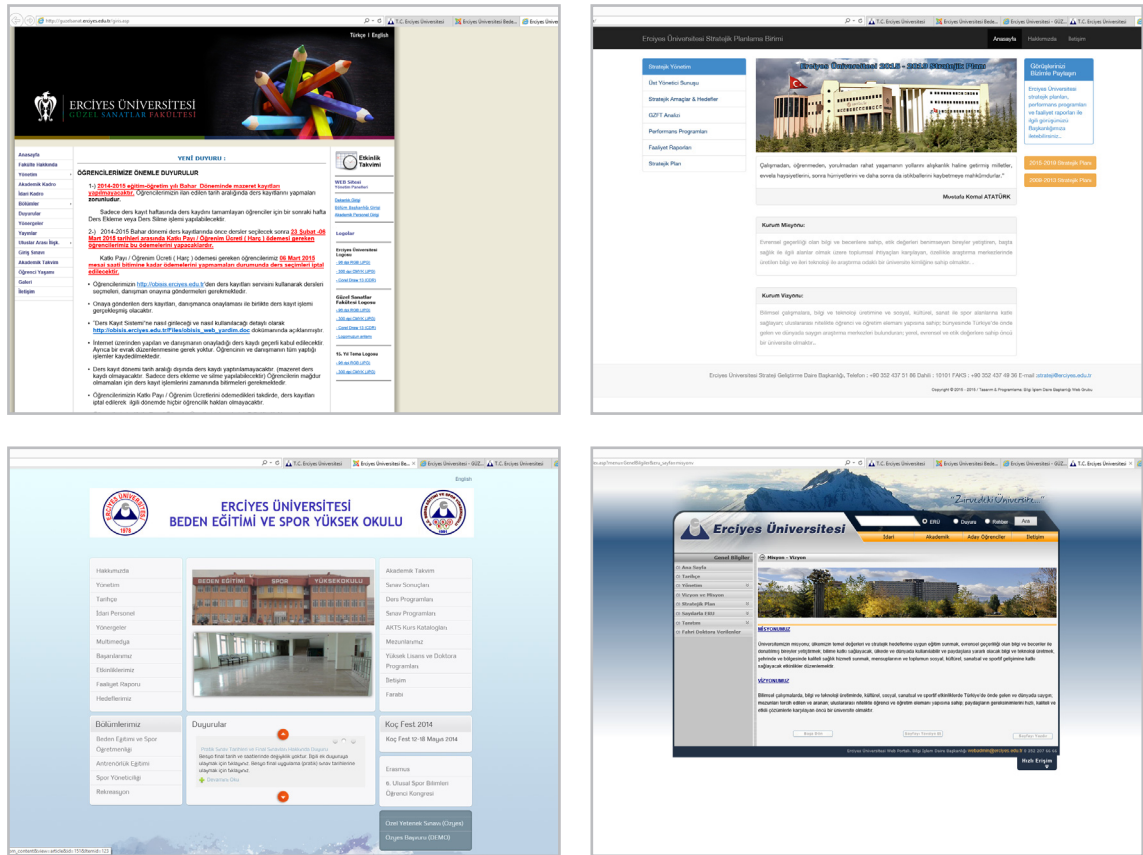
Kaynak: www.erciyes.edu.tr (14.06.2015)

Anasayfa tasarımı göz önünde bulundurulduğunda yoğun şekilde kullanılmış metinlerin algılanmayı zorlaştırdığı düşünülmektedir. Genel renk kullanımındaki düşük kontrast, bold yazı karakteri kullanımındaki özensizlik estetik açıdan olumsuzluk teşkil etmektedir. Oluşturulmuş alanlar birbirlerine hizalı halde bir düzende sunulmaya çalışılmış ancak alanların birbirine olan yakınlık derecesinin yetersiz düzeyde olduğu düşünülmektedir. Sağ üst köşede bulunan “Medya, Tanıtım Filmi” gibi linklerin, anasayfada “Genel Bilgiler” başlığı üzerindeki “Duyurular, Etkinlikler, Akademik Başarılar” gibi alanların daha fark edilir biçimde sunulması gerektiği düşünülmektedir. Sert, düz alanların fazlaca kullanıldığı ve günümüz tasarım trendlerine uyum sağlamadığı, bu sebeplerle birlikte web sayfasının estetik kriterlere yeterli düzeyde sahip olmadığı düşünülmektedir.

Ana sayfa tasarımı incelendiğinde dikey kompozisyonda kurulmuş bir yapı görülmektedir. Site içerisindeki alanlar birbirlerine hizalı şekilde tasarlanmıştır. Ancak üst başlık, alan başlığı ve metinler arasında hiyerarşi problemi olduğu gözlemlenmektedir. Her başlığın öncesinde bir icon kullanarak başlık kullanımında bir standart oluşturulmaya

çalışılmış olsa da kullanılan iconların birbiri ile uyumu gözden geçirilmelidir. Tanıtım ve alt birim sayfalarındaki ana link, alt link kullanımları yeniden düzenlenmelidir. Fakülte ve daire başkanlıkları bazında her alt birimin kendine ait web sayfasının mevcut olduğu görülmekte ancak bu sayfaların Erciyes Üniversitesi anasayfası ile bütünlük içerisinde olmadıkları düşünülmektedir. Tasarımda kullanılan büyüklük ölçülerinin daha yüksek çözünürlüklü monitörlere göre yeniden düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Site içeri- sindeki alanları önem durumuna göre konum, büyüklük ve kontrast değerlerinin gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Resim 33: www.erciyes.edu.tr alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri

Kaynak: www.erciyes.edu.tr (14.06.2015)

Ana sayfada kullanılan renklerin birbirleri ile kontrast seviyesinin yetersiz olduğu düşünülmektedir. Gri zemin üzerine yazılmış gri metinlerin okunurluğunun düşük olduğu söylenebilir. Kullanılan mavi ton rengi ve gri rengi dengeleyici zıt bir renk daha kullanılarak web sayfası tasarımında kontrastlık seviyesinin artırılması gerektiği düşünülmektedir. Başlıkların, alt birim sayfalarına geçiş için kullanılan linklerin, footer link ve metinleri- nin renk ve kontrastlık açısından yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Anasayfada

bulunan “Duyurular” alanındaki linklerin üzerine gelindiğinde beliren açık turuncu renk aktif link metninin okunurluğunu güçleştirmektedir. Alt birim sayfaları ziyaret edildiğinde anasayfa tasarımı ile renk bütünlüğü olmadığı görülmektedir.

Web sayfası genelinde serifsiz tek bir yazı fontu kullanılmıştır. Footer ve diğer alanlarda, site içi alt sayfalarda ve alt birim web sayfalarında da aynı serifsiz yazı fontunun kullanıldığı görülmektedir. Metinler içerisindeki farklılıkların, aynı yazı fontunun ailesi içerisindeki bold, italik versiyonlarının kullanımı ile sağlanılmaya çalışıldığı ancak italik kullanımın okunurluk açısından düşük olduğu gözlemlenmiştir. Alt birim sayfalarına erişimi sağlayan linklerin altı çizili versiyonunun kullanıldığı fakat site içi alt sayfalar için oluşturulmuş linklerin düz bir şekilde yazıldığı görülmüş ve bu farklılığın bütünlüğü olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Site içi metinlerde Türkçe karakter problemi tespit edilmemiştir.

İlk etapta punto kullanımının hiyerarşik olmadığı görülmektedir. Anasayfaki duyuru linklerinin hemen alt kısımdaki linklerden küçük olması, dikkat çekmesi gereken bir alan iken gözden kaçılmasına ihtimal verebilir. Genel site içi yazı puntoları günümüz monitörleri göz önüne alındığında 2-3 punto kadar büyütülmesinin okunurluğu olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Özellikle metinlerdeki italik kullanımlar küçük puntolarla birleşince okunurluğu olumsuz etkilediği footer bölümü ve bazı iç sayfalarda açıkça görülmektedir. Başlık ve linklerin punto büyüklüğü incelendiğinde alt birim linkleri, sayfa metinleri, başlıklar arasında tutarsızlıklar olduğu görülmüştür. Başlık-metin arası boşluk ilişkilerinin düzenlenilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bazı alt birim sayfalarındaki satır arası boşlukların anasayfada kullanılan metinlerin satır arası boşlukları ile uyum göstermediği tespit edilmiştir. Bu sebeplerle web sayfasının tipografik açıdan yetersiz olduğu düşünülmektedir.

www.erciyes.edu.tr adresine Internet Explorer, Google Chrome ve Mozilla Firefox isimli web tarayıcılarının güncel sürümleri ile yapılan ziyarette tarayıcılar arası farklı görüntülenme problemlerine rastlanmamıştır.

Tüm linkler, sayfalar, birimler için erişimin kolay olduğu söylenilebilir ancak tipografik açıdan bazı düzenlemeler olması gerektiğine ilişkin görüşler beşinci ve altıncı paragrafta belirtilmiştir. Site içerisindeki linkler stabil bir şekilde çalıştığı gözlemlenmiştir. Slider kısmı küçük ebatlıdır. Etkileyiciliğinin artırılması açısından daha büyük görseller kullanılması tavsiye edilir.

Ziyaret edilen üniversite ve yönetim sayfaları içeriklerinin okumayı olumsuz etkileyecek uzunlukta olmadığı görülmüştür.

2.4. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ WEB SAYFASI – www.hacettepe.edu.tr

Logo tasarımında kullanılmış olan renklerin web sayfası tasarımında kullanılmadığı ancak arayüz tasarımı için seçilen rengin logo ile uyum içerisinde olduğu görülmektedir. Tüm alt sayfalar ve alt birim web sayfaları için aynı şeyi söylemek mümkün olsa da arayüz tasarımının alt birim sayfalarında değişiklik göstermemesi, renk seçimi, içerik yerleşimi, tipografi kullanımı v.b yapıların benzer kullanılmış olması hasebi ile kurumsal bir bütünlük içerisinde olduğu söylenebilir.

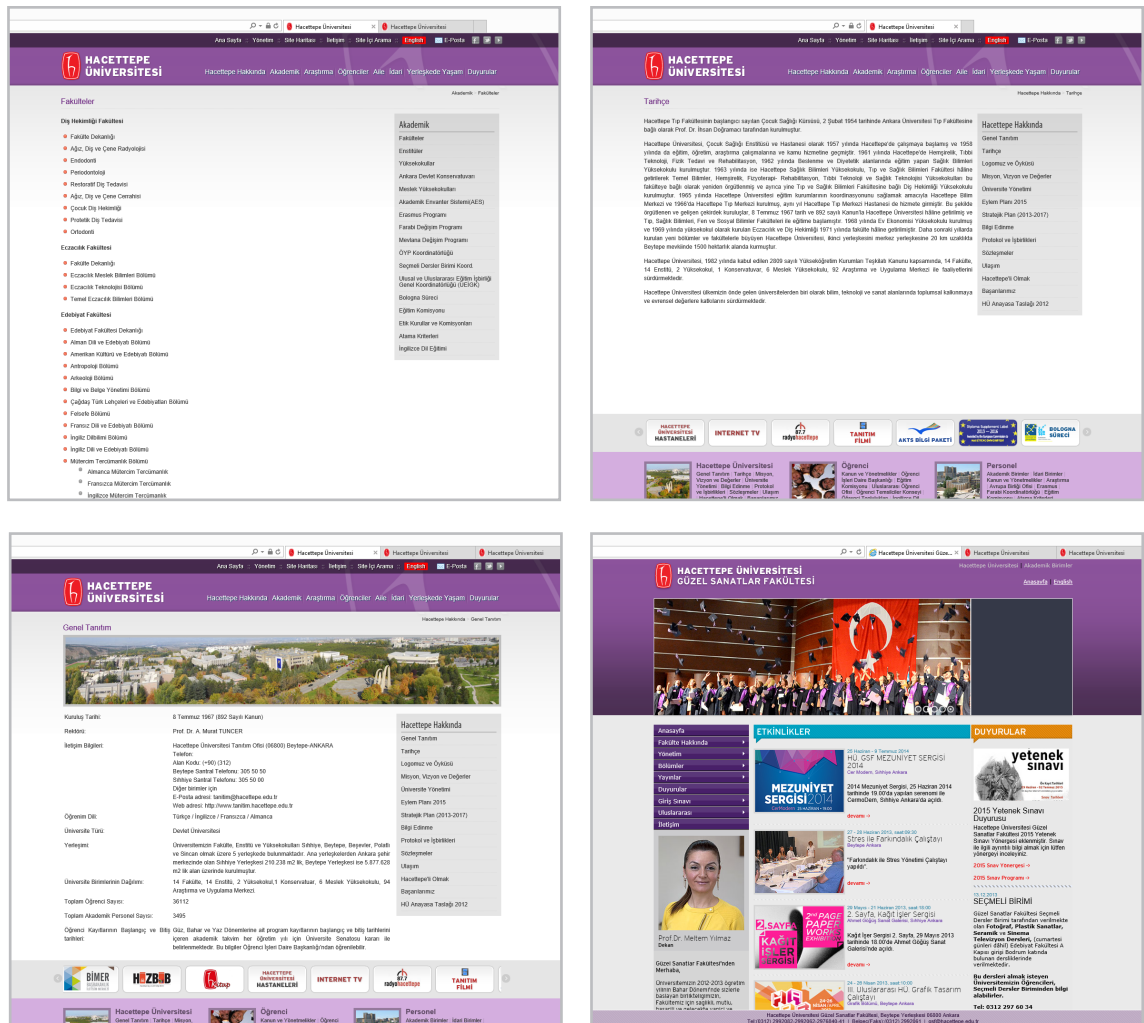
Resim 34: www.hacettepe.edu.tr arayüz tasarımı ekran görüntüsü

Kaynak: www.hacettepe.edu.tr (14.06.2015)

Estetik açıdan incelendiğinde web sayfası tasarımının düzenli olduğu ancak grafik tasarım estetiğinden ziyade mühendislik hiyerarşisi ile oluşturulduğu düşünülmektedir. Görsel, başlık, metin, link v.b unsurların kullanımının belli bir standart gözetilerek oluşturulduğu görülmektedir. Bu sebeple site içerisinde kafa karıştırıcı noktaların bulunmadığı, verilmek istenen mesaj ve içeriklerin net bir şekilde algılanabildiği söylenebilir. Her ne kadar düzenli bir sayfa yapısına sahip olsa da, arayüz tasarımının günümüz web tasarım anlayışı ile uyuşmadığı, icon ve flat tasarım kullanımı açısından değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Anasayfa tasarımının, alt birim web sayfaları ile birlikte incelendiğinde bütünlük ve görsel devamlılıktan söz etmenin mümkün olduğu ancak ‘tasarım estetiği felsefesi’ açısından yeniden değerlendirilmesinin doğru olacağı kanısı güdülmektedir.

Resim 35: www.hacettepe.edu.tr alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri

Kaynak: www.hacettepe.edu.tr (14.06.2015)

Ana sayfa tasarımı incelendiğinde hiyerarşik yapının mevcut olduğu görülmektedir. Başlık, metin, görsel ilişkisinin algılanmayı kolaylaştırıcı nitelikte olduğu söylenebilir. İçerik alanlarının hizalı, birbirini destekler biçimde yerleştirdiğini görülebilmektedir. Ancak “Güncel Duyurular, Rektörlük Duyuruları” alanlarının boşluk kullanımı açısından düzenlenmeye ihtiyacı olduğu, site içi renk kullanımında kontrastlık seviyesinin artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Web sayfası tasarımında kullanılan renklerin genel olarak birbirini destekleyen uyumlu renkler olduğu söylenebilir ancak anasayfa ve içerik sayfalarında bulunan metinlerin okunurluğunu artırmak için metin renklerinde koyulaştırma yoluna gidilebilir. Renkler alanların birbirinden ayırt edilmesine olanak sağlar biçimde kullanılmıştır. Site altı (footer) bölümünde pembe zemin üzerinde kullanılan gri renk tonunun değiştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ana menü kısmının algılanırlığını artırmak için zemin link zemininde renk kullanımı yoluna gidilebilir. Menüde linklerin üzerine gelindiğinde açılan alt linklerin sahip olduğu gri renk tonunun beyaz ile değiştirilmesi ve transparan siyah arka plan renginin koyulaştırılması alt menü linklerinin okunurluğunu artıracak kanısı güdülmektedir. Alt birim sayfaları ile birlikte incelendiğinde renk bütünlüğünün hakim olduğu görülmektedir.

Web sayfasında kullanılan yazı karakteri okunurluğu yüksek serifsiz bir yazı karakteridir. Alt sayfalar ve alt birim web sitelerinde kullanılan yazı tipinin ortak olduğu görülmektedir. Font kullanımı açısından problem tespit edilmemiştir.

Web sayfasında kullanılan metinlerdeki punto, harf ve satır arası espas değerlerinin büyük oranda yeterli seviyede olduğu ancak 1-2 punto daha büyük yazılar kullanmanın okunurluğu artıracakı düşünülmektedir. Anasayfadaki duyurular kısmında linkler arası boşluğun artırılması ve önem arz eden bir nokta olması sebebi ile daha vurgulu kullanılması gerektiği düşünülmektedir.

www.hacettepe.edu.tr adresine Internet Explorer, Google Chrome ve Mozilla Firefox isimli web tarayıcılarının güncel sürümleri ile yapılan ziyarette tarayıcılar arası

farklı görüntülenme problemlerine rastlanmamıştır.

Ana sayfadaki tüm linklerin daha hiyerarşik bir yapıda bütünlük içerisinde verildiği görülmektedir. Site içi dolaşımın, alt sayfalar ve birimler arası geçişlerin dolaşım sistemlerinin benzer yapılarda oluşturulmasının sonucunda kolay ve nitelikli olduğu düşünülmektedir.

İncelenen sayfalarda genel olarak bilgiler öz bir şekilde verilmiş olmasına karşın fakülteler, öyp kurum koordinasyon birimi gibi bazı birimlerdeki metinlerin okunurluğu olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

2.5. LOUISIANA STATE ÜNİVERSİTESİ WEB SAYFASI – www.lsu.edu

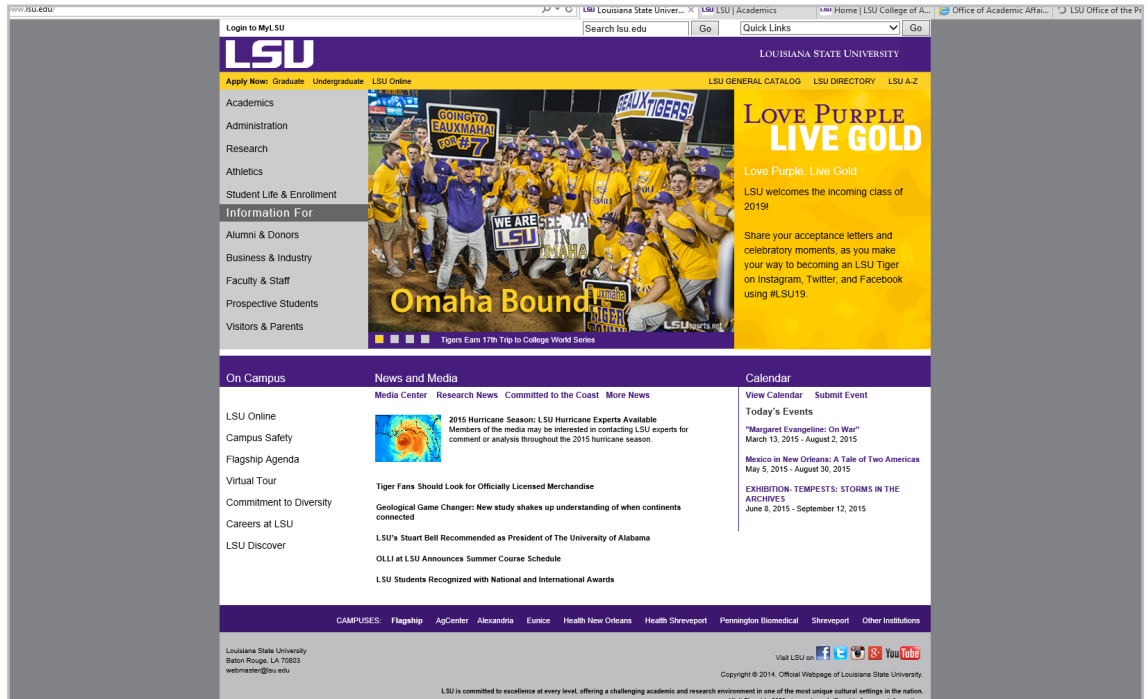
Web sayfası tasarımıdaki hakim renklerin logo tasarımında kullanılmış olan renkleri olduğu görülmektedir. Üniversite kurumsal kimliğindeki renklerin başlıklarda ve bazı alanların detaylarında kullanılarak web sayfası tasarımına üniversite kurumsal kimliğine uygunluk kazandırdığı düşünülmektedir.

Web sayfası tasarımında bölümlerin ve içeriğin birbiri ile hizalı ve boşlukları eşit şekilde düzenlendiği, alt birimlerle renk, yazı tipi gibi bütünlüğü sağlayıcı unsurlar kullanıldığı görülmekte ancak sanat felsefesi açısından estetik değerler içermediği düşünülmektedir. Sayfalar arası geçişlerde içerik uzunluğuna bağlı olarak footer altında kalan gereksiz boşluklar görülmektedir. Günümüz web trendlerinin izlerini taşımadığı, teknolojilerinden faydalanılmadığı görülmektedir. Slider kısmının dar olmasından dolayı vurgu eksikliği bulunduğu söylenebilir. Tüm bu sebeplerle birlikte web sayfasının düzenli olduğu ancak estetik kriterlere yeterli düzeyde sahip olmadığı düşünülmektedir.

Yatay ve dikey ekseninde üç kolonlu mimari üzerine kurulmuş bir yapı görülmektedir. Site içerisindeki alan ve veriler hizalı, font kullanımı açısından stabil görülmekte, başlık ve metin kullanımları arasında farklılıklar görülmemektedir. İçerik-zemin ilişkisi-

si algılanır düzeyde fakat slider alanının darlığı önemli slayt mesajlarının algılanmasını güçleştirmektedir. Bazı alt birim sayfalarının üst menü kısımlarındaki linklerin alan içeri- sindeki boşluklarının dengeli olmadığı görülmektedir. Yine bu alanlardaki linklerin üze- rine gelindiğinde açılan alt menülerin zemin ile aralarındaki boşluk ilişkilerinin gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Renk bütünlüğü, yazı tipi ve metin kullanımları, zemin-içerik uyumundan söz etmek mümkün denilebilir ancak sunulan içeriğin estetik değerler içermemesi sebebiyle kompozisyon kurallarının doğru kullanımından söz etme- nin doğru olmadığı düşünülmektedir.

Resim 36: www.lsu.edu arayüz tasarımı ekran görüntüsü

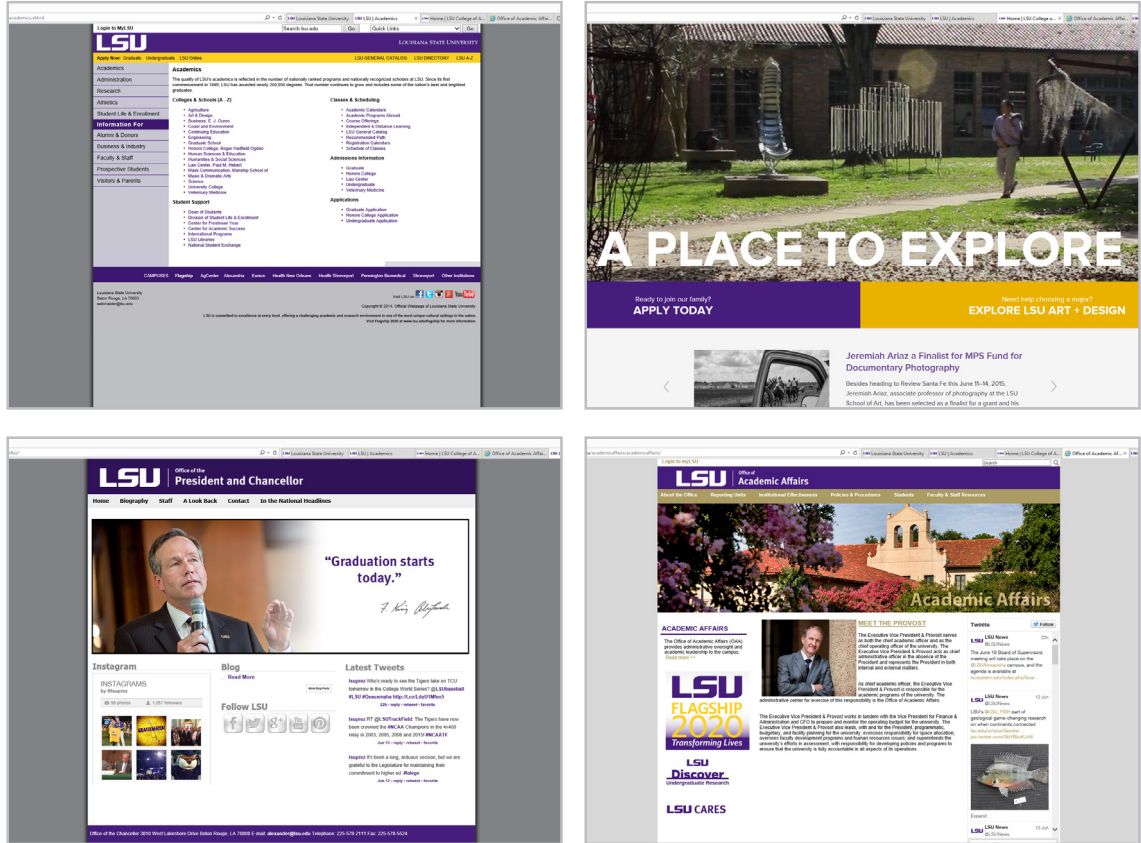
Kaynak: www.lsu.edu (14.06.2015)

Web sayfası birbirinin kontrast rengi kabul edilen sarı ve mor renklerin kullanımı ile oluşturulmuş bir renk mimarisine sahip. Ancak renk yoğunluğu ve hiyerarşi açısın- dan renk düzenlemesine gidilmesinin doğru olacağı düşünülmektedir. Bazı metinlerin gri renk tonuna bazı metinlerin ise siyah renk tonuna sahip olması içerik yazılarındaki uyumsuzluğu ortaya koymaktadır. Anasayfada sol taraftaki “On Campus” menüsündeki linklerin üzerine gelindiğinde ortaya çıkan açık gri renk üzerinde beyaz renk kullanımı ise menü linklerinin okunurluğunu olumsuz yönde etkilediği bu nedenle tasarım prob- lemi teşkil ettiği görülmektedir. Alt birim sayfalarındaki bazı başlıkların aynı sebeple kullanılmış diğer başlıklardan farklı renkte kullanılması ve bazı metinlerin zemin rengine

yakın renk tonlarında olması da renk bütünlüğüne zarar veren bir kullanım biçimi olarak görülmektedir.

Web sayfasında serifsiz bir yazı karakteri kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan yazı fontları tüm sayfalarda aynıdır ve herhangi bir karakter problemi görülmemiştir.

Resim 37: www.lsu.edu alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri

Kaynak: www.lsu.edu (14.06.2015)

Web sayfasında kullanılan metinlerin çoğunlukla okunurluk açısından yetersiz büyüklüğe sahip olduğu görülmektedir. Özellikle içerik metnlerinin günümüz monitörleri de göz önünde bulundurulduğunda çok küçük kaldığı düşünülmektedir. Bu sebeple gerek alt birim sayfalarında gerek anasayfadaki içeriklerin metnlerinde punto değerlerinin büyütülmesi gerektiği kanısına varılmıştır. Özellikle sitenin alt kısmını oluşturan footer bölümündeki metinlerin hiç okunmadığını söylemek mümkündür. Anasayfadaki metinlerin satır arası boşluklarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Web sayfasında tipografik açıdan font birliğinin olduğu söylenebilir ancak espas ve punto değerleri açısından metinlerin farklılıklar göstermesi tipografik düzenlemeye gidilmesinin doğru

olacağına işaret etmektedir.

www.lsu.edu.tr adresine Internet Explorer, Google Chrome ve Mozilla Firefox isimli web tarayıcılarının güncel sürümleri ile yapılan ziyarette tarayıcılar arası büyük farklılıklar görülmemekle birlikte Internet Explorer’da font görüntülemeye problem olduğu, Internet Explorer’da yazı fontlarının kenarlarının bozuk olarak görüntülediği tespit edilmiştir.

Web sayfasının dolaşım sistemi incelendiğinde ana menünün hiyerarşik bir düzene sahip olduğu ancak ziyaretçilere dolaşım kolaylığı sağlaması açısından iç sayfalara gitmeden alt link menülerini görme imkânı verilmesi ve bu doğrultuda bir tasarım yapılması gerektiği, içerik bölümünün sağındaki etkinlik takvimine daha amaca yönelik bir dizayn kazandırılması ve etkinliklerin vurgu düzeyinin artırılması gerektiği düşünülmektedir. Footer bölümünde kullanılan linklerin yeniden bir dolaşım stratejisine göre belirlenmesi ve sosyal medya hesaplarının siteye daha etkin dâhil olduğu bir alan oluşturularak ziyaretçiyi üniversite hakkında kolay ve hızlı bilgi sahibi yapar bir nitelik kazandırılması gerektiği düşünülmektedir. Etkileyciliğinin artırılması açısından daha büyük görseller kullanılması tavsiye edilir.

Ziyaret edilen tanıtım ve alt birim sayfalarındaki içeriklerin yeterli seviyede oldukları tespit edilmiş olup, font düzenlemesinden sonra tekrar gözden geçirilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

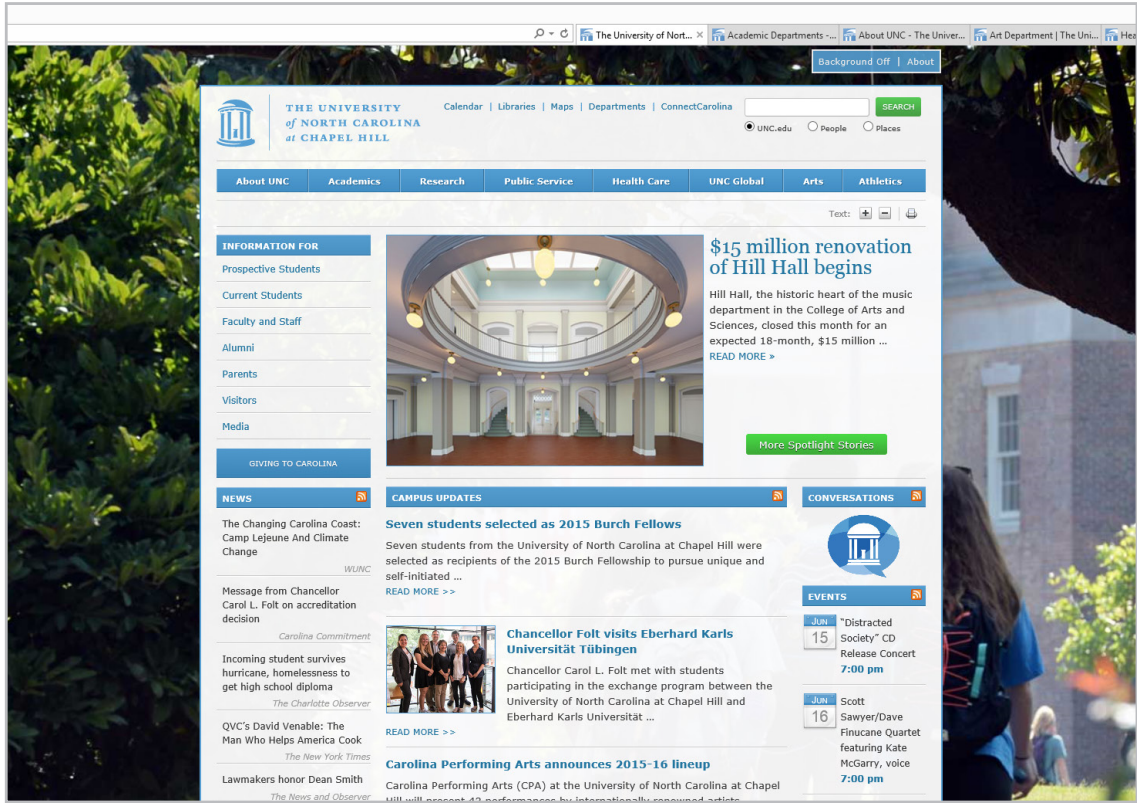
2.6. UNC UNIVERSITY OF NORTH CAROLINA – www.unc.edu

www.unc.edu web adresi ziyaret edildiğinde karşılaşılan tasarımda kullanılmış olan hâkim renklerin üniversite logosunda bulunan renkler olduğu görülmektedir. Aynı renk uyumuna ziyaret edilen alt sayfalar ve alt birim sayfalarında da rastlanmıştır.

Web sayfası tasarımında arka planla kullanılan fotoğrafların web sayfasının içeri-

ğine odaklanmayı zorlaştırdığı düşünülmektedir. Web sitesi içeriği düzenli ancak sektörel bazda uygunluğu düşünülecek olursa üniversite web sayfasından ziyade haber portalı arayüz tasarımına benzemektedir. Anasayfada kullanılmış metin yoğunluğu fazla alanlar içeriğin okunmasına karşı bir ön yargı oluşturmaktadır. Kullanılan renklerin tutarlılık göstermesi görsel devamlılık açısından bütünlük olduğunu işaret etmektedir. Degrade renk değerlerine sahip alanlar, düz metinler ve görsellerle desteklenmemiş tasarımın, günümüz web arayüz tasarımı trendlerinden uzak olduğu görüşünü desteklemektedir. Birbirine yakın içerik alanları, içerikler arasındaki hiyerarşik algıyı olumsuz etkilemektedir. Bu sebeplerle web sayfası için düzenli ancak yeterli estetik niteliğe sahip değil denilebilir.

Resim 38: www.unc.edu arayüz tasarımı ekran görüntüsü

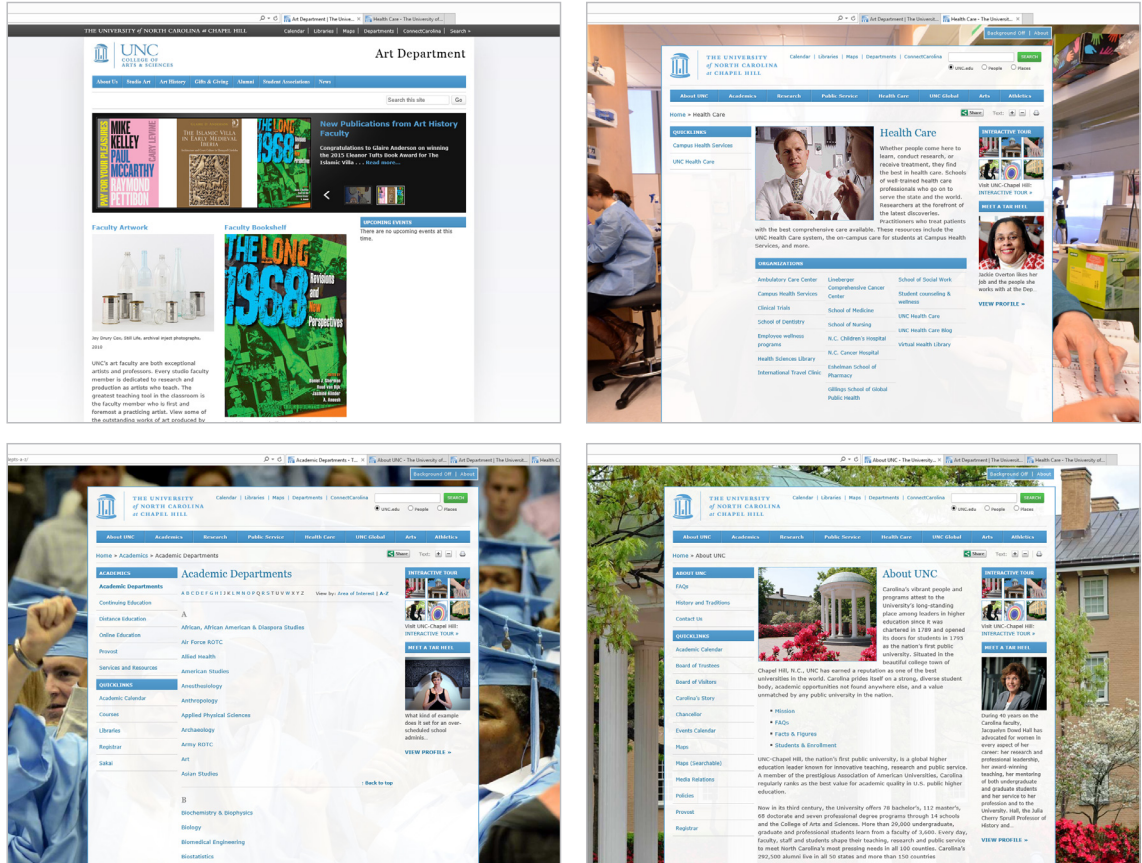

Kaynak: www.unc.edu (14.06.2015)

Anasayfa tasarımı incelendiğinde içerikler arası hiyerarşinin güç algılanabilir olduğu düşünülmektedir. Oluşturulmuş içerik alanları birbirleri ile hizalı, ölçülü olduğu görülmektedir. Duyurular, slider gibi alanların vurgu düzeyinin artırılması gerektiği, header kısmındaki link sayısının sınıflandırılarak azaltılması gerektiği tavsiye edilmektedir. Tasarım içerisindeki veri yoğunluğundan dolayı gözün rahat etmesini sağlayacak boş alanların kullanımının ve kontrastlık düzeyinin yetersiz olduğu düşünülmektedir.

Web sayfası tasarımında kullanılan mavi rengin yoğunluğu rahatsız edici seviyededir denilebilir. Kontrast renk kullanımı ile renk dengesinin sağlanması gerektiği düşünülmektedir. Metinlerde kullanılan gri renk tonunun koyulaştırılmasının okunurluk açısından olumlu etki edeceği ön görülmektedir. Alt birim web sayfaları incelendiğinde anasayfa tasarımı ile renk bütünlüğüne sahip oldukları görülmektedir. Hatta alt birim web sayfalarının arayüz tasarımlarında kontrast renk kullanımının anasayfaya nazaran daha yeterli olduğu söylenebilir. Tüm linklerin, başlıkların, linklerin üzerine gelindiğinde oluşan arka plan renklerinin aynı tonda olması, tasarımı bütünlükten çok tek düzelige sürüklediği düşünülmektedir.

Resim 39: www.unc.edu alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri

Kaynak: www.unc.edu (14.06.2015)

Web sayfası ana sayfasında kullanılan yazı karakteri okunurluğu yüksek serifsiz bir yazı karakteridir. Tüm alt birim sayfalarında ve alt sayfalarda kullanılan fontun değişiklik göstermediği ve tutarlı olduğu, yazı karakterinde çeşitli görüntü bozukluklarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Haber ve metin başlıkları için condensed bir yazı fontu

kullanılmasının başlıkların daha rahat algılanmasını sağlayacağı öngörülmektedir. Logo tasarımında kullanılan serifli fontun bazı alanlarda kullanılarak, metin kullanımında kurumsal kimlik izlerinin oluşmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Web sayfasında kullanılan metinlerin çoğunlukla okunurluk açısından düzenlenilmeye ihtiyacı olduğu düşünülmektedir. Özellikle içerik metnlerinin günümüz monitörleri de göz önünde bulundurulduğunda çok küçük kaldığı söylenebilir. Bazı alt birim sayfalarındaki metinlerin punto değerlerinin anasayfa ile benzerlik göstermediği tespit edilmiştir. Font kullanımında olduğu gibi punto değerlerinde de bütünlüğün sağlanması gerekmektedir. Academic Departments gibi sayfalarda linklerin ve başlıkların yakın büyüklükte olması hiyerarşi açısından sorun teşkil etmektedir. Yine aynı bölümdeki linkler arasındaki satır arası boşluklarının, anasayfada bulunan metinlerdeki satır arası boşluklarının, özellikle de haber, duyuru başlıklarında kullanılan punto değerlerinin gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bazı alt birim sayfalarında (Örneğin: art.unc.edu) tasarımı oluşturan alanların çevresindeki metinlerin zemin sınırları ile arasında boşluk bulunmadığı görülmüştür. Okunurluğu artırması için boşluk düzenlenmesinin doğru olacağı kanısına varılmıştır. Anasayfadaki metinlerin satır arası boşluklarının birbirine çok yakın olmadığı görülmektedir ancak gözün okumayı rahat devam ettirebilmesi için satır arası boşlukların yeniden değerlendirilmesinin doğru olacağı düşünülmektedir. Slider kısmındaki metinlerin ve başlıkların içerikte öne çıkması gereken veriler olduğu mantığına dayanarak metin kullanımının farklılık oluşturur ve çabuk algılanabilir biçimde düzenlenmelidir.

www.unc.edu adresine Internet Explorer, Google Chrome ve Mozilla Firefox isimli web tarayıcılarının güncel sürümleri ile yapılan ziyarette tarayıcılar arası farklı görüntülenme problemlerine rastlanmamıştır.

Web sayfasının dolaşım sistemi incelendiğinde birden fazla menü sistemi ile karşılaşılmaktadır. Hiyerarşik sınıflandırma yapılarak dolaşım sisteminin güncellenmesinin site içi dolaşımı kolaylaştırılacağı ön görülmektedir. Slider kısmındaki “more spotlight stories” linklerinin okunmakta güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Etkinlik takvimi, duyuru-

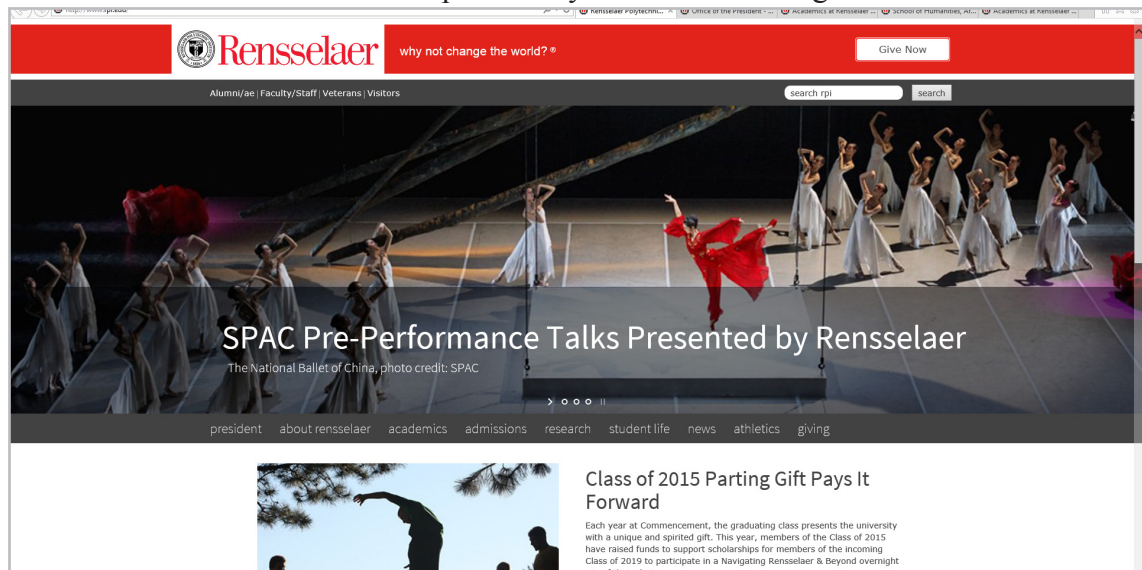
ruklar, haberler bölümlerinin birbirinden ayırt edilebilir nitelikte olması gerektiği düşünülmektedir. Özellikle link biçimlerindeki aşırı benzerlik alanların fark edilmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Ana menü bölümüne daha algılanır bir yapı kazandırılması gerektiği düşünülmektedir. Footer linkleri ve içeriği tekrar gözden geçirilerek, sosyal medya hesaplarına erişim, kolay ulaşım v.b. kısa bilgilerin ziyaretçiye sağlanması gerektiği kanısı güdülmektedir.

Tüm birimlerle ilgili sayfalar incelenmeden yapılan taramada üniversite ve yönetim sayfaları ziyaret edildiğinde içeriklerin okumayı olumsuz etkileyecek uzunlukta olmadığı görülmüştür.

2.7. RENSSELAER POLYTECHNIC INSTITUTE – www.rpi.edu

Web sayfası tasarımındaki hakim renklerin logo tasarımında kullanılmış olan renklerdir ancak anasayfa tasarımı ile alt birim sayfaları karşılaştırıldığında alt birim sayfa tasarımlarının kurumsal kimlik ve anasayfa tasarımı ile bütünlük arz etmediği görülmektedir. Logo tasarımında kullanılan tırnaklı yazı fontunun site içerisinde başlık v.b gibi yerlerde kullanılması tavsiye edilmektedir. Bu sayede arayüz tasarımına kurumsal kimlik izlerini taşımak konusunda olumlu yönde etki edeceği ön görülmektedir.

Resim 40: www.rpi.edu arayüz tasarımı ekran görüntüsü

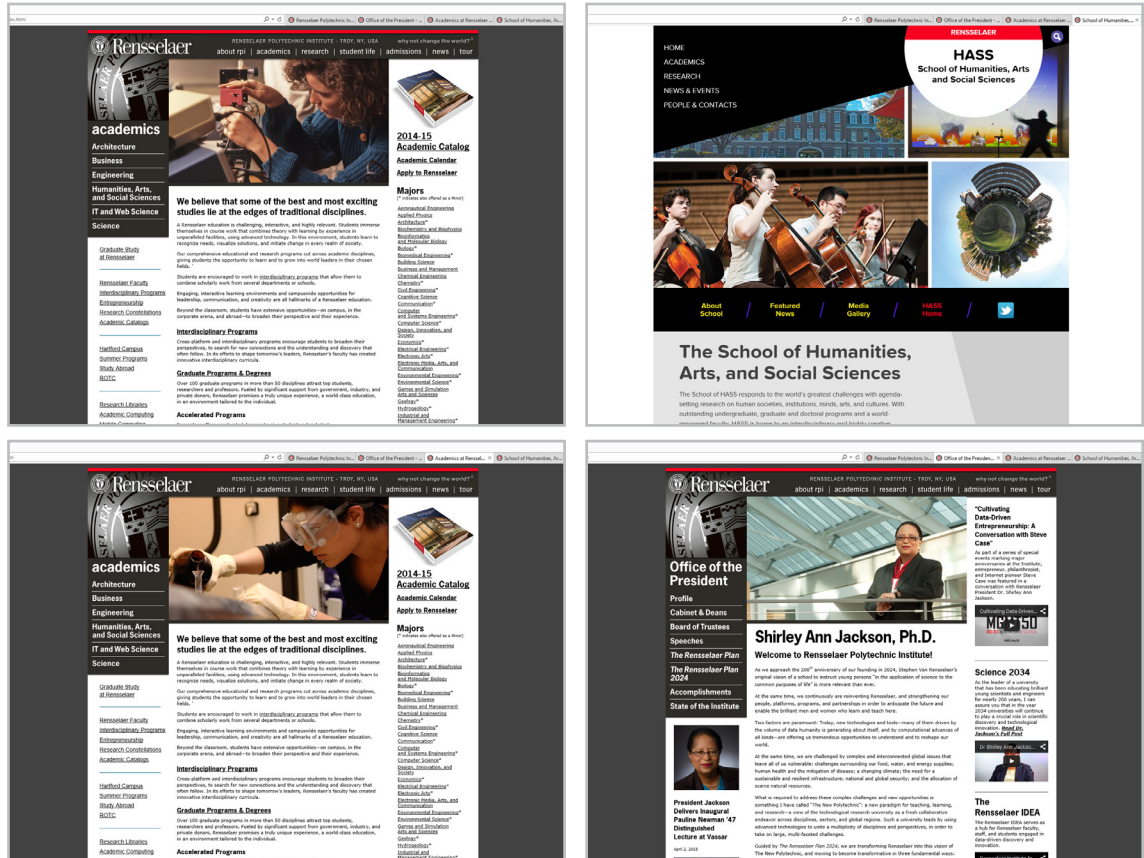

Kaynak: www.rpi.edu (14.06.2015)

Web sayfası incelendiğinde karşılaşılan renk uyumu, hiyerarşik düzen, içeriğin netliği, alanların algılanırlığı gibi hususlarda büyük problemler tespit edilmemiştir. Estetik açıdan yeterli olduğu düşünülmektedir.

Anasayfa tasarımında site içeriğinin net, anlaşılır bir hiyerarşik yapıda tasarlandığı görülmektedir. Kullanılan renklerin uyumlu, menü sistemi, içerik alanı ve footer alanlarının algılanabilir olduğu tespit edilmiştir. Boşluk ve hizalamalar dengeli, kendi içerisinde görsel devamlılığı mevcut bir arayüz tasarımı denilebilir fakat ana menü kısmındaki ve logo altı menü bölümündeki linklerin içerikle hizalı olmadığı, sola doğru girintili olduğu, “Apply Now, Search” butonlarının içeriğe göre sağa girintili olduğu ve hizalamanın bozuk olduğu görülmektedir. Alt birim sayfaları ile karşılaştırıldığında tasarımda bütünlük, görsel devamlılık ilkelerine uygunluğun olmadığı düşünülmektedir.

Resim 41: www.rpi.edu alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri

Kaynak: www.rpi.edu (14.06.2015)

Ana sayfada kullanılan renklerin birbirleri ile kontrast olduğu söylenebilir ancak menü kısmındaki linklerin kontrastlık oranının yeniden değerlendirilmesi tavsiye edil-

mektedir. Alt birim sayfalarına gidildiğinde renk kullanımının benzer olduğu ancak tasarım dilinin benzer olmadığı tespit edilmiştir.

Web sayfası ana sayfasında kullanılan yazı karakteri okunurluğu yüksek serifsiz bir yazı karakteridir. Başlık-içerik ilişkisinin iyi kurulmuş, metinler arası hiyerarşinin yeterli seviyede olduğu düşünülmektedir. Alt sayfalara yapılan ziyaretlerde benzer yazı tiplerinin kullanıldığını, sayfalar arası yazı tipi farklılığının çok bariz görülmediği tespit edilmekle birlikte, yine de aynı yazı tipi ailesi içerisindeki fontların kullanımının daha doğru olacağı tavsiye edilmektedir. Kullanılan yazı tipinde herhangi bir karakter bozukluğuna rastlanılmamıştır.

www.rpi.edu adresindeki anasayfada bulunan metinlerde harf ve satır arası problemler tespit edilmemiştir, kullanılan metinlerdeki punto değerlerinin yeterli büyüklükte olduğu düşünülmektedir. Ana menüde bulunan linklerin baş harflerinin büyük karakterle yazılmamış olmasının, alt birim sayfalarında kullanılan metinlerin espas ve punto değerlerinin farklı olması, başlık kullanımlarının farklı olması, web sayfasındaki mevcut tipografik sorunlar olarak görülmektedir. Alt birim sayfalarında linkler ile metin büyüklüklerinin, biçimlerinin birbirine benzemesi de ayrıca bir tipografik sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

www.rpi.edu adresine Internet Explorer, Google Chrome ve Mozilla Firefox isimli web tarayıcılarının güncel sürümleri ile yapılan ziyarette tarayıcılar arası farklı görüntülenme problemlerine rastlanmamıştır.

Ana sayfa tasarımıındaki menü yapısının sade ve kullanışlı olduğu düşünülmektedir ancak alt birim sayfalarındaki linklerin hiyerarşik bir kategoriye konulmadan sunulmuş olması site içi dolaşımı olumsuz etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Linklerin fazlalığı beraberinde içeriğin kalabalıklaşmasına ve algılanabilirliğin azalmasına sebep olduğu düşünülmektedir.

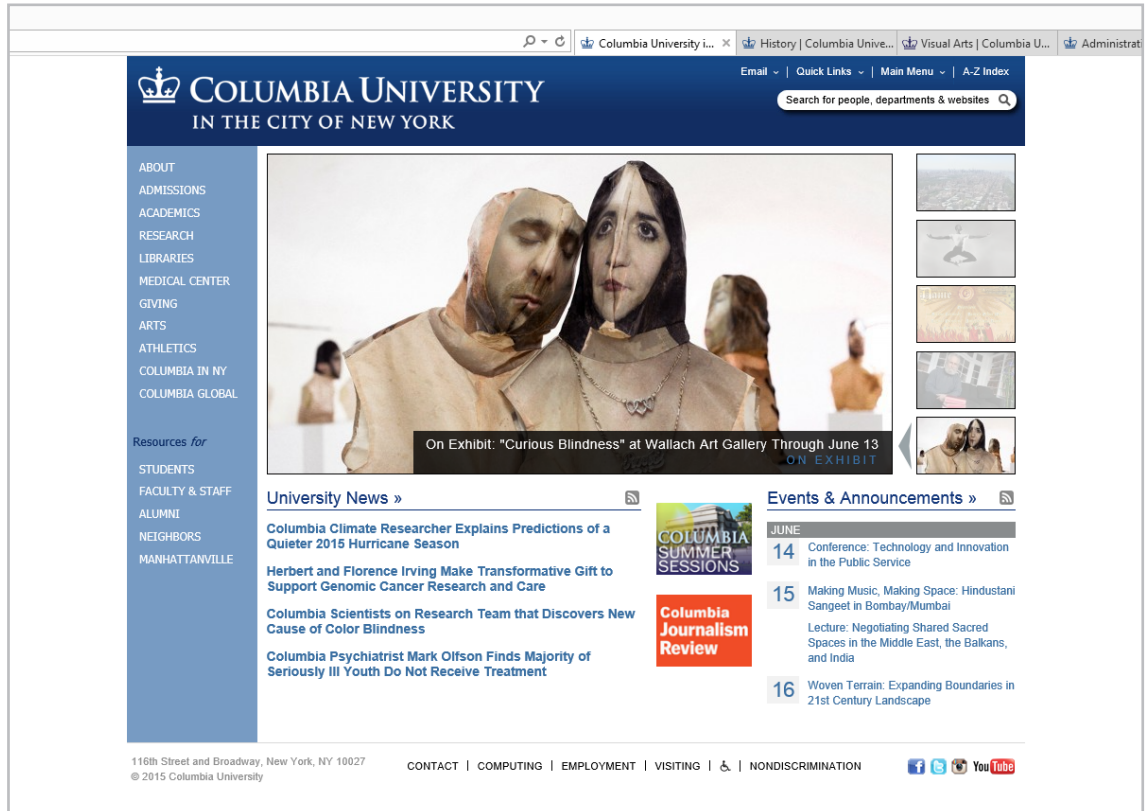
İlgili sayfalar ziyaret edildiğinde anasayfa içeriğinin okunmayı olumsuz etkile-

meyecek yapıda olduğu ancak alt birim sayfalarında içeriğinin kalabalık olduğu, algılanırlığının düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bazı birim sayfalarındaki tasarımdan kaynaklı yükseklik değerlerinin de fazla olduğu düşünülmektedir.

2.8. COLUMBIA UNIVERSITY– www.columbia.edu

Web sayfası tasarımına bakıldığında logo tasarımına ait izlerin sadece bazı sayfa, metin başlıklarında olduğu görülmektedir. Aynı yazı tipi kullanılarak aralarında bir ilişki kurulduğu söylenebilir ancak web sayfası tasarımının geneline ve alt birim sayfalarına bakıldığında web arayüz tasarımının üniversite kurumsal kimliğine uygunluk açısından yetersiz olduğu kanısına varılmaktadır.

Resim 42: www.columbia.edu arayüz tasarımı ekran görüntüsü

Kaynak: www.columbia.edu (14.06.2015)

Anasayfa tasarımı düz renklerden ve küçük alanlardan oluşmaktadır ancak sayfa dizaynının yeni web tasarım trendlerine ve monitör ölçülerine göre yeniden tasarlanması gerektiği düşünülmektedir. Küçük alanlar algılanabilirliği olumsuz etkilemekle birlikte

kullanılan alanların tasarım üzerindeki leke değerlerinin de yetersiz olduğu bu sebeple tasarımın birbirine çok yakın leke değerlerinde seyrettiği gözlemlenmektedir. Footerda kullanılan ikonların eski tip ikonlar olduğu görülmektedir. Bu sebeplerle üniversite web sayfası anasayfasının modern web tasarım anlayışından uzak bir görünüme sahip olduğunun ve estetik değerlere yeterince sahip olmadığını söylemek mümkündür.

Anasayfa tasarımı incelendiğinde layout düzenlemesinin dikey bölümlere ayrılarak yapıldığı görülmektedir. Sol taraftaki linkler sütunu ile slider altındaki içerik kısmında benzer renkler kullanılarak bütünlük sağlanmaya çalışılmış olsa da içerik metninin buz mavisi ismi denilebilecek bir tonda olması okunurluk açısından olumsuz etki oluşturmaktadır. Sağ taraftaki “Announcement” ve “February” başlıklarının zemin ile ilişkilerinde metinlerin zemin kenarlarına fazla yakın olduğu ve yine içerik metnlerinin açık renk mavi tonu ile güçlkle okunabildiği görülmektedir. Tasarımdaki birimler birbiri ile hizalı tasarlanmaya çalışılmış ancak bazı alanların hangi birime ait oldukları yeterince netleştirilememiştir. Örneğin içerik kısmındaki “University News” ile “Events & Announcements” başlıkları arasında kalan alt alta iki grafik öğesinin başlı başına birer öğe oldukları mı yoksa bu iki alanla ilişki içerisinde mi oldukları anlaşılamamaktadır. Bu sebeple tasarımda hiyerarşik düzenlemenin yeniden yapılması gerektiği düşünülmektedir. Site altı sayfalara ve alt birim sayfalarına bakıldığında çoğunlukla benzer yapıda devam etse de bazı alt birim web sayfalarının başlı başına farklı tasarımlara sahip olduğu görülmüştür. Bu durumun kompozisyonda bütünlük ve görsel devamlılık ilkelerine ters düştüğü düşünülmektedir.

Web sayfası tasarımında mavi ve beyaz renklerden oluşmaktadır ancak mavi renk tonlarının kullanımının yoğun olduğu görülmektedir. Pek çok alan, link ve metinde mavi rengin seçilmiş olması ve mavi rengi dengeleyecek kontrast bir rengin bulunmaması ziyaretçinin üzerinde olumsuz psikolojik etkiler bırakacağı öngörülmektedir. Kontrast renk eksikliği içeriğin algılanabilirliğini olumsuz etkilemektedir. İç sayfalardaki metinlerin zemin rengine yakın bir gri tona sahip olması okunurluğu güçleştirmektedir. Bazı içerik metinleri ile linklerin aynı renk ve biçime sahip olmaları görülmektedir. Bu durum ise ziyaretçiyi yanlış yönlendiren bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı alt birim

sayfalarının tasarımlarında kullanılan renklerin anasayfa tasarımı ile devamlılık arz eder durumda olmadığı görülmektedir. Tüm bu sebepler birlikte web sayfası tasarımının renk açıdan düzenlenmeye ihtiyacı olduğu düşünülmektedir.

Web sayfasında bazı başlıklar hariç kullanılan yazı fontunun okunurluğu yüksek, serifsiz bir yazı karakteri olduğu görülmektedir. Alt sayfalarla ve alt birim web sayfaları ile yapılan karşılaştırmada yalnızca bazı alt birim sayfalarında kullanılan font ailesinin değişiklik gösterdiği görülmüştür. Buna rağmen kullanılan yazı tipinde herhangi bir bozukluk tespit edilmemiştir.

Resim 43: www.columbia.edu alt sayfa arayüz tasarımlarından ekran görüntüleri

Kaynak: www.columbia.edu (14.06.2015)

Site içerisindeki bazı başlık metinleri haricinde kullanılan punto değerlerinin yetersiz olduğu gözlemlenmektedir. Yüksek çözünürlüklü monitörlerde ise metinleri oku-

manın çok daha güç olduğunu söylemek mümkündür. Anasayfa ve alt birim sayfalarında metin ebatlarının yükseltilmesi ve espas değerlerinin yeni punto değerine göre yeniden belirlenmesi gerekmektedir.

www.columbia.edu adresine Internet Explorer, Google Chrome ve Mozilla Firefox isimli web tarayıcılarının güncel sürümleri ile yapılan ziyarette tarayıcılar arası farklı görüntülenme problemlerine rastlanmamıştır.

Site içi dolaşımın tasarım problemleri haricinde kolay olduğu düşünülmektedir. Ancak menü tasarımının daha dikkat çekici, ayırt edilebilir bir hale getirilmesi tavsiye edilmektedir. Anasayfa ve alt sayfalarda bazı metinler ile linklerin benzerliklerinden dolayı karışıklığa sebebiyet verdiği gözlemlenmiştir.

İncelenen sayfalarda kurum bilgilerinin bulunduğu sayfaların uzun verilerle dolu olduğu görülmektedir. Mevcut içerik uzunluğunun bu sayfalarda ziyaretçinin okuma isteğini olumsuz olarak etkileyeceği ön görülmektedir. Alt birim sayfalarının listelendiği alt sayfada ver sınıflandırma yapısının tasarımsal açıdan değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Diğer sayfalarda bulunan verilerin yeterli uzunlukta olduğu tespit edilmiştir.

Resim 44: Üniversi web sayfaları değeriendirme şeması

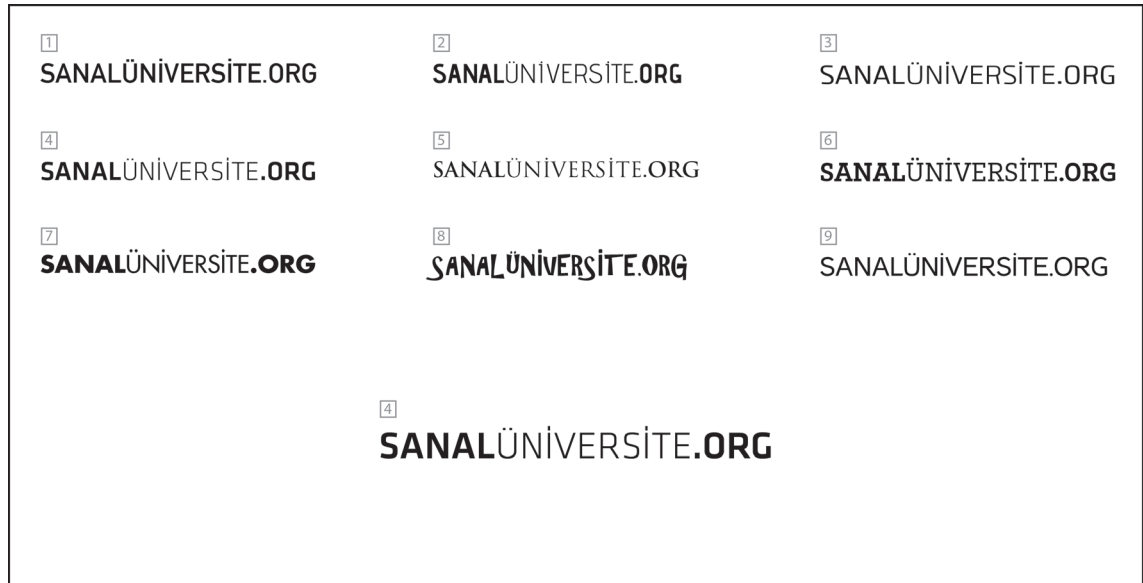
Üniversiteler	Ölçütler						
	Kurumsal Kimliğe Uygunluk	Estetik	Kompozisyon	Renk ve Kontrast	Tipografi	Tarayıcı Uyumu	Bilgi Mimarisi
Dokuz Eylül Üniversitesi	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Yeterli	Yetersiz
Başkent Üniversitesi	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Yeterli	Yeterli
Erciyes Üniversitesi	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Kısmi Yeterli	Yeterli	Kısmi Yeterli
Hacettepe Üniversitesi	Yeterli	Kısmi Yeterli	Kısmi Yeterli	Yeterli	Kısmi Yeterli	Yeterli	Yeterli
Lousiana State Üniversitesi	Yeterli	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Kısmi Yeterli	Yeterli	Kısmi Yeterli
UNC University of North Carolina	Kısmi Yeterli	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Kısmi Yeterli	Yeterli	Yetersiz
Rensellaer Polytechnic University	Yeterli	Yeterli	Kısmi Yeterli	Yeterli	Kısmi Yeterli	Yeterli	Yeterli
Columbia University	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Yeterli	Kısmi Yeterli

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SANALUNIVERSITE.ORG UYGULAMA PROJESİ

Araştırmanın bu bölümünde, ilk iki bölümde bahsedilen bir tasarımda bulunması gereken nitelikler ve tasarım ilkeleri göz önünde bulundurularak örnek bir arayüz tasarımı hazırlanıp uygulanmaktadır. Uygulama sonucu ortaya çıkarılan tasarım ürünü www.sanaluniversite.org adresinde görüntülenebilmektedir.

Arayüz tasarımına başlanmadan önce görsel kimliğin temelini oluşturacak logo/logotype tasarımı hazırlanmıştır. Uygulama ismi olan “Sanal Üniversite” kelimesinin baş harfleri alınarak amblem oluşturulmak hedeflenmiş ancak uygulamanın hayali bir üniversite olmasından dolayı daha sonra “SANALÜNİVERSİTE.ORG” şeklinde logotype kullanılmasına karar verilmiştir. Logotype kullanımı için farklı yazı tipleri ile denemeler yapılmış ve Resim 45’deki 4 numaralı Klavika yazı tipi ile oluşturulan düzenlemede karar kılınmıştır.

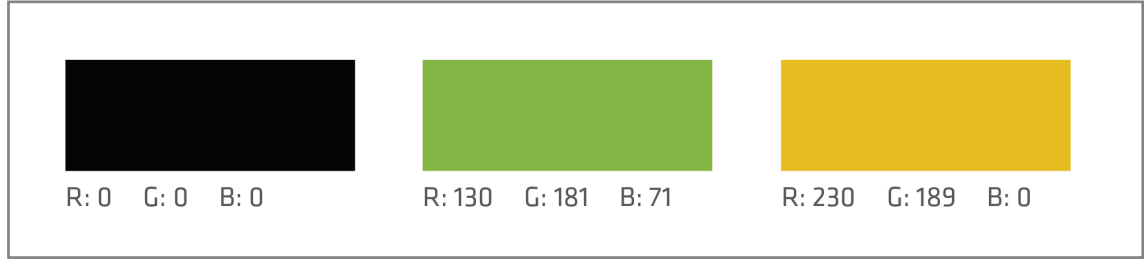
Resim 45: Sanaluniversite.org uygulaması logotype denemeleri

Siyah logotype kullanımına uygunluk göstermesi için Resim 46’deki siyah ile kontrast iki renk seçilmiştir. Arayüz tasarımı piksel tabanlı grafik işleme yazılımı olan Adobe Photoshop ile hazırlanmıştır. Dijital ekranların 72dpi renk derinliğinde görüntü yansıtılabilmeleri sebebiyle arayüz tasarımı da 72dpi renk derinliğinde tasarlanmıştır. Yaygın kullanılan bilgisayar ekranları arasında 1024x768px çözünürlüğe sahip monitörlerin bulunması sebebiyle arayüz tasarımı maksimum 1024px genişliğe sahip olabilecek şe-

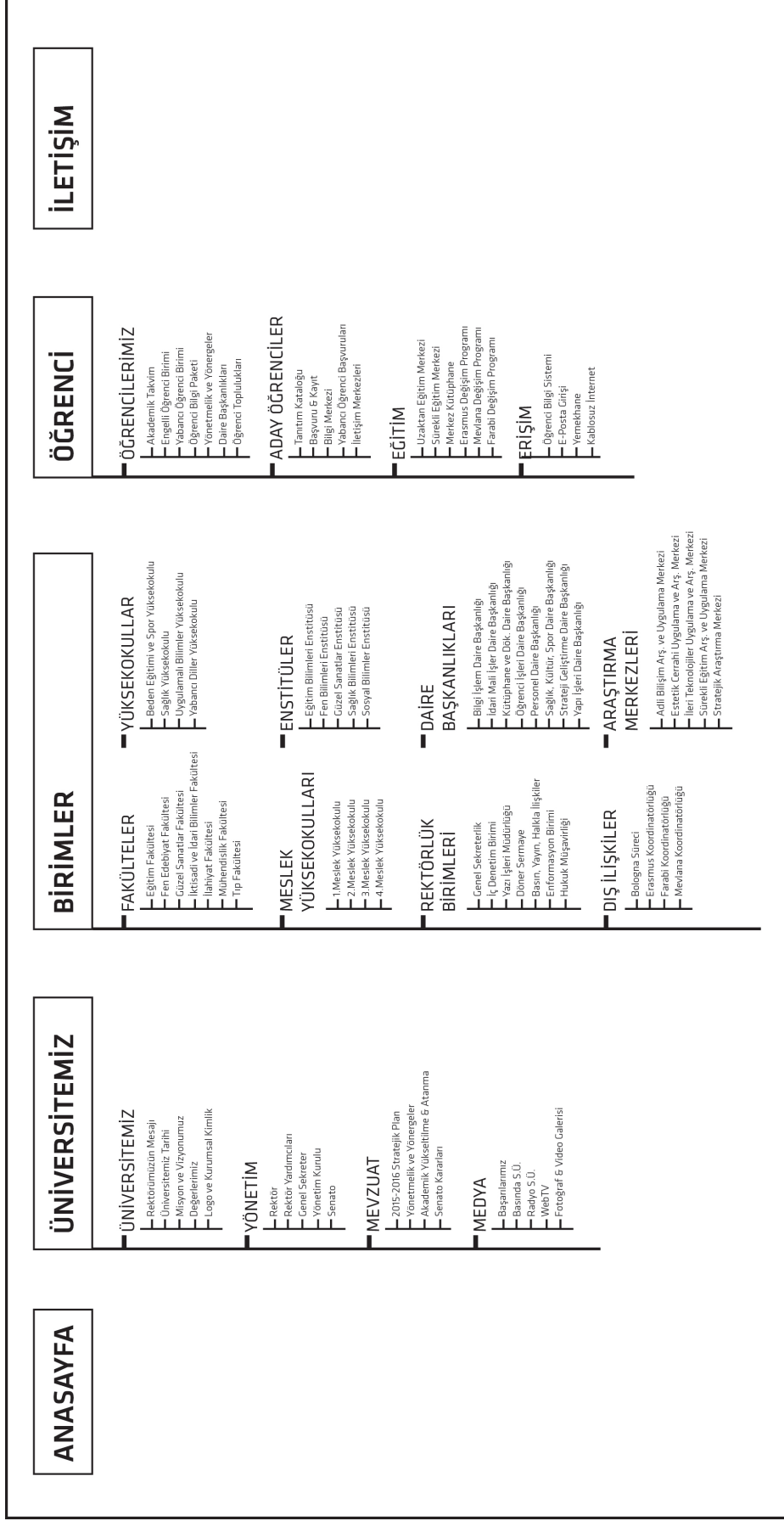
kilde tasarlanmıştır. Arayüz tasarımının dikey uzunluğu ise sayfadaki verilerin miktarına göre uzanıp kısalabilir yapıdadır.

Resim 46: Sanaluniversite.org uygulaması temel renk paleti

Site içi dolaşım ağını oluşturmada önce üniversite web sayfaları ziyaret edilerek menülerde bulunan linkler tespit edilmiştir. Belirlenen linkler “üst-alt kategori” ilişkisi kurularak sınıflandırılmıştır (Resim 47). Üst kategori linkleri sağ blok içerisinde ana menü bölümünü oluşturmuştur. Alt kategori linkleri ilgili üst kategori linki üzerine fare imleci ile gelindiğinde görülebilecek şekilde tasarlanmış böylece ana menü içerisinde oluşacak gereksiz kalabalık önlenmiş ve algılanabilirliği kolaylaştırılmıştır. Ayrıca linklerin üst-alt kategori mantığı çerçevesinde tasarlanmış olması ziyaretçinin aradığı bilgiye hangi link altından ulaşabileceği konusunda tahminde bulunması olanağını da sağlamaktadır. Ana menü linkleri 18 punto büyüklüğünde ve majüskül karakterler kullanarak, alt menü başlıkları 16 punto büyüklüğünde majüskül ve bold karakter kullanılarak, alt menü linkleri 13 punto ve kelime baş harflerinde majüskül harf kullanılarak tasarlanmıştır. Menü linklerindeki tipografik farklılıklar sayesinde dolaşım sistemi içerisinde üst-alt menü ve menü-başlık ilişkilerine hiyerarşik bir düzen kazandırılmıştır. Alt menüdeki linklerin üzerine gelindiğinde link arka planında görülen değişim hem fare imlecinin bulunduğu noktayı tespit etmeyi hem de link metni üzerine odaklanmayı kolaylaştırmaktadır. Ek olarak alt menülerin %40 saydam zemin üzerinde konumlandırılmış olması ise slayt kısmındaki görsellerin rengi ne olursa olsun alt menü linklerinin algılanabilirliğini ve okunurluluğunu artırmıştır. (Resim 48)

Resim 47: Sanaluniversite.org uygulaması dolaşım sistemi şeması

Resim 48: Sanaluniversite.org dolaşım sistemi uygulaması

Tasarımın “header” kısmı sol ve sağ olmak üzere iki bloklu olarak tasarlanmıştır. Sağ blok kendi içerisinde menüde bulunan link sayısına göre yeniden bölümlenmiş olarak tasarlanmıştır. Gözün okumaya sol baştan başlaması sebebi ile logo sol blok içerisinde konumlandırılmıştır. (Resim 49)

Resim 49: Sanaluniversite.org header tasarımı

Header alanının altında yer alan ve sitenin asıl içeriğini barındıran body bölümü slider uygulaması ile başlatılmıştır. İlgili görsel, başlık ve kısa açıklama metni ile ziyaretçilere ilk önce verilmesi hedeflenen haber, duyuru, gelişme v.b yayınlanabileceği bir slayt alanı oluşturulmuştur. Öncelikli içerikleri barındıracağından dolayı algıda ve içerik yerleşiminde hiyerarşik düzeni olumlu bir biçimde etkileyeceği düşünülerek tasarlanmıştır. Görseller üzerindeki metinlerin okunurluluğunu korumak için beyaz zemin rengi kullanılmıştır. Slider metinlerinde başlıklar 26 punto Medium-İtalik yapıda, açıklama metinleri 15 punto Light-Regular yapıda kullanılmıştır. Slayt kısmının hemen altındaki alan sağ ve sol iki blok halinde bölümlenerek sağ blokta üniversite öğrencilerinin hızlı erişmek isteyebilecekleri linkler, sol blokta tarih ve hava durumu bilgileri konumlandırılmıştır. (Resim 50)

Resim 50: Sanaluniversite.org slider tasarımı

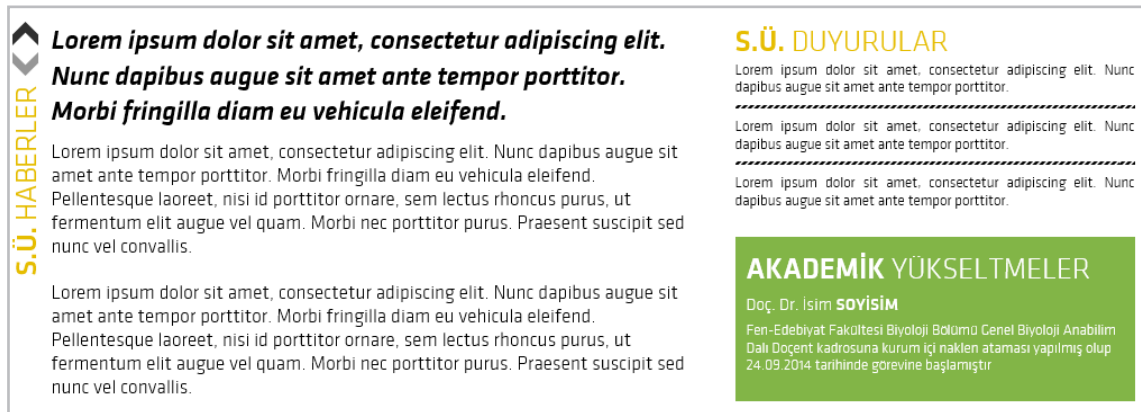
İçerik alanında iki bloklu bir yapı oluşturulmuş sol blokta önem taşıyan ve öncelik arz eden haberlerin sırayla geçtiği, istenildiği takdirde “ok” tuşları ile haberler arasında hızlı geçiş yapılabilen haberler bölümü konumlandırılmıştır. Kullanılan yazı tipi ve büyüklüğü hiyerarşik düzen göz önünde bulundurularak seçilmiş, algılanmanın ve okunurluluğun kolay olması hedeflenmiştir. Bu bağlamda haber başlıkları 24 punto Medium-İtalik haber metinleri 16 punto Light-Regular yapıda kullanılmıştır. Sağ blok içerisinde güncel duyurular ve akademisyenlerin bilgi sahibi olmak isteyecekleri bir konu olduğu düşünülerek “Akademik Yükseltmeler” bölümü oluşturulmuştur. Bu bölümün diğer içerik alanlarından ayrışması için yeşil zemin üzerine dişi yazı kullanımına gidilmiştir. (Resim 51, Resim 52)

İçerik alanları ve sayfa başı başlıklarının kullanımı esnek bırakılmıştır. Alt sayfalardaki içeriğe uygun olarak Resim 47’deki renkler kullanılabilir. 26 punto büyüklüğünde, başlığın bir kelimesi Medium-Regular diğer kelimesi Light-Regular yapıda tasarlanmıştır.

Resim 51: Sanaluniversite.org body tasarımı

Resim 52: Sanaluniversite.org body tasarımı “Haberler”, “Duyurular”, “Akademik Yükseltmeler” alanları

Kurum içi ve kurum dışı etkinlikler hem üniversite öğrencilerinin hem persone-
lin hem de diğer ziyaretçilerin ilgilenebileceği bir konu olması sebebiyle ana sayfa içeriği
olarak belirlenmiştir. Algılanabilirliğini yükseltmek için yeşil arka plan rengi üzerine dışı
yazı şeklinde tasarlanmıştır. Ayrıca bilgisayar fare imleci her bir etkinlik duyurusunun
üzerine getirildiğinde değişen arka plan biçimi ilgilenilen etkinliğe odaklanmayı ve oku-

mayı kolaylaştırmaktadır. (Resim 53)

Resim 53: Sanaluniversite.org body tasarımı“Etkinlikler” ve “Rakamlarla Sanal Üniversite” alanları

Üniversite rakamsal verilerinin büyük ve marka üniversite algısı oluşturacağı düşüncesiyle etkinlikler bölümü altında yer verilmiştir. Veriler, uygun ikonlar ile birlikte tipografik bir düzenleme çerçevesinde verilmeye çalışılmıştır.

Web sayfasının alt bilgi alanı olarak bilinen “footer” içerisinde uygulama logosunun dışı versiyonuna, üniversite ile alakalı birim ve oluşumların logolarını temsilen “BİMER” ve “Study in Turkey” logolarına ve sanal üniversitenin iletişim bilgilerine yer verilmiştir. İstenildiği takdirde footer içeriği genişletilebilir biçimde bırakılmıştır. Bu bölüm içerisindeki metinlerin büyüklüğü ise içerikten tamamen ayırt edilmesi ve en düşük önem seviyesine sahip olması sebebiyle 12 punto Light-Regular yapıda kullanılmıştır. (Resim 54)

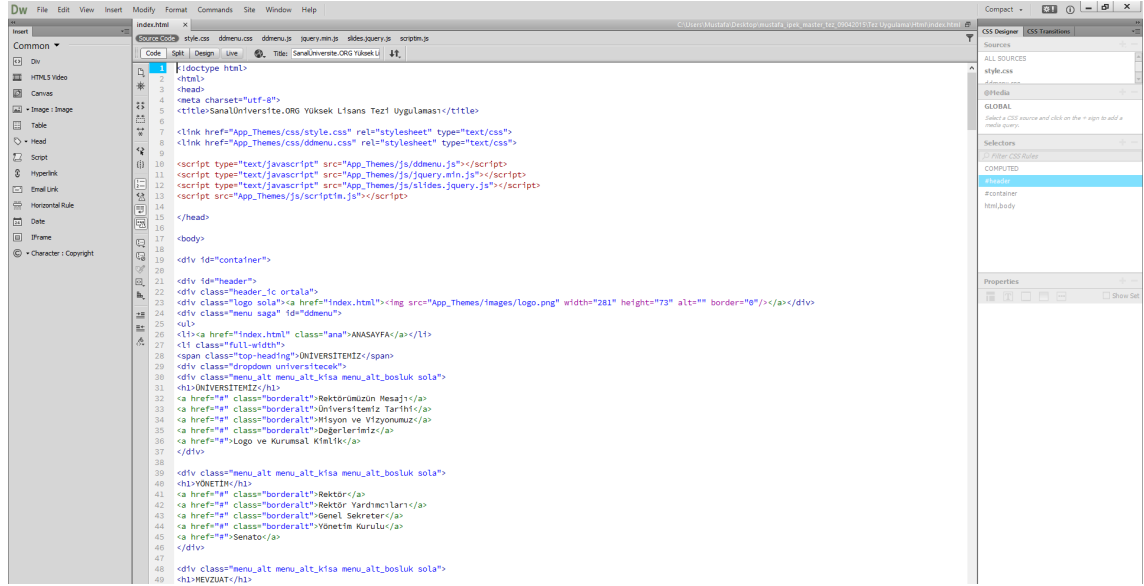
Resim 54: Sanaluniversite.org uygulaması footer tasarımı

Web sayfası içerisinde bütünlüğü sağlamak için renk, yazı tipi, punto büyüklüğü, görsel kullanımı bir standart çerçevesinde oluşturulmaya çalışılmıştır. Yazı tipi farklılık-

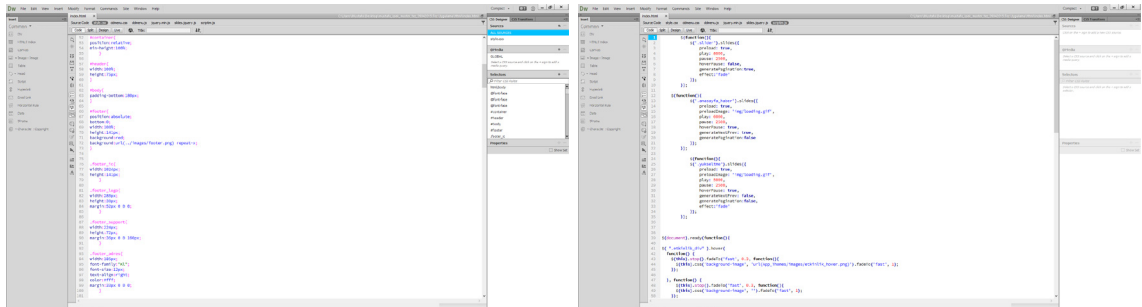
larından kaçınarak tipografik düzenlemenin okunulurluk kurallarına uygun olması hedeflenmiştir. Özellikle kullanılan yazı tipinin farklı bilgisayarlarda farklı görünmemesi ve türkçe karakter hatalarının oluşmaması için CSS font-face tekniği kullanılmıştır. Tasarım içerisindeki durağanlığı kırmak maksadıyla hareketli alanlar oluşturulmuştur.

Resim 55: Sanaluniversite.org uygulaması HTML kod yapısından bir görüntü

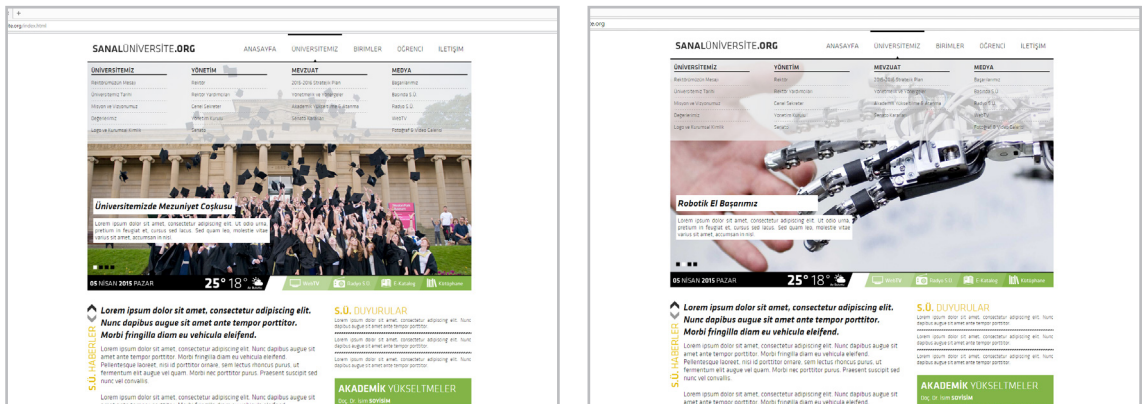

Web sayfası tasarımının web ortamına uyarlanması Adobe Dreamweaver yazılımı ile gerçekleştirilmiştir. Html, Css ve Javascript dilleri kullanılarak kodlama uygulaması yapılmıştır. Site içerisindeki kodlama çatısı ve alanlar HTML(Hyper Text Markup Language) dili ile oluşturulmuştur. Tasarım içerisindeki tüm biçimsel kullanımların yönetimi CSS(Cascading Style Sheet) ile gerçekleştirilmiş, bu sayede bütünlüğünü bozacak olası hatalı biçimsel kullanımla durumlarının önüne geçilmiştir. Tüm görsel, metin, başlık, link v.b içerik öğelerinin biçimsel özellikleri tek bir standarda bağlanmıştır. Uygulama aşamasında yapılan tüm kodlamalar, her biri bir internet tarayıcısı olan Mozilla Firefox, Google Chrome, Opera, İnternet Explorer ortamında test edilmiş ve tarayıcı uyumluluğu problemi yaşanılmaması için gayret sarf edilmiştir. Web sayfası içerisindeki hareketli alanlar bir javascript kütüphanesi olan jQuery ile hazırlanmıştır. Animasyonlu alanların site içerisindeki kullanımı hem fazla verinin kendi içinde sıralama yapılarak düzenli biçimde görüntülenmesini sağlamış hem de web sayfasına dinamizm katmıştır. Bu sayede web sayfası ziyaretçileri ile etkileşim içerisine girebilen teknolojik bir yapı ve hareketli, estetik bir görünüm kazanmıştır.

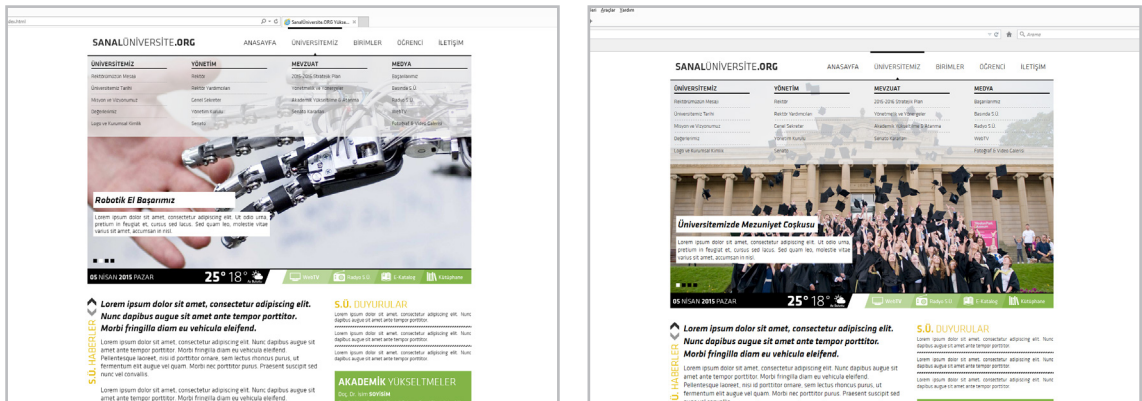
Resim 56: Sanaluniversite.org uygulaması CSS (solda) ve Javascript (sağda) kod yapılarından bir görüntü

Resim 57: Sanaluniversite.org Opera (solda) ve Chrome (sağda) browser önizlemesi

Resim 58: Sanaluniversite.org Internet Explorer (solda) ve Mozilla Firefox (sağda) browser önizlemesi

Resim 59: Sanaluniversite.org uygulaması arayüz tasarımı

SONUÇ

İnternetin yaygınlaşması iletişim faaliyetlerinin web ortamına taşınmasına ortam sağlamış, hem ticari hem ticari olmayan etkinlikleri sanal ortamda da hedef kitleleri ile buluşturmuştur. Yaygın internet kullanımı ve web sayfalarının hızla artması ise interneti bir çöplük haline gelmesine sebep olmuştur. Bu durumda web sayfaları aracılığı ile internet üzerinde faaliyetler düzenlemek isteyen kişi, kurum ya da kuruluşlar hedef kitlelerine ulaşabilmek için çeşitli yöntemler aramışlardır. Her ne kadar yeni siber teknolojilerle veya animasyonlarla ziyaretçilerin dikkati çekilmeye çalışılsa da görsel estetik ve bilgi mimarisi konusunda yeterli hale gelmek her zaman mümkün olmamıştır. Bu noktada görsel estetik ve bilgi mimarisinin ziyaretçiye aradığı bilgiyi en kısa yoldan ve en estetik biçimde vermesi hedef kitleye bağlayıcı bir etkisi olacağını düşündürmüştür.

Üniversite web sayfaları diğer tüm kişi, kurum, kuruluş web sayfaları gibi kendi öğrencileri ya da öğrenci adayları ile aktif iletişim kurmak için oluşturulmuşlardır. Ancak üniversite web sayfalarının daha çok mühendislik bakış açısıyla, sadece teknik yeterlilikler göz önünde bulundurularak hazırlandığı araştırma boyunca yapılan incelemelerde ortaya konulmuştur. İnceleme kapsamında belirlenen nitelik değerlendirme kriterlerine tabi tutulan üniversite web sayfaları hem bilgi mimarisi ve tasnifi açısından zayıf, hem de arayüz tasarımlarının tasarım prensiplerine uygunluğu bakımından yetersiz oldukları gözlemlenmiştir.

Bilgi mimarisi çatısının doğru oluşturulamamasının site içi kalabalık veri yığınlarına sebebiyet verdiği bundan dolayı da ziyaretçiyi uzun metinleri okumak zorunda bıraktığı tespit edilmiştir. Oysaki araştırmada edinilen bilgiler ışığında bir web sayfasına ziyaretçinin tanıdığı süre 12 saniye olduğu bilinmektedir. Bu süre sonunda ziyaretçi aradığı veriye ulaşamazsa web sayfasını terk etmektedir. Ayrıca bilgi mimarisi yapısının ana içerik – alt içerik, ana menü – alt menü yapılarının doğru kurulmasındaki önemini ortaya koymuştur. Ek olarak bilgi mimarisi doğru oluşturulmuş bir web sayfasının arayüz tasarımı hazırlanırken tasarımda yalınlık, vurgu, tutarlılık, denge, görsel devamlılık v.b tasarım prensiplerinin de doğru biçimde kullanılması mümkün hale gelebilmektedir.

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç ise tasarımda kullanılan renkler ve tipografik düzenin tüm site içerisinde uyumlu olması gerektiğidir. Bu durum tasarımı kaliteli kılmakta ve ziyaretçisinde olumlu bir izlenim bırakmaktadır. Bu sebeple kurumsal kimlik renklerini kullanmanın arayüz tasarımcısı için doğru bir davranış olacağı düşünülmektedir. Doğru renk kullanımı ile başlık-metin-link ilişkilerinin doğru kurulmasının, önemli verilerin renk kullanımı ile vurgulu hale getirilmesinin mümkün olduğu sonucuna varılmıştır.

Ziyaretçinin web sayfasına içerisinde aradığı bir veriyi bulmak için girdiği düşünüldüğünde metinleri oluştururken kullanılan yazı fontunun her bilgisayarda mevcut bulunan ya da font-face teknolojisi ile kullanılabilir fontlardan birisi olması gerektiği unutulmamalıdır. Buna ek olarak Türkçe karakter problemleri bulunmayan yazı tiplerinin kullanılmalıdır. Ayrıca her monitör çözünürlüğü göz önünde bulundurularak yazı tipi büyüklüğü belirlenmelidir. Bu sayede okunurluluk düzeyi artırılarak ziyaretçi az enerji harcayarak istediği veriye ulaşabilecektir.

Teknik olarak ele alındığında durağan yapıdaki web sayfalarının hedef kitlelerini etkilemede başarısız oldukları tespit edilmiştir. Buna ek olarak aşırı hareketlilik ve gereksiz animasyon kullanımının da ziyaretçiyi web sayfasından uzaklaştıran bir etken olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sebeple arayüz tasarımındaki sanatsal hareketlilik korunarak site içerisinde ziyaretçiler ile etkileşim kurmayı sağlayan web bileşenleri kullanılabilir. Ancak ziyaretçi etkileşimi sağlamak için kullanılan bileşenlerin de ziyaretçiyi site içerisinde rahatsız edecek biçim ve yoğunlukta kullanılmaması gerektiği unutulmamalıdır. Sonuç olarak gereksiz animasyonlardan kaçınmak, doğru yerde ve biçimde ziyaretçi ile etkileşim kurma öğelerini kullanmak gerektiği sonucuna varılmıştır.

Elde edilen tüm veriler ışığında hazırlanan web sayfalarının estetik arayüz tasarımlarına ve nitelikli bilgi mimarisine sahip olacağı öngörüsü ortaya çıkmıştır. Ancak teknolojik gelişmelerle birlikte ziyaretçi hareketlerinin ve beklentilerinin değişeceği unutulmamalıdır. Bu araştırma web tasarım ile uğraşan kişi ya da kuruluşlara, bu alanda araştırma yapacak bireylere yönlendirici bir kaynak olarak önerilebilir.

KAYNAKÇA

- ABBATE, Janet Ellen (1994), **From ARPANET to Internet: A History of ARPA (ARPANET'ten İnternet'e. ARPA'nın tarihi)**. Erişim: 31 Mayıs 2015 tarihinde <http://repository.upenn.edu/dissertations/AAI9503730/>
- ALDIR, Zekai (2014), **Web 2.0 Araçlarının Öğretimde Kullanılmasına İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı
- BECER, Emre (1997), **İletişim ve Grafik Tasarım**, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları
- CHAPMAN, Laura H. (1992), **A World Of Images**, USA: Davis Publ.
- DİZDAR, Erdoğan (2010), **E Dergilerde Fotoğraf Kullanımının Sayfa Düzenlemesi İlkelerine Dayanarak İncelenmesi ve İzleyici Açısından Etkinliği**, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Anasanat Dalı
- DHOLAKIYA, Pratik (2013), **Website Usability and Page Speed**, Erişim: 16 Mayıs 2014 tarihinde <http://www.sitepoint.com/website-usability-page-speed-birds-feather/>
- HUME, Andy (2005), **The Anatomy of Web Fonts (Web Fontlarının Anatomisi)**, Erişim: 1 Mayıs 2014 tarihinde <http://www.sitepoint.com/anatomy-web-fonts/>
- İNAN, Halil ve DOĞAN SÜDAŞ, Hatice (2009), **Müşteri Odaklı Web Sitelerinin Tasarlanması ve Bu Sitelerin Değerlendirilmesine İlişkin Bir Uygulama**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

- KALBAG, Asha (1999), **Bilgisayardaki Adresiniz Web Sitesi**, Çev. Ceyhan Temürcü, Ankara: Tübitak Yayınları
- KARASAR, Niyazi (1984), **Bilimsel Araştırma Metodu**. Ankara: Hacetepe Taş Kitapçılık.
- KEŞ, Yusuf (2009), **Elektronik Yayıncılık ve Web Tasarım**, İstanbul: Hiperlink Yayınları
- McCLURG, Joshua D. (2005), **The Principles Of Design (Tasarım Prensipleri)**. Erişim: 26 Nisan 2014 tarihinde http://www.digital-web.com/articles/principles_of_design
- MUSAYEV, Anar (2013). **Web’de Tipografi: Sorunları, Çözüm Önerileri ve Örnek Uygulamalar**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Grafik Anasanat Dalı
- ÖZTUNA, H. Yakup (2007). **Görsel İletişimde Temel Tasarım**. İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş.
- PEKTAŞ, Hasip (1993), **Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Yazıları 5**, Ankara, s.91
- PETTERSON, Rune (2002), **Information Design and Introduction (Bilgi Tasarımına Giriş)**, Philadelphia, PA, USA: John Benjamins Publishing Company
- SARIKAVAK, Namık Kemal (2005), **Sayısal Tipografi 1 Basımcılık ve Yayıncılıkta Aygıt, Donanım ve Yazılım Teknolojileri Gelişimi**. Ankara: Başkent Üniversitesi Yayınları

MALLON, Shanna (2012), **Benefits of a Mobile-Compatible Website,**

Erişim: 18 Mayıs 2014 tarihinde <http://www.blogworld.com/2012/12/26/benefits-of-a-mobile-compatible-website/>

TUNA, Serdar (2003), **Sanat Eğitimi Bölümlerinde Tasarım İlke ve Elemanlarının Bilgisayar Teknolojisi Yardımı ile Uygulanması,** Sanatta Yeterlilik,

Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Anasanat Dalı

UÇAR, T. Fikret (2004). **Görsel İletişim ve Grafik Tasarım.** İstanbul: İnkılâp Yayınevi

WROBLEWSKI, Luke (2002), **“Site-Seeing - A Visual Approach to Web Usability 1st ed.”,** Hungry Minds, Inc, New York

DİZİN

-A-

Açıklık, vii, 7, 9

Arayüz, v, 6, 23, 26, 32, 41

-B-

Bilgi Mimarisi, 3, 27, 32, 39, 77

Bütünlük, 8, 15, 23, 35

-C-

Container, 17, 19

Content, 17, 19, 26

Css, v, 20, 29, 36, 72, 73

-D-

Denge, vii, 7, 10, 11, 22, 77

Dolaşım

-E-

Erişilebilirlik, vii, 26, 27

Estetik, 3, 6, 7, 16, 39, 77

-F-

Footer, 18, 26, 42, 72

-G-

Görsel Hiyerarşi, vii, 7, 12, 24

-H-

Header, 17, 19, 69

Hizalama, 21

HTML, 1, 6, 29, 36, 73

-İ-

İletişim, 1, 23, 34, 72, 77

İnternet, 1, 6, 27, 29

-J-

Javascript, v, 28, 32, 73

jQuery, 28, 73

-L-

Link, 1, 13, 18, 33

-M-

Menü, vii, 6, 9, 16, 18, 27, 33, 69

Mobil, 3, 27, 30

-N-

Navigasyon, 13, 18, 26, 33

-O-

Okunurluk, 19, 45

Oran-Orantı, 8, 14

-R-

Ritim, 7, 13

-T-

Tarayıcı, 27, 29, 39

Tipografi, 19, 69

Tutarlılık, 7, 9, 77

-V-

Vurgu, 7, 13, 22

-W-

Web Tasarım, 6, 23, 25

-Y-

Yalınlık, 7, 8, 77

-Z-

Ziyaretçi, 6, 9, 18, 26

